

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2017 02 23
COM(2016) 861 final

2016/0379 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl elektros energijos vidaus rinkos

(nauja redakcija)

(Tekstas svarbus EEE)

{SWD(2016) 410 final}

{SWD(2016) 411 final}

{SWD(2016) 412 final}

{SWD(2016) 413 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Politinės aplinkybės

Europos piliečiai energijai išleidžia didelę dalį savo pajamų, ji taip pat yra svarbus Europos pramonės išteklis. Kartu energetikos sektoriui tenka esminis vaidmuo vykdant įsipareigojimą iki 2030 m. Sąjungoje išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 40 proc., numatant, kad energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalis iki 2050 m. sudarys 50 proc.

Pasiūlymai nauja redakcija išdėstyti Direktyvą dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, Reglamentą dėl elektros energijos rinkos ir Reglamentą, įsteigiantį Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą, yra dalis platesnio Komisijos iniciatyvų rinkinio („Švari energija visiems europiečiams“). Ši iniciatyvų rinkinį sudaro Komisijos pagrindiniai pasiūlymai, kuriais siekiama sukurti energetikos sąjungą, kaip numatyta Energetikos sąjungos veiksmų plane¹. Rinkinys apima teisėkūros procedūra priimamų aktų pasiūlymus ir ne teisėkūros iniciatyvas ir juo siekiama sukurti strategiją, kuri užtikrintų apčiuopiamą naudą piliečiams, darbo vietų kūrimą, ekonomikos augimą ir investicijas, kartu prisidedant prie visų penkių energetikos sąjungos aspektų. Taigi pagrindiniai prioritetai, kurių siekiama teisės aktų rinkiniu, – įtvirtinti principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, užtikrinti ES lyderystę energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių srityje ir užtikrinti sąžiningas sąlygas energijos vartotojams.

Europos Vadovų Taryba² ir Europos Parlamentas³ ne kartą pabrėžė, kad gerai veikianti integruota energijos rinka yra geriausias būdas užtikrinti prieinamas energijos kainas, energijos tiekimo saugumą ir sudaryti sąlygas ekonomiškai efektyviai integruoti didesnius iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintos energijos kiekius. Siekiant ekonomikos augimo ir vartotojų gerovės Europos Sąjungoje itin svarbu, kad kainos būtų konkurencingos, taigi tai yra esminis ES energetikos politikos aspektas. Dabartinis elektros energijos rinkos modelis yra paremtas 2009 m. priimto Trečiojo energetikos teisės aktų rinkinio⁴ taisyklėmis. Šios taisyklės vėliau buvo papildytos teisės aktais, saugančiais nuo piktnaudžiavimo rinka⁵, ir

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato kaitos politikos pagrindų strategija“, COM/2015/080 *final*.

² Tarybos 3429-ojo posėdžio (Transportas, telekomunikacijos ir energetika) rezultatai, 2015 m. lapkričio 26 d., 14632/15, Tarybos 3472-ojo posėdžio (Transportas, telekomunikacijos ir energetika) rezultatai, 2016 m. birželio 6 d., 9736/16.

³ 2016 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl naujo rinkos modelio (P8_T A(2016) 0333).

⁴ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB, OL L 211, 2009 8 14, p. 55–93 (toliau – Elektros energijos direktyva); 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003, OL L 211, 2009 8 14, p. 15–35 (toliau – Elektros energijos reglamentas); 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 713/2009, įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą, OL L 211, 2009 8 14, p. 1–14 (toliau – ACER reglamentas).

⁵ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo, OL L 326, 2011 12 8, p. 1–16; 2014 m. gruodžio 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1348/2014 dėl duomenų teikimo, kuriuo įgyvendinamos

prekybą elektros energija bei tinklo eksploatavimo taisykles apibrėžiančiais įgyvendinimo teisės aktais⁶. ES energijos vidaus rinka yra grindžiama nusistovėjusiais principais, kaip antai trečiųjų šalių prieigos prie elektros energijos tinklų teise, vartotojų laisve pasirinkti tiekėjus, tvirtomis atskyrimo taisyklėmis, kliūčių tarpvalstybinei prekybai šalinimu, nepriklausomų energetikos reguliavimo institucijų vykdoma rinkos priežiūra ir reguliavimo institucijų bei tinklo operatorių bendradarbiavimu ES lygmeniu Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūroje (ACER) ir Europos perdavimo sistemos operatorių tinkle (ENTSO).

Trečiuoju energetikos teisės aktų rinkiniu pasiekta konkreti pažanga vartotojų naudai. Padidėjo Europos elektros energijos rinkų likvidumas ir gerokai išsiplėtė tarpvalstybinė prekyba. Daugelio valstybių narių vartotojai dabar turi daugiau galimybių rinktis. Didesnė konkurencija, visų pirma didmeninėse rinkose, padėjo pažaboti didmenines kainas. Trečiuoju energetikos teisės aktų rinkiniu vartotojams suteikta naujų teisių ir tai akivaizdžiai pagerino vartotojų padėtį energijos rinkose.

Dėl naujų aplinkybių Europos elektros rinkose įvyko esminių pokyčių. Iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaminamos elektros energijos dalis gerokai padidėjo. Bus ir toliau pereinama prie elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių, nes tai yra pagrindinė sąlyga siekiant įvykdyti Sąjungos įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą dėl klimato. Elektros energijos gamyba iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių yra nepastovesnė, mažiau nuspėjama ir decentralizuota nei tradicinė elektros energijos gamyba, todėl rinką ir tinklo eksploatavimo taisykles reikia pritaikyti prie lankstesnio rinkos pobūdžio. Tuo pat metu dėl valstybės intervencijos, paprastai nekoordinuojamos, atsirado didmeninės elektros energijos rinkos iškraipymų, turėjusių neigiamų padarinių investicijoms ir tarpvalstybinei prekybai⁷. Vyksta ir dideli technologiniai pokyčiai. Elektros energija prekiaujama beveik visoje Europoje taikant vadinamąsias rinkų susiejimo priemones, kurias bendrai rengia elektros energijos biržos ir perdavimo sistemos operatoriai. Dėl skaitmeninimo ir spartaus internetinių apskaitos ir prekybos sprendimų plėtojimo pramonei, įmonėms ir net namų ūkiams suteikiama galimybė gaminti ir kaupti elektros energiją bei dalyvauti elektros energijos rinkose pagal vadinamuosius reguliavimo apkrova sprendimus. Ateinančių dešimtmetį elektros energijos rinkoje vyraus labiau kintama ir decentralizuota elektros energijos gamyba, padidės valstybių narių tarpusavio priklausomybė ir atsiras naujų technologinių galimybių vartotojams

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 8 straipsnio 2 ir 6 dalys, OL L 363, 2014 12 18, p. 121–142.

⁶ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo, OL L 326, 2011 12 8, p. 1–16; 2013 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 543/2013 dėl duomenų teikimo ir skelbimo elektros energijos rinkose, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 I priedą, OL L 163, 2013 6 15, p. 1–12. 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, OL L 197, 2015 7 25, p. 24–72; 2016 m. balandžio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/631 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi generatorių prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimai, OL L 112, 2016 4 27, p. 1–68; 2016 m. rugpjūčio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1388 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi apkrovos prijungimo reikalavimai, OL L 223, 2016 8 18, p. 10–54; 2016 m. rugpjūčio 26 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1447 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi aukštosios įtampos nuolatinės srovės sistemų ir nuolatinės srovės linijų jungiamų elektros jėgainių parko modulių prijungimo prie tinklo reikalavimai, OL L 241, 2016 9 8, p. 1–65; 2016 m. rugsėjo 26 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1719, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės, OL L 259, 2016 9 27, p. 42–68; kitos gairės ir tinklo kodeksai, kuriems valstybės narės pritarė ir laukiama, kol jie bus priimti.

⁷ Žr. Komisijos komunikatą „Elektros energijos vidaus rinkos kūrimas ir geriausių viešojo įsikišimo rezultatų užtikrinimas“ C(2013) 7243 *final*, 2013 11 5.

sumažinti išlaidas ir aktyviai dalyvauti elektros energijos rinkose taikant reguliavimo apkrova priemones ir vartojant arba kaupiant pačių pasigamintą energiją.

Taigi šia elektros energijos rinkos modelio iniciatyva siekiama dabartinės rinkos taisyklės pritaikyti prie naujų rinkos realijų, sudarant sąlygas pagal neiškraipytus kainų signalus nevaržomai tiekti elektros energiją ten, kur jos labiausiai reikia, ir tada, kai jos labiausiai reikia, kartu suteikiant daugiau galių vartotojams, užtikrinant, kad tarpvalstybinė konkurencija teiktų didžiausią naudą visuomenei ir duodant reikiamus signalus bei paskatas mūsų energetikos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro mažinančioms investicijoms. Ja taip pat teikiama pirmenybė energijos vartojimo efektyvumo sprendimams ir prisidedama prie tikslo tapti energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių lydere pasaulyje, taip prisidedant prie Sąjungos tikslo kurti darbo vietas, skatinti ekonomikos augimą ir pritraukti investicijų.

Rinkos taisyklių pritaikymas

Esamos rinkos taisyklės yra pagrįstos vyraujančiomis praėjusio dešimtmečio gamybos technologijomis, t. y. centralizuotomis, didelėmis iškastinių kurą deginančiomis elektrinėmis ir ribotu vartotojų dalyvavimu. Kadangi energijos gamybai naudojamų išteklių derinyje svarbesnis vaidmuo teks kintamajai elektros energijos gamybai iš atsinaujinančiųjų išteklių, o vartotojams, jei jie to pageidauja, turėtų būti sudarytos sąlygos dalyvauti rinkose, taisyklės būtina pritaikyti. Esminę svarbą sėkmingai elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių integracijai į rinką turi trumpalaikės prekybos elektros energija rinkos, sudarančios sąlygas iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminta elektros energija prekiauti tarpvalstybiniu mastu. Taip yra todėl, kad didžiąją dalį elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių galima tiksliai prognozuoti tik prieš pat faktinę gamybą (dėl oro sąlygų neapibrėžtumo). Būtina sukurti rinkas, kuriose būtų įmanomas dalyvavimas prieš pat faktinį tiekimą (vadinamosios einamosios paros arba balansavimo rinkos); tai yra esminė sąlyga, kad elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojai galėtų parduoti savo energiją sąžiningomis sąlygomis, taip pat dėl to padidėtų likvidumas rinkoje. Trumpalaikės rinkos dalyviams suteiks naujų verslo galimybių siūlyti atsarginių energijos sprendimų, kai paklausa didelė, o elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminama nedaug. Tai apima galimybes vartotojams keisti savo apkrovą (reguliavimas apkrova), saugyklų operatoriams arba lankstiams energijos gamintojams. Spręsti kintamosios gamybos problemą mažuose regionuose gali būti labai brangu, tačiau vartotojai galėtų sutaupyti daug lėšų kintamąją gamybą sutelkus didesnėse teritorijose. Tačiau integruotų trumpalaikių rinkų vis dar trūksta.

Dabartinių rinkos priemonių trūkumai mažina energetikos sektoriaus patrauklumą naujoms investicijoms. Tinkamai sujungta rinka grindžiama energetikos sistema, kurioje kainos atitinka rinkos signalus, veiksmingai skatins reikiamas investicijas į gamybą bei perdavimą ir užtikrins, kad investuojama būtų ten, kur to reikia labiausiai, taip sumažinant valstybės planuojamų investicijų poreikį.

Šiuo metu dėl nacionalinių rinkos taisyklių (pavyzdžiui, kainų ribų) ir valstybės įsikišimo kainos negali atspindėti elektros energijos trūkumo. Be to, kainų zonos ne visada atspindi faktinį stygių, jei sukonfigūruotos netinkamai, pagal politines ribas. Nauju rinkos modeliu siekiama pagerinti kainų signalus, kad jie skatintų investicijas tose srityse, kuriose jų reikia labiausiai, ir atspindėtų tinklo suvaržymus ir paklausos centrus, o ne valstybių sienas. Kainų signalai taip pat turėtų sudaryti sąlygas tinkamai atlyginti už išteklių lankstumą (įskaitant reguliavimą apkrova ir energijos kaupimą), nes šie ištekliai yra priklausomi nuo atlygio už trumpesnius laikotarpius (pvz., tik piko valandomis naudojami šiuolaikiniai dujų įrenginiai arba pramonės apkrovos mažinimas esant didžiausiai apkrovai arba sutrikus sistemos veikimui). Veiksmingi kainų signalai taip pat užtikrina veiksmingą tiekimo iš esamų elektros

energijos gamybos įrenginių valdymą. Todėl būtina peržiūrėti visas esamas kainodarą iškraipiančias taisykles (pvz., taisykles, kuriomis pirmenybė teikiama tiekimui iš tam tikrų įrenginių), siekiant aktyvinti ir visiškai išnaudoti paklausos priemonių teikiamas lankstumo galimybes.

Daugiausia dėmesio energijos rinkoje – vartotojams

Visapusiškai į elektros energijos sistemą integravus pramonės, komercinius ir buitinius vartotojus gal būti išvengta didelių atsarginės elektros energijos gamybos sąnaudų – sąnaudų, kurias kitu atveju tektų sumokėti vartotojams. Tai netgi suteikia galimybę vartotojams iš kainų svyravimų gauti naudos ir dalyvaujant rinkoje uždirbti. Todėl norint sėkmingai ir ekonomiškai efektyviu būdu valdyti perėjimą prie kitokio energetikos modelio būtina aktyvinti vartotojų dalyvavimą.

Vienas iš pagrindinių energetikos sąjungos įsipareigojimų – įgyvendinti naujų galimybių energijos vartotojams suteikiančias priemones. Vis dėlto dabartinės rinkos taisyklės dažnai neleidžia vartotojams pasinaudoti šiomis naujomis galimybėmis. Nors vartotojai gali gaminti ir kaupti elektros energiją bei valdyti savo energijos vartojimą lengviau nei bet kada anksčiau, dėl esamo mažmeninės rinkos modelio jie negali visapusiškai pasinaudoti tokiomis galimybėmis.

Daugelyje valstybių narių vartotojai turi mažai paskatų keisti savo vartojimą atsižvelgdami į besikeičiančias kainas rinkose arba jų neturi visai, nes kainų signalai tikruoju laiku nepasiekia galutinio vartotojo. Rinkos modelio teisės aktų rinkinys suteikia galimybę įvykdyti šį įsipareigojimą. Skaidresni tikralaikiai kainų signalai paskatins vartotojų dalyvavimą arba individualiai, arba susitelkiant, ir elektros energijos sistemą padarys lankstesnę, sudarant sąlygas integruoti iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą elektros energiją. Technologiniai pokyčiai ne tik teikia didelių galimybių namų ūkiams taupyti energiją, bet ir sudaro sąlygas įrenginiams ir sistemoms, tokiems kaip išmanieji buitės elektronikos prietaisai, elektrinės transporto priemonės, elektrinės šildymo sistemos, oro kondicionieriai ir šilumos siurbiai izoliuotuose pastatuose ir centralizuoto šildymo ir vėsinimo įrenginiai, automatiškai stebėti kainų svyravimus ir plačiuoju mastu gerokai prisideda prie elektros energijos tinklo lankstumo. Kad tos naujos galimybės vartotojams suteiktų finansinės naudos, jie turi turėti prieigą prie paskirtų atitinkančių išmaniųjų sistemų ir galėti sudaryti elektros energijos tiekimo sutartis, pagal kurias taikomos dinaminės kainos, siejamos su neatidėliotinų sandorių rinka. Be to, kad vartotojai pritaiko savo vartojimą prie kainų signalų, šiuo metu atsiranda naujų paklausos paslaugų, kurias teikdami nauji rinkos dalyviai siūlo valdyti daugelio vartotojų elektros energijos vartojimą, jiems mokėdami kompensaciją už jų lankstumą. Nors teikti šias paslaugas jau skatinama galiojančiais ES teisės aktais, duomenys rodo, kad šios nuostatos nebuvo veiksmingos šalinant pirminės rinkos kliūtis tų paslaugų teikėjams patekti į rinką. Siekiant labiau skatinti šias naujas paslaugas, tas nuostatas būtina tobulinti.

Daugelyje valstybių narių elektros energijos kainas reguliuoja valdžios institucijos, o ne lemia paklausa ir pasiūla. Kainų reguliavimas gali stabdyti veiksmingos konkurencijos plėtrą, atgrasyti nuo investicijų ir naujų rinkos dalyvių atsiradimo. Todėl Komisija Energetikos sąjungos pagrindų strategijoje⁸ įsipareigojo palaipsniui panaikinti mažesnes už sąnaudas reguliuojamas kainas ir paskatinti valstybes nares parengti gaires dėl visų reguliuojamųjų kainų laipsniško panaikinimo. Nauju rinkos modeliu siekiama užtikrinti, kad valstybės nesikištų nustatant tiekimo kainas ir kad toks įsikišimas būtų apribotas tik tinkamai pagrįstomis išimtimis.

⁸ Žr. Komunikatą „Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato kaitos politikos pagrindų strategija“, COM/2015/080.

Sparčiai pingant technologijoms vis daugiau vartotojų gali sumažinti savo energijos sąnaudas naudodami tokias technologijas, kaip ant stogo montuojamos saulės energijos plokštės ir baterijos. Tačiau savarankišką energijos gamybą vis dar stabdo tai, kad nėra energijos pasigaminantiems vartotojams taikomų bendrų taisyklių. Šias kliūtis būtų galima pašalinti nustatant tinkamas taisykles, pavyzdžiui, užtikrinant vartotojų teises gaminti energiją savo reikmėms ir parduoti perteklių į tinklą, kartu atsižvelgiant į visos sistemos sąnaudas ir jai teikiamą naudą (pvz., tinkamą tinklų sąnaudų padengimą).

Vietos energijos bendruomenės gali būti veiksmingas būdas valdyti energiją bendruomenės lygmeniu, pasigaminant elektros energiją vartojant tiesiogiai arba naudojant ją (centralizuotam) šildymui ir vėsinimui ir esant prijungtoms arba neprijungtoms prie skirstomojo tinklo. Kad tokios iniciatyvos galėtų būti laisvai plėtojamos, būtina, kad naujame rinkos modelyje valstybės narės nustatytų tinkamą jų veiklą įgalinančią teisinę sistemą.

Šiandien daugiau kaip 90 proc. kintamųjų atsinaujinančiųjų elektros energijos išteklių yra sujungti su skirstomaisiais tinklais. Iš tiesų dėl vietos elektros energijos integracijos labai padidėjo tinklo tarifai namų ūkių vartotojams. Taip pat labai padidėjo mokesčiai ir rinkliavos tinklams plėsti ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių investicijoms finansuoti. Naujas rinkos modelis ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos peržiūra suteikia galimybę panaikinti šiuos trūkumus, galinčius neproporcingai paveikti tam tikrus namų ūkių vartotojus.

Sudarant sąlygas skirstomųjų tinklų operatoriams kai kurias su kintamąja gamyba susijusias problemas spręsti labiau vietoje (pvz., valdant vietos lankstumo išteklius) tinklo sąnaudos galėtų būti gerokai sumažintos. Tačiau kadangi dauguma skirstomųjų tinklų operatorių yra vertikaliai integruotų bendrovių dalis, kurios taip pat veikia tiekimo versle, būtina nustatyti apsaugines reguliavimo priemones, siekiant užtikrinti skirstomųjų tinklų operatorių neutralumą vykdant savo naujas funkcijas, pvz., kiek tai susiję su duomenų valdymu ir lankstumo naudojimu vietos perkrovoms valdyti.

Kitas esminis konkurenciją ir vartotojų dalyvavimą skatinantis aspektas yra informacija. Ankstesnės Komisijos konsultacijos ir tyrimai parodė, kad vartotojai skundžiasi dėl nepakankamo skaidrumo elektros energijos rinkose, mažinančio jų gebėjimą pasinaudoti konkurencijos teikiama nauda ir aktyviai dalyvauti rinkose. Vartotojai nesijaučia pakankamai informuoti apie alternatyvius tiekėjus, naujas energetines paslaugas ir yra nepatenkinti sudėtinga pasiūlymų bei tiekėjų keitimo tvarka. Reforma taip pat padės užtikrinti duomenų apsaugą, nes plačiau naudojant naujas technologijas (visų pirma pažangiųjų skaitiklių sistemas) bus sukuriama įvairių didelę komercinę vertę turinčių energijos duomenų.

Daugiausia dėmesio energijos rinkoje skiriant vartotojams, naujame rinkos modelyje būtina atsižvelgti į tai, kaip užtikrinti, kad būtų apsaugoti pažeidžiamiausi visuomenės nariai ir kad dar labiau nepadidėtų bendras energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičius. Didėjant energijos nepritekliaus lygiui, taip pat trūkstant aiškumo dėl tinkamiausių priemonių kovoti su vartotojų pažeidžiamumu ir energijos nepriteklumi, pasiūlyme dėl naujo rinkos modelio reikalaujama, kad valstybės narės deramai įvertintų ir nuolat stebėtų energijos nepritekliaus lygį remdamosi ES lygmeniu apibrėžtais principais. Peržiūrėtose Energijos vartojimo efektyvumo direktyvoje ir Pastatų energinio naudingumo direktyvoje numatyta papildomų priemonių energijos nepritekliaus problemai spręsti.

Elektros energijos tiekimo saugumas

Šiuolaikinėje visuomenėje, kuri yra iš esmės priklausoma nuo elektros energiją ir internetą naudojančių sistemų, elektros energijos tiekimo saugumas yra būtinas. Todėl reikia įvertinti Europos elektros energijos sistemos gebėjimą pasiūlyti pakankamai elektros energijos gamybos pajėgumų ir lankstumo, kad elektros energijos tiekimas būtų užtikrinamas visą laiką

(išteklių adekvatumas). Energijos tiekimo saugumo užtikrinimas – ne vien nacionalinio lygmens prievolė, bet ir vienas kertinių Europos energetikos politikos ramsčių⁹. Taip yra todėl, kad visiškai tarpusavyje sujungtame ir sinchronizuotame tinkle ir gerai veikiančiose rinkose energijos tiekimo saugumas gali būti užtikrintas kur kas efektyviau ir konkurencingiau, negu vien tik nacionaliniu mastu. Elektros energijos tinklo stabilumas atskirose valstybėse narėse dažnai labai priklauso nuo elektros energijos srautų iš kaimyninių šalių, todėl galimos energijos tiekimo saugumo problemos paprastai turi poveikį regionams. Dėl šios priežasties, pritrūkus nacionalinių elektros energijos gamybos pajėgumų, dažnai efektyviausiai padeda regioniniai sprendimai, leidžiantys valstybėms narėms pasinaudoti kitų šalių pagamintos energijos pertekliumi. Todėl, kad būtų galima susidaryti realų galimų elektros energijos gamybos poreikių vaizdą atsižvelgiant į elektros energijos rinkų integraciją ir galimus srautus iš kitų šalių, reikėtų pagal bendrai sutartą metodiką parengti suderintą Europos adekvatumo vertinimą. Jei iš suderinto adekvatumo vertinimo matyti, kad tam tikrose šalyse arba regionuose reikalingi pajėgumų mechanizmai, juos reikėtų sukurti tokius, kad būtų sumažintas vidaus rinkos iškraipymas. Todėl, siekiant išvengti rizikos, kad nacionaliniai pajėgumų mechanizmai bus nevienodi ir dėl to atsiras naujų rinkos kliūčių ir sumažės konkurencija, reikėtų apibrėžti aiškius ir skaidrius kriterijus, kaip sumažinti tarpvalstybinės prekybos iškraipymą, maksimaliai naudoti reguliavimą apkrova ir sušvelninti padarinius, darančius įtaką priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui¹⁰.

Regioninio bendradarbiavimo stiprinimas

ES valstybių narių glaudus susiejimas per bendrą transeuropinį tinklą yra unikalus visame pasaulyje ir labai naudingas, kai reikia efektyviai vykdyti energetikos sistemos pertvarką. Jei nebūtų galima pasitikėti kitų valstybių narių elektros energijos gamybos arba paklausos ištekliais, labai išaugtų vartotojams tenkančios energetikos sistemos pertvarkymo išlaidos. Dabar sistemos eksploatavimas tarpvalstybiniu mastu yra kur kas labiau tarpusavyje susijęs negu praeityje. Taip yra dėl išaugusios nepastovios ir paskirstytosios gamybos ir glaudesnės rinkos integracijos, ypač trumpesniuose rinkos laiko intervaluose. Tai taip pat reiškia, kad reguliavimo institucijų arba tinklų operatorių nacionaliniai veiksmai gali turėti tiesioginį poveikį kitoms ES valstybėms narėms. Patirtis parodė, kad dėl nekoordinuojamų nacionalinių sprendimų Europos vartotojai gali patirti didelių išlaidų.

Tai, kad panaudojama tik 25 proc. kai kurių jungiamųjų linijų pajėgumų (dažnai dėl nekoordinuojamų nacionalinių apribojimų), o valstybės narės nesugebėjo susitarti dėl atitinkamų kainų zonų, rodo, kad reikia geriau koordinuoti perdavimo sistemos operatorių (PSO) ir reguliavimo institucijų veiklą. Sėkmingi savanoriško ir privalomo PSO, reguliavimo institucijų ir vyriausybių bendradarbiavimo pavyzdžiai parodė, kad regioninis bendradarbiavimas gali pagerinti rinkos veikimą ir labai sumažinti išlaidas. Tam tikrose srityse, pavyzdžiui, taikant ES masto rinkų susiejimo mechanizmą, PSO bendradarbiavimas jau tapo privalomas, o daugumos balsavimo sistema balsuojant kai kuriais klausimais buvo sėkminga tose srityse, kur savanoriškas bendradarbiavimas (kiekvienai PSO paliekant veto teisę) neleido pasiekti efektyvių rezultatų sprendžiant regionines problemas. Remiantis šiuo sėkmingu pavyzdžiu, privalomas bendradarbiavimas turėtų apimti ir kitas reguliavimo sistemos sritis. Tuo tikslu PSO galėtų regioniniuose operatyviniuose centruose priimti sprendimus, kai nenuoseklūs ir nekoordinuojami nacionaliniai veiksmai galėtų neigiamai

⁹ Žr. SESV 194 straipsnio 1 dalies b punktą.

¹⁰ Taip pat žr. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje pasiūlymą, kuris apima energijos tiekimo saugumui kylančią riziką, susijusią su krizinės elektros energijos sektoriaus padėties valdymu.

paveikti rinką ir vartotojus (pvz., sistemos eksploatavimo, jungiamųjų linijų pralaidumo apskaičiavimo, energijos tiekimo saugumo ir pasirengimo valdyti riziką srityse).

Reguliavimo priežiūros pritaikymas regioninėms rinkoms

Atrodo tikslinga reguliavimo priežiūrą pritaikyti prie naujų rinkos realijų. Dabar visus svarbiausius reguliavimo sprendimus priima nacionalinės reguliavimo institucijos, net ir tais atvejais, kai reikalingas bendras regioninis sprendimas. Nors ACER sėkmingai veikė kaip nacionalinių reguliavimo institucijų su skirtingais interesais koordinavimo forumas, jos vaidmuo apima tik koordinavimą, konsultavimą ir stebėjimą. Nors rinkos dalyviai vis labiau bendradarbiauja tarpvalstybiniu mastu ir sprendimus dėl tam tikrų su tinklo eksploatavimu ir prekyba elektros energija susijusių klausimų priima kvalifikuota balsų dauguma regioniniu ar net Sąjungos lygmeniu¹¹, reguliavimo lygmeniu šioms regioninėms sprendimų priėmimo procedūroms ekvivalento nėra. Todėl reguliavimo priežiūra išlieka fragmentiška ir kyla skirtingų sprendimų ir nereikalingo delsimo rizika. Suteikus ACER didesnių įgaliojimų sprendžiant tarpvalstybinius klausimus, dėl kurių reikia priimti suderintus regioninius sprendimus, būtų padedama greičiau ir veiksmingiau priimti sprendimus dėl tarpvalstybinių klausimų. Nacionalinės reguliavimo institucijos kartu su ACER balsų dauguma priimdamos sprendimus šiais klausimais toliau visapusiškai dalyvautų procese.

Siekiant sustiprinti ENTSO-E koordinavimo funkciją ir pasiekti, kad jo sprendimų priėmimo procesas taptų skaidresnis, taip pat atrodo tikslinga geriau apibrėžti jo vaidmenį.

Teksto paaiškinimas

Galiausiai, Elektros energijos reglamento, Agentūros reglamento ir Elektros energijos direktyvos išdėstymas nauja redakcija bus naudojamas tam, kad būtų pateikti kai kurių esamų taisyklių redakcinio pobūdžio paaiškinimai ir kai kurios iš jų būtų performuluotos, nekeičiant nuostatų esmės, kad labai techninės šių trijų teisės aktų taisyklės taptų suprantamesnės.

• Suderinamumas su kitomis šios politikos srities nuostatomis ir pasiūlymais

Rinkos modelio iniciatyva yra glaudžiai susijusi su kitais tuo pat metu pateiktais energetikos ir klimato sričių pasiūlymais dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. Tai apima iniciatyvas, kaip pagerinti Europos energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiųjų energijos išteklių dokumentų rinkinį ir visa apimančią iniciatyvą dėl energetikos sąjungos valdymo ir ataskaitų teikimo mechanizmų. Visomis šiomis iniciatyvomis siekiama įgyvendinti priemones, reikalingas, kad būtų pasiektas tikslas – sukurta konkurencinga, saugi ir tvari energetikos sąjunga. Skirtingos iniciatyvos, kurias sudaro daugybė teisėkūros ir ne teisėkūros procedūra priimamų svertų, įtrauktos į vieną rinkinį siekiant užtikrinti kuo didesnę skirtingų, tačiau glaudžiai tarpusavyje susijusių politikos pasiūlymų suderinamumą.

Todėl, nors dabartinio pasiūlymo tikslas yra atnaujinti rinkos taisykles, kad perėjimas prie švarios energijos taptų ekonomiškai naudingas, šios nuostatos taikomos užtikrinant sinergiją su platesnio masto ES klimato ir energetikos politikos strategija. Šios sąsajos išsamiau paaiškintos Komisijos atliktame poveikio vertinime¹².

Pasiūlymas yra glaudžiai susijęs su Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos peržiūros pasiūlymu, kuriame numatyta sistema, kaip pasiekti 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslą, ir principai, susiję su paramos sistemomis atsinaujinantiesiems energijos

¹¹ Žr., pvz., 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, 9 straipsnį (OL L 197, 2015 7 25, p. 24–72).

¹² [Leidinių biurui: įrašyti nuorodą į poveikio vertinimą.]

ištekliais, kuriuos taikant jos taptų labiau orientuotos į rinką, ekonomiškai efektyvios ir labiau regioninio masto tais atvejais, kai valstybės narės pasirenka neatsisakyti paramos sistemų. Priemonės, kuriomis siekiama atsinaujinančiųjų išteklių energiją integruoti į rinką (pvz., nuostatos dėl skirstymo, su rinka susijusios kliūtys vartoti pačių pasigaminatą energiją ir kitos patekimo į rinką taisyklės), kurios anksčiau buvo Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje, dabar buvo įtrauktos į Elektros energijos reglamentą ir Elektros energijos direktyvą.

Reglamento dėl energetikos sąjungos valdymo pasiūlymas padės užtikrinti politikos suderinamumą, nes bus racionalizuoti valstybėms narėms taikomi planavimo ir ataskaitų teikimo įpareigojimai, kad būtų geriau užtikrinta konvergencija siekiant ES lygmeniu nustatytų energetikos ir kovos su klimato kaita tikslų. Kaip nauja planavimo, ataskaitų teikimo ir stebėjimo priemonė, jis leis įvertinti valstybės narės pažangą, padarytą įgyvendinant šiais aktais nustatytus Europos masto rinkos reikalavimus.

Reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje pasiūlymas papildo dabartinį pasiūlymą ir jame daugiausia dėmesio skiriama vyriausybės veiksams krizinei elektros energijos sektoriaus padėčiai valdyti ir siekti, kad būtų išvengta trumpalaikės rizikos elektros energijos sistemai.

Dabartinis pasiūlymas yra glaudžiai susijęs su Komisijos konkurencijos politika energetikos srityje. Visų pirma į jį yra įtraukti Komisijos atlikto sektoriaus tyrimo dėl pajėgumų mechanizmų rezultatai, taip užtikrinant visišką suderinamumą su Komisijos valstybės pagalbos energetikai vykdymo užtikrinimo politika.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pasiūlymu siekiama įgyvendinti svarbiausius energetikos sąjungos tikslus, apibrėžtus Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato kaitos politikos pagrindų strategijoje. Kaip jau minėta, dokumentų rinkinys atitinka ir Sąjungos neseniai prisiimtą pasaulinio masto įsipareigojimą pasiekti plataus užmojo kovos su klimato kaita tikslus pagal susitarimą, sudarytą Paryžiuje per 21-ąją Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferenciją. Dabartinis pasiūlymas sustiprina ir papildo 2015 m. liepos mėn. pateiktą pasiūlymą dėl ES prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos persvarstymo.

Be to, kadangi elektros energijos rinkos modelio persvarstymo tikslas – padaryti Europos energijos rinką konkurencingesnę ir prieinamesnę naujoms energetikos technologijoms, pasiūlymu taip pat padedama siekti Sąjungos tikslų kurti darbo vietas ir skatinti ekonomikos augimą. Pasiūlymu naujoms technologijoms bus suteikta galimybių rinkoje, todėl jis paspartins tam tikrų paslaugų ir produktų naudojimą, o tai suteiktų Europos įmonėms pradininko pranašumą, kai visame pasaulyje bus pereinama prie švarios energijos.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Siūlomų priemonių teisinis pagrindas – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 194 straipsnis, kuriame įtvirtinta ir paaiškinta ES kompetencija energetikos srityje. Pagal SESV 194 straipsnį pagrindiniai ES energetikos politikos tikslai yra: užtikrinti energijos rinkos veikimą; užtikrinti energijos tiekimo saugumą Sąjungoje; skatinti energijos vartojimo efektyvumą bei taupymą ir naujų bei atsinaujinančių energijos formų plėtojimą; ir skatinti energetikos tinklų sujungimą.

Dabartinė iniciatyva taip pat remiasi išsamiu teisės aktų, kurie buvo priimti ir atnaujinti per pastaruosius du dešimtmečius, rinkiniu. Siekdama sukurti energijos vidaus rinką, ES nuo 1996 iki 2009 m. vieną po kito priėmė tris teisės aktų rinkinius, kurių svarbiausias tikslas – integruoti rinkas ir liberalizuoti nacionalines elektros energijos ir dujų rinkas. Šios nuostatos apima daugelį aspektų, tokių kaip pateikimas į rinką, skaidrumas, vartotojų teisės ir reguliavimo institucijų nepriklausomumas.

Kadangi atsižvelgiama į esamus teisės aktus ir bendrą energijos rinkos integracijos didėjimo tendenciją, dabartinė iniciatyva taip pat turėtų būti vertinama kaip dalis dedamų pastangų užtikrinti Europos energijos rinkų integraciją ir veiksmingą veikimą.

Neseniai išsakyti Europos Vadovų Tarybos¹³ ir Europos Parlamento raginimai imtis veiksmų ES lygmeniu, kad būtų užbaigta kurti Europos energijos rinką, taip pat suteikė pagrindo imtis veiksmų.

- **Subsidiarumo principas**

Siūlomi Reglamento dėl elektros energijos rinkų, Direktyvos dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ir Reglamento, įsteigiančio Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą, nuostatų pakeitimai yra reikalingi norint pasiekti tikslą sukurti integruotą ES elektros energijos rinką, kurio nebūtų galima taip pat veiksmingai pasiekti nacionaliniu lygmeniu. Kaip išsamiai aprašyta nauja redakcija išdėstomų teisėkūros procedūra priimamų aktų vertinime¹⁴, buvo įsitikinta, kad dėl izoliuotų nacionalinių metodų buvo vėluojama sukurti energijos vidaus rinką, todėl atsirado neoptimalių ir nesuderintų reguliavimo priemonių, buvo nereikalingai dubliuojama intervencija ir vėluojama ištaisyti rinkos trūkumus. Remiantis nevienodomis nacionalinėmis taisyklėmis, susijusiomis su prekyba energija, bendro tinklo eksploatavimu ir tam tikro masto produktų standartizavimu, negalima sukurti energijos vidaus rinkos, kuri visiems tiektų konkurencingą ir tvarią energiją.

ES elektros energijos rinkos vis labiau sujungiamos tarpusavyje, todėl reikia glaudesnio nacionalinių dalyvių veiklos koordinavimo. Dėl energetinės tarpusavio priklausomybės ir energetikos tinklų jungčių pagal nacionalinę politiką vykdomos intervencijos elektros energijos sektoriuje turi tiesioginį poveikį kaimyninėms valstybėms narėms. Vien nacionaliniu lygmeniu užtikrinti tinklo stabilumą ir jo efektyvų veikimą darosi vis sunkiau, nes dėl didėjančio tarpvalstybinės prekybos masto, paskirstytosios gamybos ir aktyvesnio vartotojų dalyvavimo didėja šalutinis poveikis. Nė viena valstybė efektyviai veikti viena negali, o vienašališkų veiksmų pasekmės ilgainiui vis labiau didėja. Šis bendras principas taikomas įvairiausioms priemonėms, numatytoms dabartiniame pasiūlyme, nesvarbu, ar jos susijusios su prekyba energija, tinklo eksploatavimu ar veiksmingu vartotojų dalyvavimu.

Kadangi bendros regioninės problemos, dėl kurių reikia priimti suderintą sprendimą, dažnai turi didelį ekonominį poveikį atskiroms valstybėms narėms, patirtis rodo, kad savanoriško bendradarbiavimo, nors ir naudingo daugelyje valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimo sričių, dažnai nepakakdavo, kad būtų galima išspręsti techniniu požiūriu sudėtingus

¹³ 2011 m. vasario mėn. Europos Vadovų Taryba nustatė tikslą iki 2014 m. užbaigti kurti energijos vidaus rinką, o iki 2015 m. – sukurti energetikos tinklų jungtis, kad tam tikros anksčiau buvusios izoliuotos valstybės narės būtų prijungtos prie bendro elektros energijos tinklo. 2016 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba taip pat paragino parengti energetikos srities bendrosios rinkos strategiją, kad Komisija pasiūlytų veiksmų planus ir ji būtų įgyvendinta iki 2018 m.

¹⁴ [Leidinių biurui: įrašyti nuorodą į poveikio vertinimo vertinamąją dalį.]

konfliktus, turinčius svarbų pasiskirstymo poveikį valstybėms narėms¹⁵. Esamos savanoriškos iniciatyvos, pavyzdžiui, Penkiašalis energetikos forumas, yra ribotos ir geografiniu požiūriu, nes jos apima tik dalis ES elektros energijos rinkos ir nebūtinai visas šalis, kurios fiziškai yra labiausiai tarpusavyje sujungtos.

Pateikiame konkretų pavyzdį: nesuderinta nacionalinė politika dėl skirstymo tarifų nustatymo principų gali iškreipti vidaus rinką tokiu mastu, kad paskirstytajai gamybai arba energijos kaupimo paslaugoms bus taikomos labai skirtingos paskatos dalyvauti rinkoje. Kadangi diegiamos naujos technologijos, o energijos tiekimo paslaugomis vis dažniau prekiaujama tarpvalstybiniu mastu, veiksmai ES lygmeniu yra svarbūs užtikrinant vienodas sąlygas ir geresnius rinkos rezultatus visiems rinkos dalyviams.

ACER koordinavimo funkcija buvo pritaikyta prie naujų pokyčių energijos rinkose, tokių kaip didesnis koordinavimo poreikis išaugus tarpvalstybiniais energijos srautams ar elektros energijos gamyba iš nepastovių atsinaujinančiųjų energijos išteklių. Nepriklausomos nacionalinės reguliavimo institucijos (NRI) atlieka svarbų vaidmenį: vykdo savo nacionalinio energetikos sektoriaus reguliavimo priežiūrą. Tačiau sistemai, kurioje valstybių narių tarpusavio priklausomybė vis didėja, kai tai susiję su rinkos sandoriais ir sistemos eksploatavimu, reikalinga tarpvalstybinio masto reguliavimo priežiūra. ACER yra įstaiga, kuri buvo įsteigta tam, kad vykdytų tokią reguliavimo priežiūrą tais atvejais, kai susidaro padėtis, apimanti daugiau negu dvi valstybes nares. Buvo išlaikytas pagrindinis ACER kaip nacionalinių reguliavimo institucijų veiksmų koordinatorės vaidmuo, o srityse, kuriose dėl fragmentiško nacionalinių sprendimų priėmimo tarpvalstybinės svarbos klausimais vidaus rinkai kiltų problemų arba atsirastų nenuoseklumo, ACER suteikta papildoma ribota kompetencija. Pavyzdžiui, pagal [Reglamento (EB) Nr. 714/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 861/2] įsteigus regioninius operatyvinius centrus, prireiks viršvalstybinio lygmens stebėjimo, kurį turi vykdyti ACER, nes regioniniai operatyviniai centrai apima kelias valstybes nares. Taip pat pagal [Reglamento (EB) Nr. 714/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 861/2] pradėjus taikyti ES mastu suderintą adekvatumo vertinimą, jo metodiką ir skaičiavimus turi patvirtinti reguliavimo institucijos, o tai padaryti gali tik ACER, nes adekvatumo vertinimas turi būti atliktas visose valstybėse narėse.

Nors ACER paskyrus naujų užduočių reikės padidinti jos darbuotojų skaičių, dėl ACER atliekamos koordinavimo funkcijos sumažės našta nacionalinėms valdžios institucijoms ir taip nacionaliniu lygmeniu atsilaisvins administracinių išteklių. Taikant siūlomą metodą bus racionalizuotos reguliavimo procedūros (pvz., įvedus tiesioginį ACER patvirtinimą vietoj 28 atskirų patvirtinimų). Koordinuotai parengus metodiką (pvz., adekvatumo vertinimo), nacionalinėms valdžios institucijoms bus sumažintas darbo krūvis ir išvengta papildomo darbo galbūt kilus problemoms dėl nesuderintų nacionalinių reguliavimo institucijų veiksmų.

• **Proporcingumo principas**

Elektros energijos reglamente, Elektros energijos direktyvoje ir Agentūros reglamente numatytais politiniais sprendimais siekiama elektros rinkos modelį pritaikyti prie didėjančios paskirstytosios gamybos dalies ir šiuo metu vykstančios technologinės plėtros.

Siūlomos reformos orientuotos tik į tai, kas būtina, norint padaryti reikiamą pažangą vidaus rinkoje, o dauguma kompetencijų ir pareigų paliekama valstybėms narėms, nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir nacionaliniams dalyviams.

¹⁵ Žr., pavyzdžiui, diskusiją apie perkrovos valdymą Vidurio Europoje, kur dėl skirtingų nacionalinių interesų smarkiai vėluojama siekti didesnės rinkos integracijos.

Poveikio vertinime sistemai atmetos galimybės, pagal kurias siekiama platesnio užmojo suderinimo, pvz., siūloma viena nepriklausoma Europos energetikos reguliavimo institucija, vienas integruotas Europos perdavimo sistemos operatorius arba labiau tiesioginis valstybės kišimosi draudimas nenumatant galimybių taikyti išimtis. Priešingai, pasiūlymais siekiama rasti tinkamai subalansuotų sprendimų, kurie nacionalinio masto reguliavimo veiksmus riboja tik tose srityse, kuriose akivaizdu, jog koordinuoti veiksmai atneštų daugiau naudos vartotojams.

Pasirinktomis politikos galimybėmis siekiama sudaryti vienodas sąlygas visoms elektros energijos gamybos technologijoms ir pašalinti rinkos iškraipymus, kad, be kita ko, atsinaujinantieji energijos ištekliai galėtų lygiomis teisėmis konkuruoti energijos rinkoje. Be to, visi rinkos dalyviai prisiimtų finansinę atsakomybę už tai, kad tinkle būtų išlaikyta pusiausvyra. Bus pašalintos kliūtys teikti paslaugas, suteikiančias tinklui lankstumo, pavyzdžiui, reguliavimo apkrova paslaugas. Be to, priemonėmis siekiama sukurti didesnio likvidumo trumpalaikės prekybos rinką, kad kainų svyravimai galėtų tinkamai atspindėti stygių, ir pasiūlyti tinkamas paskatas lanksčiam tinklui.

Mažmeninių rinkų lygmeniu valstybės narės taip pat bus raginamos palaipsniui atsisakyti bendro kainų reguliavimo, pradedant nuo mažesnių už savikainą kainų. Pažeidžiamus vartotojus galima apsaugoti taikant pereinamojo laikotarpio kainų reguliavimą. Siekiant dar labiau padidinti konkurenciją, bus ribojamas sutarties nutraukimo mokesčių taikymas, kad būtų skatinama rinktis tiekėją. Laikantis aukšto lygio principų taip pat turi būti užtikrinta, kad sąskaitos už energiją būtų aiškos ir lengvai suprantamos, ir kad bus suteikta nediskriminacinė prieiga prie vartotojų duomenų kartu išlaikant bendras nuostatas dėl privatumo.

Atsižvelgiant į tarpvalstybinės prekybos elektros energija raidą ir laipsnišką rinkos integraciją, institucinė struktūra bus pritaikyta reaguojant į papildomo bendradarbiavimo reguliavimo srityje ir naujų užduočių poreikį. ACER turi būti suteiktos papildomos užduotys, ypač susijusios su energetikos sistemos eksploatavimu regioniniu lygmeniu, kartu išlaikant svarbų nacionalinių reguliavimo institucijų vaidmenį reguliuojant energetikos sektorį.

Prie pasiūlymo pridedamame poveikio vertinime nuodugniai patikrinta, ar visos galimybės atitinka proporcingumo reikalavimus. Reikėtų pažymėti, kad siūloma politika – kompromisas tarp principu „iš apačios į viršų“ paremtų iniciatyvų ir principu „iš viršaus į apačią“ pagrįsto rinkos valdymo. Laikantis proporcingumo principo, priemonės jokia būdu nepakeičia nacionalinių vyriausybių, NRI ir PSO vaidmens atliekant įvairias ypatingos svarbos funkcijas. Prireikus nacionalinės reguliavimo institucijos skatinamos formaliai ir neformaliai glaudžiau bendradarbiauti regioniniu lygmeniu, kad valdant elektros energijos sistemą kilusias problemas spręstų tokiu lygmeniu, kuris būtų proporcingas problemos mastui.

Toli gražu nesirenkant visiško suderinimo metodo, priemonėmis siekiama visiems rinkos dalyviams sudaryti vienodas sąlygas, ypač tais atvejais, kai galimybės rinkoje nesibaigia ties šalies sienomis. Galiausiai, norint užtikrinti veiksmingą tarpvalstybinę prekybą elektra, reikia standartizuoti taisykles ir produktus; o sprendimai, susiję su tinklo eksploatavimu, lemtų neoptimalius rinkos veiklos rezultatus, jei juos priimtų atskiros valstybės narės ar pavieniui veikiančios reguliavimo institucijos. Tiesioginė patirtis formuluojant ir priimant bendras tinklo ir prekybos taisykles (vadinamuosius tinklo kodeksus ir gaires) nuo tada, kai 2009 m. buvo priimtas trečiasis energetikos teisės aktų rinkinys, parodė, kad reguliavimo institucijų ir nacionalinių valdžios institucijų aukšto lygio derybės tariantis dėl bendrų taisyklių ir metodikų vadovaujantis technikos principais suteikia akivaizdžią pridėtinę vertę.

Vis labiau didėja konkurencingumo atotrūkis tarp mažmeninių ir didmeninių rinkų, o mažmeninės rinkos ir toliau atsilieka, kai kalbama apie paslaugų pasiūlą ir konkrečią naudą vartotojams. Siūlomomis priemonėmis bus stebimas energijos nepriteklis, vartotojams

skirtos informacijos skaidrumas ir aiškumas ir prieiga prie duomenų, todėl nacionalinė prerogatyva nebus be reikalo ribojama.

- **Pasirinkta teisinė priemonė**

Pasiūlymu bus iš dalies pakeisti svarbiausi teisės aktai, sudarę trečiąjį energetikos teisės aktų rinkinį. Tai Elektros energijos reglamentas (Nr. 714/2009), Elektros energijos direktyva (2009/72/EB) ir Reglamentas, kuriuos įsteigiama ACER (Nr. 713/2009). Pasirinkta priemonė – minėtų teisės aktų išdėstymas nauja redakcija – suteiks daugiau teisinio aiškumo. Dėl daugybės naujų nuostatų būtų nepakankama parengti teisės aktą, kuriuo teisės aktai būtų iš dalies pakeisti. Todėl tinkamiausia natūralaus galiojančių teisės aktų tobulinimo priemonė yra jau priimtų ir įgyvendintų taisyklių persvarstymas.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- ***Ex post* vertinimas ir (arba) patikrinimas, ar galiojantys teisės aktai atitinka paskirtį**

Komisijos tarnybos dabartinę teisinę sistemą (trečiąjį energetikos teisės aktų rinkinį) įvertino išnagrinėjusios jos veiksmingumą pagal penkis kriterijus: aktualumas, veiksmingumas, efektyvumas, suderinamumas ir ES pridėtinė vertė. Kartu su poveikio vertinimu buvo atliktas atskiras vertinimas ir į šio vertinimo rezultatus atsižvelgta poveikio vertinime identifikuojant problemas.

Atliekant vertinimą nustatyta, kad trečiajame energetikos teisės aktų rinkinyje numatytas tikslas padidinti konkurenciją ir pašalinti kliūtis tarpvalstybinei konkurencijai elektros energijos rinkose buvo iš esmės pasiektas. Aktyvus teisės aktų vykdymo užtikrinimas davė teigiamų rezultatų elektros energijos rinkoms ir vartotojams, o rinkos apskritai tapo mažiau koncentruotos ir geriau integruotos, palyginti su 2009 m. Kalbant apie mažmenines rinkas, trečiajame energetikos teisės aktų rinkinyje nustatytos naujos vartotojų teisės akivaizdžiai pagerino vartotojų padėtį energijos rinkose.

Tačiau trečiajame energetikos teisės aktų rinkinyje nustatytų taisyklių sėkmė plėtojant elektros energijos vidaus rinką tebėra ribota daugelyje sričių ir didmeniniu, ir mažmeniniu lygmeniu. Apskritai vertinimas atskleidė, kad pagerinus rinkos modelio struktūrą dar galima padaryti didelę pažangą, kaip matyti iš nepanaudotų galimybių padidinti gerovę ir galutinę naudą vartotojams. Didmeninių rinkų lygmeniu išlieka kliūtys tarpvalstybinei prekybai, o visas jungiamųjų linijų pralaidumas panaudojamas retai. Kliūtys, be kita ko, susidaro dėl nepakankamo nacionalinių tinklo operatorių ir reguliavimo institucijų bendradarbiavimo bendro jungiamųjų linijų naudojimo klausimu. Tai, kad dalyvaujančios šalys vadovaujasi nacionaline perspektyva, daugeliu atvejų vis dar trukdo rasti veiksmingų tarpvalstybinių sprendimų, o tai apriboja naudingus tarpvalstybinius srautus. Padėtis nevienoda, jei vertintume visas rinkas ir laikotarpius: kitos paros, einamosios paros ir balansavimo rinkose integracijos lygis skiriasi.

Kalbant apie mažmenines rinkas, būtų galima gerokai pagerinti rezultatus konkurencijos srityje. Valstybėse narėse elektros energijos kainos vis dar labai skiriasi dėl su rinka nesusijusių priežasčių, o dėl pastaraisiais metais labai išaugusių privalomų mokesčių, t. y. tinklo mokesčių, mokesčių ir rinkliavų, pastoviai augo kainos namų ūkiams. Kalbant apie vartotojų apsaugą, didėjantis energijos nepritekliaus ir nežinojimas, kaip tinkamiausiai spręsti vartotojų pažeidžiamumo ir energijos nepritekliaus problemą, kliudė tolesniam energijos vidaus rinkos stiprinimui. Su kito tiekėjo pasirinkimu susiję mokesčiai, tokie kaip sutarties

nutraukimo mokesčiai, tebėra didelė finansinė kliūtis vartotojų dalyvavimui. Be to, daug skundų, susijusių su sąskaitomis¹⁶, rodo, kad reikia dar labiau pagerinti sąskaitose pateikiamos informacijos palyginamumą ir aiškumą.

Be kliūčių, trukdžiusių siekti trečiajame energetikos teisės aktų rinkinyje numatytų pirminių tikslų, atsirado naujų iššūkių, kurie nebuvo numatyti rengiant trečiąją energetikos teisės aktų rinkinį. Kaip jau minėta, tai labai išaugusi atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalis gaminant elektros energiją, padažnėjęs valstybės kišimasis į elektros energijos rinkas siekiant užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir technologiniai pokyčiai. Visa tai lėmė reikšmingus rinkų veikimo pokyčius, ypač per pastaruosius penkerius metus, slopino reformų teigiamą poveikį vartotojams ir neleido išnaudoti dėl modernizavimo sukurto potencialo. Dėl to galiojančiuose teisės aktuose atsirado spraga, susijusi su tuo, kaip reikėtų reaguoti į šiuos pokyčius.

Atsižvelgiant į vertinimo ir susijusio poveikio vertinimo rezultatus, dabartiniu pasiūlymu siekiama šią spragą užpildyti ir sukurti sistemą, kuri leistų atspindėti sektoriaus technologinę plėtrą, kai mūsų energetikos sistemos pereina prie naujų gamybos ir vartojimo modelių.

• **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Rengdamasi šiai iniciatyvai, Komisija surengė kelias viešas konsultacijas. Jose galėjo dalyvauti ES piliečiai ir valstybių narių valdžios institucijos, energijos rinkos dalyviai ir jų asociacijos, taip pat bet kurios kitos suinteresuotosios šalys, įskaitant MVĮ ir energijos vartotojus.

Labiausiai atkreipiamas dėmesys į tris konsultacijas ir jų atitinkamus rezultatus:

1) 2012 m. lapkričio 15 d. – 2013 m. vasario 7 d. buvo vykdomos viešos konsultacijos¹⁷ su išteklių adekvatumu susijusiais klausimais: „Elektros energijos gamybos adekvatumas, pajėgumų užtikrinimo mechanizmai ir elektros energijos vidaus rinka“. Taip buvo siekiama sužinoti suinteresuotųjų šalių nuomones apie tai, kaip užtikrinti išteklių adekvatumą ir elektros energijos tiekimo saugumą vidaus rinkoje.

Konsultacijų metu gauti 148 atskiri atsakymai iš viešųjų įstaigų, pramonės sektoriaus (ir energijos gamintojų, ir jos naudotojų) ir akademinės bendruomenės. Išsamią per konsultacijas gautų atsakymų diagramą, taip pat visus individualius atsakymus ir konsultacijų rezultatų santrauką¹⁸ galima rasti internete¹⁹.

2) 2014 m. sausio 22 d. – 2014 m. balandžio 17 d. buvo vykdomos viešos konsultacijos, skirtos elektros energijos mažmeninių rinkų ir galutinių vartotojų klausimams²⁰. Konsultacijų metu Komisija gavo 237 atsakymus, iš kurių 20 proc. – iš energijos tiekėjų, 14 proc. – iš STO,

¹⁶ „Antrasis vartotojų rinkos tyrimas dėl Europos Sąjungos mažmeninėse elektros energijos rinkose vartotojams sudaromų sąlygų“, Europos Komisija, 2016 m.

¹⁷ 2012 m. Europos Komisijos konsultacijoms skirtas dokumentas „Elektros energijos gamybos adekvatumas, pajėgumų užtikrinimo mechanizmai ir elektros energijos vidaus rinka“. https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf.

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf.

¹⁹ 2012 m. Europos Komisijos konsultacijos dėl elektros energijos gamybos adekvatumo, pajėgumų užtikrinimo mechanizmų ir elektros energijos vidaus rinkos. <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>

²⁰ 2014 m. Europos Komisijos konsultacijos dėl elektros energijos mažmeninių rinkų. <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

7 proc. – iš vartotojų organizacijų ir 4 proc. – iš NRI. Konsultacijose dalyvavo daug pavienių piliečių. Visą atsakymų santrauką galima rasti Komisijos svetainėje²¹.

3) 2015 m. liepos 15 d. – 2015 m. spalio 9 d. buvo vykdomos plataus masto viešos konsultacijos dėl naujo energijos rinkos modelio²².

Šių konsultacijų metu Komisija gavo 320 atsakymų. Apie 50 proc. atsakymų gauta iš nacionalinių arba ES lygmens pramonės asociacijų. 26 proc. atsakymų gauta iš energetikos sektoriuje veikiančių bendrovių (tiekėjų, tarpininkų, vartotojų) ir 9 proc. – iš tinklo operatorių. 17 nacionalinių vyriausybių ir kelios NRI taip pat pateikė atsiliepimų konsultacijos klausimais. Konsultacijose taip pat dalyvavo daug pavienių piliečių ir mokslo institutų. Išsamus suinteresuotųjų šalių nuomonės apie kiekvieną konkrečią politikos galimybę aprašymas pateiktas su šia teisėkūros iniciatyva pateiktame poveikio vertinime.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Siūlomas reglamentas ir poveikio vertinimas buvo parengti remiantis didelės apimties medžiaga, nuorodos į kurią pateiktos poveikio vertinimo išnašose. Medžiagą sudaro beveik 30 daugiausia nepriklausomų išorės subjektų atliktų tyrimų ir parengtų modeliavimo priemonių, kuriais siekiama įvertinti konkrečias galimybes pagal dabartinį pasiūlymą. Jos išsamiai išvardytos poveikio vertinimo V priede. Tyrimai apima įvairias metodikas ir juose daugiausia dėmesio skiriama ekonominių ir socialinių sąnaudų ir naudos analizių kiekybiniais įverčiams.

Be to, Komisija atliko sektoriaus tyrimą dėl nacionalinių pajėgumų mechanizmų, kurio tarpiniai rezultatai buvo nedelsiant įtraukti dabartinio pasiūlymo parengiamajame etape²³. Šių tyrimų rezultatai papildė gausią suinteresuotųjų šalių pateiktą grįžtamąją informaciją ir apskritai suteikė Komisijai tvirtų įrodymų, kuriais remdamasi ji parengė dabartinius pasiūlymus.

- **Poveikio vertinimas**

Visos siūlomos priemonės paremtos poveikio vertinimu. 2016 m. lapkričio 7 d. Reglamentavimo patikros valdyba pateikė teigiamą nuomonę. Informacija apie tai, kaip buvo atsižvelgta į Reglamentavimo patikros valdybos nuomonę, pateikta poveikio vertinimo I priede.

Poveikio vertinime išnagrinėtos kelios politikos galimybės, susijusios su kiekvienu nustatytu problemų rinkiniu. Toliau išvardijami šie problemų rinkiniai ir alternatyvūs intervencijos būdai:

Rinkos modelio pritaikymas prie didėjančios atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalies ir technologinės plėtros

Poveikio vertinime pritarta dabartinių rinkos taisyklių tobulinimui, kad pašalinus esamus rinkos iškraipymus būtų sudarytos vienodos sąlygos visoms elektros energijos gamybos technologijoms ir visiems ištekliais. Tai apima taisykles, kurias taikant diskriminuojami ištekliai ir kurios riboja tam tikrų technologijų prieigą prie elektros energijos tinklo arba sudaro joms palankesnes sąlygas. Be to, visi rinkos dalyviai prisiimtų finansinę atsakomybę

²¹

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

²²

2015 m. Europos Komisijos konsultacijos dėl naujo energijos rinkos modelio COM(2015) 340 *final* <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>.

²³

Sektoriaus tyrimo dėl pajėgumų mechanizmų tarpinė ataskaita, C(2016) 2107 *final*.

už tinkle susidariusį disbalansą, o už visus išteklius rinkoje būtų atlyginta vienodomis sąlygomis. Būtų pašalintos kliūtys reguliavimui apkrova. Taikant pasirinktą galimybę taip pat būtų sustiprintos trumpalaikės prekybos rinkos – operacijos jose vyktų beveik tikruoju laiku, kad būtų suteiktos maksimalios galimybės patenkinti lankstumo poreikį, o balansavimo rinkos taptų efektyvesnės. Pasirinkta galimybė apima priemones, kurios, taikant tinkamas paskatas, padėtų visus lanksčius paskirstytuosius išteklius, susijusius su elektros energijos gamyba, paklausa ir kaupimu, nukreipti į rinką, o rinkos sistemą geriau prie jų pritaikyti, ir priemones, kuriomis STO būtų suteikta daugiau paskatų.

Nereguliavimo metodas buvo atmestas, nes suteikia per mažai galimybių pagerinti rinką ir užtikrinti vienodas sąlygas ištekliams. Iš tiesų, atitinkamose srityse dabartinė ES reguliavimo sistema yra silpna, o kai kuriose srityse jos visai nėra. Be to, konstatuota, kad savanoriškas bendradarbiavimas neleidžia rinkoje užtikrinti atitinkamo suderinimo lygio arba tikrumo. Visiško rinkos taisyklių suderinimo galimybė taip pat buvo atmesta, nes pakeitimai galėtų pažeisti proporcingumo principus ir apskritai būtų nereikalingi atsižvelgiant į dabartinę Europos energijos rinkų būklę.

Būsimų investicijų į elektros energijos gamybą ir nekoordinuojamų pajėgumų mechanizmų klausimų sprendimas

Buvo įvertintos įvairios ne bazinio scenarijaus politikos galimybės ir pagal kiekvieną galimybę buvo siūlomas įvairus suderinimo ir valstybių narių veiksmų tarpusavio koordinavimo ES lygmeniu mastas ir skirtingas mastas, kuriuo rinkos dalyviai pasikliautų energijos rinkos mokėjimais.

Pasirinkus galimybę, pagal kurią numatoma vien energijos rinka, Europos rinkos iš esmės pagerėtų ir būtų tarpusavyje susijusios tiek, kad būtų siunčiami reikiami kainos signalai, kad būtų paskatintos investicijos į naujus išteklius ir į tinkamas vietas. Esant tokiam scenarijui pajėgumų mechanizmų nebereikėtų.

Pasirinkta galimybė pagrįsta šiuo vien energijos rinkos scenarijumi, bet neatmetama galimybė valstybėms narėms naudoti pajėgumų mechanizmus su sąlyga, kad jie būtų pagrįsti ENTSO ir ACER visiškai skaidriai pagal bendrą metodiką atliktu išteklių adekvatumo vertinimu ir atitiktų bendrus struktūrinius elementus, kuriais siekiama didesnio nacionalinių pajėgumų mechanizmų suderinamumo ir suderinto tarpvalstybinio bendradarbiavimo. Ši galimybė pagrįsta Europos Komisijos 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairėmis ir sektoriaus tyrimu dėl pajėgumų mechanizmų.

Nereguliavimo metodas buvo atmestas, nes esamos ES teisės aktų nuostatos yra nepakankamai aiškios ir griežtos, kad leistų išspręsti problemas, su kuriomis susiduria Europos elektros energijos sistema. Be to, savanoriškas bendradarbiavimas gali neužtikrinti tinkamo suderinimo lygio visose valstybėse narėse ar tikrumo rinkoje. Siekiant nuosekliai spręsti uždavinius, reikia šios srities teisės aktų. Galimybė, pagal kurią, remiantis regionų ar ES masto gamybos adekvatumo vertinimais, ištisi regionai ir galiausiai visos ES valstybės narės turėtų privalomai įdiegti pajėgumų mechanizmus, buvo atmesta kaip neproporcinga.

Prasti mažmeninių rinkų rezultatai. Lėtas diegimas ir žemas paslaugų lygis

Pagal patvirtintą galimybę numatyta, kad valstybės narės iki ES teisės aktuose nustatyto termino palaipsniui atsikvėstų bendro kainų reguliavimo, pradedant nuo mažesnių už savikainą kainų. Pagal šią galimybę pažeidžiamiems vartotojams galima taikyti pereinamojo laikotarpio kainų reguliavimą. Siekiant aktyvesnio vartotojų dalyvavimo, ribojamas sutarties nutraukimo mokesčių taikymas. Vartotojų pasitikėjimą lyginamosiomis interneto svetainėmis reikia didinti pasitelkus nacionalines valdžios institucijas, įgyvendinant sertifikavimo priemonę. Be to, laikantis aukšto lygio principų bus užtikrinta, kad, nustačius minimaliuosius

turinio reikalavimus, sąskaitos už energiją būtų aiškios ir lengvai suprantamos. Taip pat reikalaujama, kad valstybės narės stebėtų, kiek namų ūkių patiria energijos nepriteklių. Galiausiai užtikrinama nediskriminacinė prieiga prie vartotojų duomenų, kad nauji rinkos dalyviai ir energetinių paslaugų bendrovės kurtų naujas paslaugas.

Kitos nagrinėtos, tačiau atmestos galimybės: visiškas vartotojų apsaugos teisės aktų suderinimas ir daugybės vartotojų apsaugos priemonių nustatymas; kainų reguliavimo išimčių nustatymas ES lygmeniu, remiantis suvartojimo arba kainos riba; standartinis duomenų tvarkymo modelis, kurio taikymą reikia užtikrinti, o atsakomybę reikia priskirti neutraliam rinkos dalyviui, pvz., PSO; visų kito tiekėjo pasirinkimo mokesčių, įskaitant sutarties nutraukimo mokesčius, uždraudimas ir iš dalies suderintas sąskaitų už energiją turinys; ir galiausiai ES energijos nepritekliaus stebėjimo remiantis valstybių narių atliktu energijos vartojimo būstuose efektyvumo tyrimu sistemos nustatymas ir prevencinių priemonių, kuriomis siekiama išvengti atjungimo, įdiegimas. Šios galimybės buvo atmestos dėl priežasčių, susijusių su subsidiarumo ir proporcingumo principais. Beveik visos suinteresuotosios šalys, su kuriomis buvo konsultuotasi, taip pat nemanė, kad esamos padėties išlaikymas būtų perspektyvi galimybė.

Institucinės struktūros gerinimas ir Agentūros vaidmuo

Trečiajame energetikos teisės aktų rinkinyje numatytos institucinės struktūros tikslas – skatinti NRI, o taip pat ir PSO, bendradarbiavimą. Nuo pat įsteigimo ACER ir abu ENTSO labai prisidėjo prie veikiančios energijos vidaus rinkos kūrimo pažangos. Tačiau dėl naujausių pokyčių Europos energijos rinkose, į kuriuos atsižvelgta dabartiniame poveikio vertinime ir vėlesniuose pasiūlymuose dėl rinkos modelio iniciatyvos, reikia pritaikyti institucinę struktūrą. Be to, įgyvendinant trečiąjį energetikos teisės aktų rinkinį taip pat paaiškėjo tobulintinos sritys, susijusios su ACER ir abiem ENTSO taikoma sistema. Kalbant apie svarstytas galimybes reformuoti institucinę struktūrą, įprastinės veiklos scenarijus buvo atmestas, nes dėl jo atsirastų reguliavimo ir rinkos priežiūros spragų, atsižvelgiant į su rinka susijusių nuostatų, nurodytų kitoje šio pasiūlymo vietoje, kaitą ir daromą antrinės teisės aktų pažangą ES lygmeniu.

Buvo apsvarstytas nereguliavimo metodas, pagal kurį siekiama griežtesnio vykdymo užtikrinimo ir savanoriško bendradarbiavimo nenumatant jokių naujų papildomų priemonių institucinei struktūrai pritaikyti. Geresnis galiojančių teisės aktų vykdymo užtikrinimas reiškia, kad reikia toliau įgyvendinti trečiąjį energetikos teisės aktų rinkinį, visiškai įgyvendinti tinklo kodeksus ir gaires, kaip aprašyta pagal galimybę nekeisti įprastinės veiklos, ir griežčiau užtikrinti vykdymą. Tačiau vien griežtesnis vykdymo užtikrinimas nėra nepagerintų esamos institucinės struktūros.

Taip pat buvo apsvarstyta teisėkūros galimybė pertvarkyti ACER į įstaigą, kuri būtų labiau visos Europos masto reguliavimo institucija, tačiau galiausiai ji buvo atmesta. Kad agentūra galėtų atlikti tokį vaidmenį, reikėtų gerokai padidinti ACER biudžetą ir darbuotojų skaičių, nes tokiam vaidmeniui reikia, kad agentūroje dirbtų daug ekspertų. Taip pat atrodo tikslinga, kad nacionalinės reguliavimo institucijos ir toliau dalyvautų Agentūros sprendimų priėmimo procese ir kad nacionalinių reguliavimo institucijų balsų dauguma priimami sprendimai nebūtų sistemingai pakeisti direktoriaus priimamais sprendimais.

Taigi buvo apsvarstytos teisėkūros galimybės pagerinti ACER remiantis esama sistema. Poveikio vertinime patvirtinta galimybė leidžia ES institucinę struktūrą pritaikyti prie naujų elektros energijos sistemos realijų. Taip pat atsižvelgiama į atsiradusį papildomo regioninio bendradarbiavimo poreikį ir esamas bei numatomas reguliavimo spragas energijos rinkoje, kartu suteikiant daugiau lankstumo, nes derinami „iš apačios į viršų“ ir „iš viršaus į apačią“ metodai.

Be to, siekiant panaikinti esamą reguliavimo spragą, susijusią su regioniniu lygmeniu NRI atliekamomis reguliavimo funkcijomis, politikos iniciatyvomis pagal šią galimybę būtų nustatyta lanksti regioninė reguliavimo sistema, kuria siekiama stiprinti regioninį koordinavimą ir NRI sprendimų priėmimą. Pagal šią galimybę būtų nustatyta suderintų regioninių sprendimų priėmimo sistema, tam tikrų sričių priežiūrą atliktų regione veikiančios NRI (pvz., regioniniai operatyviniai centrai ir kitos įstaigos, įsteigtos pagal siūlomas rinkos modelio iniciatyvas), o ACER būtų patikėta užduotis saugoti ES interesus.

Pagrindinės teisės

Šis pasiūlymas gali turėti įtakos pagrindinėms teisėms, nustatytoms ES pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma: teisei į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą (7 straipsnis), teisei į asmens duomenų apsaugą (8 straipsnis), diskriminacijos draudimui (21 straipsnis), teisei gauti socialinę paramą (34 straipsnis), galimybei naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis (36 straipsnis), aukšto aplinkosaugos lygio integravimui (37 straipsnis) ir teisei į veiksmingą teisinę gynybą (47 straipsnis).

Šios teisės užtikrinamos įvairiomis nuostatomis, visų pirma susijusiomis su vartotojų apsauga, energijos nepriteklumi, pažeidžiamų vartotojų apsauga, galimybe naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, duomenų apsauga ir privatumu.

Poveikio vertinimo santrauką ir teigiamą Reglamentavimo patikros valdybos nuomonę galima rasti Komisijos svetainėje²⁴.

• Reglamentavimo kokybė ir supaprastinimas

Dėl pasiūlymo įgyvendinimo gali šiek tiek padaugėti administracinių reikalavimų. Pavyzdžiui, sudarius visoms technologijoms vienodas sąlygas visapusiškai dalyvauti energijos rinkose, šios technologijos turėtų atitikti rinkos atitikties reikalavimus, todėl gali susidaryti tam tikras administracinio darbo krūvis.

Numatomos priemonės, kuriomis siekiama padidinti energijos rinkų likvidumą ir integraciją, taip pat gali turėti tam tikrą trumpalaikį poveikį įmonėms, nes jos turėtų prisitaikyti prie naujų prekybos energija susitarimų. Tačiau šis poveikis laikomas minimaliu, palyginti su pagrindiniu scenarijumi, pagal kurį nesiimama jokių veiksmų, nes reformos ekonominė nauda gerokai viršytų bet kokią trumpalaikės ar ilgalaikės administracinės pertvarkos naštą.

Be to, dėl palaipsniui atsisakymo kainų reguliavimo valstybių narių lygmeniu, NRI turės labiau stengtis stebėti rinkas, kad užtikrintų veiksmingą konkurenciją ir vartotojų apsaugą. Šį poveikį gali kompensuoti aktyvesnis vartotojų dalyvavimas, dėl kurio, savaime suprantama, padidėtų konkurencija rinkoje.

Dėl įvairios veiklos, kurią reikės vykdyti pagal atnaujintą institucinę struktūrą, taip pat reikia parengti naujų reikalavimų, susijusių su nacionalinių reguliavimo institucijų ir perdavimo sistemos operatorių dalyvavimu administraciniu lygmeniu. Tai apima dalyvavimą ACER veikloje ir sprendimų priėmimo procesuose, per kuriuos būtų susitarta dėl sklandžios tarpvalstybinės prekybos energija metodikos ir praktikos.

Išsamų kiekvienos svarstytos politikos galimybės administracinį ir ekonominį poveikį verslui ir valdžios institucijoms galima rasti poveikio vertinimo 6 skyriuje.

²⁴ [Leidinių biurui: įrašyti nuorodą į poveikio vertinimą]

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Su pasiūlymu pagal šį rinkinį siejamas poveikis biudžetui yra susijęs su Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (ACER) ištekliais, kurie yra aprašyti kartu su Komisijos pasiūlymu dėl reglamento, kuriuo įsteigiama ACER, naujos redakcijos pateiktoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje. Iš esmės, kad ACER galėtų vykdyti jai patikėtas naujas užduotis, visų pirma susijusias su sistemos adekvatumo vertinimu ir regioninių operatyvinių centrų įsteigimu, iki 2020 m. reikės palaipsniui skirti iki 18 papildomų etato ekvivalentų ir atitinkamus finansinius išteklius.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėjimas, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Komisija stebės, kaip valstybės narės ir kiti dalyviai perkelia į nacionalinę teisę galiausiai priimtas priemones ir kaip jų laikosi, ir prireikus imsis vykdymo užtikrinimo priemonių. Be to, kaip jau buvo daroma įgyvendinant trečiąjį energetikos teisės aktų rinkinį, Komisija teiks rekomendacinius dokumentus, taip padėdama įgyvendinti priimtas priemones.

Siekti stebėjimo ir įgyvendinimo tikslų Komisijai padės ACER. Agentūros teikiama metinė ataskaita, Komisijos lygiagrečiai atliekami vertinimai ir Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupės teikiamos ataskaitos yra vienos iš dabartinėje iniciatyvoje išdėstytų nuostatų. Agentūros bus paprašyta toliau peržiūrėti savo stebėjimo rodiklius siekiant užtikrinti, kad jie tebėra svarbūs stebint pažangą, padarytą siekiant šiuose pasiūlymuose nustatytų tikslų, kad į juos būtų tinkamai atsižvelgta, be kita ko, ACER metinėje rinkos stebėjimo ataskaitoje.

Kartu su siūlomomis iniciatyvomis Komisija pateiks iniciatyvą dėl energetikos sąjungos valdymo, kuri racionalizuos planavimo, ataskaitų teikimo ir stebėjimo reikalavimus. Remiantis iniciatyva dėl energetikos sąjungos valdymo, dabartiniai trečiajame energetikos teisės aktų rinkinyje Komisijai ir valstybėms narėms nustatyti stebėjimo ir ataskaitų teikimo reikalavimai bus įtraukti į horizontaliąsias pažangos ir stebėjimo atskaitas. Daugiau informacijos apie stebėjimo ir ataskaitų teikimo reikalavimų supaprastinimą galima rasti iniciatyvos dėl energetikos sąjungos valdymo poveikio vertinime.

Išsamesnį stebėjimo mechanizmų ir lyginamųjų standartų vertinimą galima rasti poveikio vertinimo 8 skyriuje.

6. KONKREČIŲ PASIŪLYMŲ NUOSTATŲ PAAIŠKINIMAS

- **Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (nauja redakcija)**

Siūlomos direktyvos *I skyriuje* patikslinama direktyvos taikymo sritis ir dalykas, pabrėžiamas dėmesys vartotojams, vidaus rinkos ir jos pagrindinių principų svarba. Jame taip pat atnaujintos pagrindinių direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys.

Siūlomos direktyvos *II skyriuje* nustatomas bendrasis principas, kad valstybės narės turi užtikrinti, kad ES elektros energijos rinka būtų konkurencinga, orientuota į vartotojus, lanksti ir nediskriminacinė. Jame pabrėžiama, kad nacionalinės priemonės neturėtų nepagrįstai trukdyti tarpvalstybiniam srautams, vartotojų dalyvavimui ar investicijoms. Jame taip pat įtvirtintas principas, kad tiekimo kainos turi būti pagrįstos rinkos principais, o išimties taikomos tik jei jos yra tinkamai pagrįstos. Skyriuje taip pat išaiškinami tam tikri su ES elektros energijos rinkų veikimu susiję principai, pavyzdžiui, teisė pasirinkti tiekėją. Jame taip

pat numatytos atnaujintos taisyklės dėl galimo įpareigojimo teikti viešąsias paslaugas, kuri valstybės narės tam tikromis aplinkybėmis gali nustatyti energetikos įmonėms.

Siūlomos direktyvos III skyriuje stiprinamos egzistuojančios vartotojų teisės ir numatomos naujos teisės, kuriomis siekiama vartotojams energijos rinkose suteikti centrinį vaidmenį užtikrinant, kad jie turėtų galių ir būtų geriau apsaugoti. Jame nustatytos taisyklės dėl aiškesnės sąskaitose pateikiamos informacijos ir dėl sertifikuotų palyginimo priemonių. Jame pateiktos nuostatos, kuriomis užtikrinama, kad vartotojai gali laisvai pasirinkti ir keisti tiekėjus arba energijos paklausos valdymo paslaugų teikėjus (telkėjus), turi teisę sudaryti sutartį dėl dinaminių kainų ir gali dalyvauti teikiant reguliavimo apkrova paslaugas, patys gamintis energiją ir ją vartoti. Jame kiekvienam vartotojui suteikiama teisė prašyti pažangiojo skaitiklio su būtinosiomis funkcijomis. Taip pat tobulinamos galiojančios taisyklės dėl galimybės vartotojams dalytis savo duomenimis su tiekėjais ir paslaugų teikėjais, patikslinant už duomenų valdymą atsakingų šalių vaidmenį ir nustatant bendrą Europos duomenų formatą, kurį Komisija turi parengti įgyvendinimo akte. Taip pat siekiama užtikrinti, kad valstybės narės spręstų energijos nepritekliaus problemą. Dar reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų nepriklausomiems telkėjams skirtas sistemas, reguliavimo apkrova sistemas ir principus, užtikrinsiančius jų visapusišką dalyvavimą rinkoje. Jame apibrėžiama sistema, skirta vietos energijos bendruomenėms, kurios gali vietoje gaminti, skirstyti, telkti, kaupti, tiekti energiją arba teikti energijos vartojimo efektyvumo paslaugas. Dar paaiškinamos galiojančios nuostatos dėl pažangiųjų skaitiklių ir vieno bendro informacinio punkto, teisės į neteisminį ginčų sprendimą, nuostatos dėl universaliųjų paslaugų ir pažeidžiamų vartotojų.

Siūlomos direktyvos IV skyriuje paaiškinamos STO užduotys, ypač susijusios su STO veikla vykdant tinklo paslaugų viešąjį pirkimą, siekiant užtikrinti lankstumą, elektrinių transporto priemonių integravimą ir duomenų valdymą. Jame taip pat patikslinamas STO vaidmuo, susijęs su energijos kaupimu ir elektra varomų transporto priemonių įkrovimo prieiga.

Siūlomos direktyvos V skyriuje apibendrinamos PSO taikomos bendrosios taisyklės, daugiausia pagrįstos galiojančiu tekstu, pateikiami keli paaiškinimai dėl papildomų paslaugų ir naujų regioninių operatyvinių centrų.

Siūlomos direktyvos VI skyrius, kuriame nustatytos taisyklės dėl atsiejimo, parengtos trečiajame energetikos teisės aktų rinkinyje, išlieka nepakitęs, nes jis susijęs su pagrindinėmis esminėmis taisyklėmis dėl atsiejimo: dėl trijų režimų PSO (nuosavybės atskyrimas, nepriklausomas sistemos operatorius ir nepriklausomas perdavimo operatorius) ir dėl nuostatų dėl PSO paskyrimo ir sertifikavimo. Jame tik paaiškinama galimybė PSO patiems kaupti energiją arba teikti papildomas paslaugas.

Siūlomos direktyvos VII skyriuje pateikiamos nepriklausomų nacionalinių energetikos reguliavimo institucijų steigimo, įgaliojimų apimtys ir pareigų taisyklės ir jų veiklos taisyklės. Pasiūlyme ypač pabrėžiama reguliavimo institucijų pareiga bendradarbiauti su kaimyninių šalių reguliavimo institucijomis ir ACER tarpvalstybinės reikšmės klausimais ir atnaujinamas reguliavimo institucijų užduočių sąrašas, be kita ko, įtraukiant neseniai įsteigtų regioninių operatyvinių centrų priežiūrą.

Siūlomos direktyvos VIII skyriuje pakeičiamos kai kurios bendrosios nuostatos, be kita ko, nuo direktyvos nukrypti leidžiančios nuostatos ir nuostatos dėl Komisijai suteiktų deleguotųjų įgaliojimų vykdymo ir pagal Reglamente (ES) Nr. 182/2011 nustatytas komiteto procedūros taisyklės įsteigto komiteto.

Naujuose siūlomos direktyvos prieduose nustatyta daugiau palyginimo priemonėms, sąskaitų išrašymui ir informacijos pateikimui sąskaitose taikomų reikalavimų ir iš dalies pakeisti galiojantys pažangiesiems skaitikliams ir jų įrengimui keliami reikalavimai.

• **Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl elektros energijos vidaus rinkos (nauja redakcija)**

Siūlomo reglamento I skyriuje nurodoma jo taikymo sritis ir dalykas ir jame vartojamų terminų apibrėžtys. Jame pabrėžiama neiškraipytos rinkos signalų svarba siekiant didinti lankstumą, mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir skatinti inovacijas ir atnaujinamos bei papildomos pagrindinės reglamente vartojamų terminų apibrėžtys.

Siūlomo reglamento II skyriuje pateikiamas naujas straipsnis, kuriame nustatyti svarbiausi principai, kurių reikia laikytis energetikos srities nacionalinės teisės aktuose, kad būtų sudarytos sąlygos veikti elektros energijos vidaus rinkai. Jame taip pat nustatyti pagrindiniai teisiniai principai, kuriais pagrįstos prekybos elektros energija taisyklės atsižvelgiant į skirtingus prekybos laikotarpius (balansavimo, einamosios paros, kitos paros ir išankstinių sandorių rinkos), įskaitant kainodaros principus. Šiame skyriuje patikslinamas balansavimo atsakomybės principas ir numatyta labiau su rinka suderinamų skirstymo ir elektros energijos gamybos ribojimo ir reguliavimo apkrova taisyklių sistema, įskaitant bet kokių išimčių taikymo taisykles.

Siūlomo reglamento III skyriuje aprašomas koordinuoto prekybos zonų nustatymo procesas, kuris atitinka Reglamente (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės²⁵, numatytą peržiūros procesą. Siekiant spręsti ilgalaikę didelių nacionalinių apribojimų, susijusių su tarpvalstybiniais elektros energijos srautais, problemą, patikslinamos tokių išskirtinių apribojimų taikymo sąlygos, visų pirma pateikiamos taisyklės, kuriomis užtikrinama, kad nacionaliniai dalyviai elektros energijos importo ir eksporto neribotų dėl ekonominių priežasčių. Šiame skyriuje dar pateikiami galiojančių perdavimo bei skirstymo tinklų tarifų nustatymo principų pakeitimai ir nustatoma perdavimo bei skirstymo tarifų nustatymo metodikų laipsniškos konvergencijos skatinimo procedūra. Jame taip pat išdėstytos pakeistos mokesčių už perdavimą perkrauta linija taikymo taisyklės.

Siūlomo reglamento IV skyriuje nustatyti nauji bendrieji principai, kuriais valstybės narės turi remtis koordinuotai sprendamos susirūpinimą keliančius išteklių adekvatumo klausimus. Jame nustatyti Europos išteklių adekvatumo vertinimo parengimo principai ir procedūra siekiant geriau nustatyti pajėgumų mechanizmų poreikį ir prireikus valstybėms narėms nustatyti patikimumo standartą. Jame paaiškinta, kaip ir kokiomis sąlygomis pajėgumų mechanizmus galima taikyti su rinka suderinamu būdu. Taip pat patikslinti su rinka suderinamo modelio principai, susiję su pajėgumų mechanizmais, įskaitant kitoje valstybėje narėje esančių pajėgumų ir energetikos tinklų jungčių naudojimo taisykles. Jame išdėstyta, kaip regioniniai operatyviniai centrai, nacionaliniai PSO, Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas ir nacionalinės reguliavimo institucijos per ACER dalyvaus rengiant kitoje valstybėje narėje esančių pajėgumų naudojimo techninius parametrus ir eksploataavimo taisykles.

Siūlomo reglamento V skyriuje nustatytos Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo užduotys ir pareigos, su tuo susijusios stebėjimo užduotys pavestos ACER ir paaiškinta jos pareiga veikti nepriklausomai ir Europos naudai. Jame apibrėžta regioninių operatyvinių centrų misija, numatyti kiekvieno regioninio operatyvinio centro sistemos eksploataavimo regionų nustatymo kriterijai ir procedūra ir šių centrų atliekamos koordinavimo funkcijos. Šiame skyriuje taip pat išdėstyta darbo ir organizacinė tvarka,

²⁵ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL L 197, 2015 7 25, p. 24–72).

konsultavimosi reikalavimai, sprendimų ir rekomendacijų priėmimo ir jų peržiūros reikalavimai bei procedūros, valdančiosios tarybos sudėtis ir atsakomybės sritys ir regioninių operatyvinių centrų atsakomybė. Į šį skyrių taip pat įtrauktos kogeneracijos įrenginių prijungimo taisyklės, prieš tai įtrauktos į 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo. Taisyklės dėl dešimties metų tinklo plėtros plano, perdavimo sistemų operatorių tarpsteminio kompensavimo, keitimosi informacija ir sertifikavimo išlieka iš esmės nepakeistos.

Siūlomo reglamento VI skyriuje įsteigiamas STO skirtas Europos lygmens subjektas, apibrėžiama jo steigimo procedūra ir jo užduotys, įskaitant konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis. Jame taip pat nustatytos išsamios STO ir PSO bendradarbiavimo, susijusio su jų tinklų planavimu ir eksploatavimu, taisyklės.

Siūlomo reglamento VII skyriuje išdėstyti galiojantys įgaliojimai ir taisyklės, pagal kuriuos Komisija priima deleguotuosius aktus tinklo kodeksų arba gairių forma. Jame paaiškintas tinklo kodeksų ir gairių teisinis pobūdis ir priėmimas ir išplėstas jų galimas turinys, kad būtų apimtos tokios sritys, kaip paskirstymo tarifų struktūros, su dažniu nesusijusių pagalbinių paslaugų teikimo taisyklės, reguliavimo apkrova, energijos kaupimo ir apkrovos ribojimo taisyklės, kibernetinio saugumo taisyklės, su regioniniais operatyviniais centrais susijusios taisyklės ir elektros energijos gamybos ribojimas ir elektros energijos gamybos bei apkrovos perskirstymas. Supaprastinama ir racionalizuojama elektros energijos tinklo kodeksų rengimo procedūra, o nacionalinėms reguliavimo institucijoms suteikiama galimybė ACER tinkle priimti sprendimus klausimais, susijusiais su tinklo kodeksų ir gairių įgyvendinimu. STO skirtas Europos lygmens subjektas ir kitos suinteresuotosios šalys taip pat labiau įtraukiami į pasiūlymų dėl elektros energijos tinklo kodeksų rengimo procedūrą.

Siūlomo reglamento VIII skyriuje išdėstytos baigiamosios jo nuostatos. Į jį įtrauktos galiojančios taisyklės dėl tam tikrų Elektros energijos direktyvos ir reglamento reikalavimų netaikymo naujoms nuolatinės srovės jungiamosioms linijoms ir patikslinama procedūra, pagal kurią NRI gali atlikti tolesnius jų pakeitimus.

Siūlomo reglamento priede išsamiau apibrėžiamos pagal tą reglamentą įsteigtų regioninių operatyvinių centrų funkcijos.

- **Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (nauja redakcija)**

Siūloma taisyklės, susijusias su ACER, pritaikyti prie bendro požiūrio į ES decentralizuotas agentūras, dėl kurio susitarė Europos Parlamentas, ES Taryba ir Europos Komisija (toliau – bendras požiūris)²⁶. Tačiau dabartiniame etape ACER leidžiama ir toliau tam tikru mastu nukrypti nuo bendro požiūrio.

Siūlomo reglamento I skyriuje apibūdinamas ACER vaidmuo, tikslai ir užduotys ir nurodyta, kokios rūšies aktus ji gali priimti, taip pat numatytos konsultavimosi ir stebėjimo taisyklės. Užduočių sąrašas atnaujintas, kad būtų įtrauktos ACER užduotys didmeninių rinkų priežiūros ir tarpvalstybinės infrastruktūros srityje, kurios ACER buvo pavestos po reglamento priėmimo.

Kalbant apie elektros energijos tinklo kodeksų priėmimą, ACER suteikta daugiau atsakomybės rengiant ir Komisijai pateikiant galutinį tinklo kodekso pasiūlymą, o ENTSO-E

²⁶ Žr. 2012 m. liepos 19 d. Europos Parlamento, ES Tarybos ir Europos Komisijos bendrą pareiškimą dėl decentralizuotų agentūrų.

ir toliau patikėtas techninio eksperto vaidmuo. Pasiūlyme, atsižvelgiant į padidėjusią STO atsakomybę, numatytas oficialus jų atstovavimas ES lygmeniu, visų pirma rengiant tinklo kodeksų pasiūlymus. Agentūrai suteikiama kompetencija nuspręsti dėl elektros energijos tinklo kodeksų ir gairių įgyvendinimo sąlygų, metodikų ir algoritmų.

Regioninio lygmens užduotims, kurios susijusios tik su keliomis nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, atlikti įvedamas regioninių sprendimų priėmimo procesas. Atitinkamai, Direktorius turėtų pateikti savo nuomonę, ar nagrinėjamas klausimas tikrai yra regioninės svarbos. Jei Reguliavimo valdyba sutinka, kad taip ir yra, Reguliavimo valdybos regioninis pakomitetis turėtų parengti atitinkamą sprendimą, kurį galiausiai priimtų arba atmestų pati Reguliavimo valdyba. Kitu atveju Reguliavimo valdyba nuspręstų be regioninio pakomitečio įsikišimo.

Skyriuje taip pat apibrėžtos kelios naujos ACER patikėtos užduotys dėl tam tikrų funkcijų, susijusių su Agentūros regioniniais operatyviniais centrais, koordinavimo, paskirtųjų elektros energijos rinkos operatorių priežiūros, taip pat metodų ir pasiūlymo, susijusių su gamybos adekvatumu ir pasirengimu valdyti riziką, tvirtinimo.

Siūlomo reglamento II skyriuje išdėstytos organizacinės taisyklės, susijusios su Administracine valdyba, Reguliavimo valdyba, direktoriumi, Apeliacine taryba ir pateikta nauja nuostata dėl Agentūros darbo grupių. Nors kelios atskiros nuostatos pritaikomos prie bendro požiūrio į ES decentralizuotas agentūras arba prie naujų Tarybos balsavimo taisyklių, pagrindiniai esamos valdymo struktūros elementai, ypač Reguliavimo valdyba, išlieka nepakitę.

Šis ACER nukrypimas nuo bendro požiūrio yra pateisinamas taip:

Pagrindinius Europos elektros energijos politikos, energijos tiekimo saugumo, elektros energijos prieinamumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslus ekonomiškiausiu būdu galima pasiekti sukūrus integruotą Europos elektros energijos rinką. Taigi elektros energijos perdavimo infrastruktūra vis labiau tarpusavyje susijusi, didėja tarpvalstybinės prekybos elektros energija apimtis, energijos gamybos pajėgumais dalijamasi Europos mastu, o perdavimo sistema eksploatuojama atsižvelgiant į regioninius ir tarpvalstybinius aspektus. Šiame teisės aktų rinkinyje toliau stiprinamos šios tendencijos ir tikimasi, kad tai padidins efektyvumą, o tai bus naudinga Europos vartotojams.

Sektoriaus atvėrimas konkurencijai yra būtina sąlyga, norint sukurti elektros energijos vidaus rinką. Kaip ir kituose ekonomikos sektoriuose, elektros energijos rinkos atvėrimas pareikalavo naujų taisyklių, ypač susijusių su perdavimo ir skirstymo sistema, ir reguliavimo priežiūros. Šiuo tikslu buvo įsteigtos nepriklausomos reguliavimo institucijos. Šiems subjektams ir toliau suteikiama ypatinga atsakomybė už elektros energijos sektoriui taikomų nacionalinių ir Europos masto taisyklių priežiūrą.

Tačiau didėjant tarpvalstybinės prekybos mastui ir sistemą eksploatuojant taip, kad būtų atsižvelgiama į regioninį ir Europos kontekstą, NRI turėjo vis labiau koordinuoti savo veiksmus su kitų valstybių narių NRI. ACER buvo įsteigta kaip šio bendravimo platforma ir šią pareigą vykdo nuo pat savo įsteigimo 2011 m. Agentūros organas, kuris kartu su ACER darbuotojais parengia daugiausiai Agentūros nuomonių, rekomendacijų ir sprendimų, yra Reguliavimo valdyba, kurią sudaro NRI aukšto lygio atstovai ir balsavimo teisės neturintis Komisijos atstovas. Pirmieji Agentūros veiklos metai parodė, kad Reguliavimo valdyba sugebėjo veiksmingai prisidėti prie Agentūros užduočių vykdymo.

Kadangi energijos rinkos iki šiol reguliuojamos daugiausia nacionaliniu lygmeniu, energijos rinkoje itin svarbų vaidmenį atlieka nacionalinės reguliavimo institucijos. Pagrindinis ACER vaidmuo – koordinuoti nepriklausomų nacionalinių reguliavimo institucijų priimamus

reguliavimo sprendimus, o ne vykdyti Komisijos deleguotą reguliavimo kompetenciją. Šis vaidmenų pasiskirstymas iš esmės išlaikomas dabartiniame teisėkūros procedūra priimamo akto pasiūlyme. Pagal dabartinę struktūrą skirtingų veikėjų įgaliojimai yra labai gerai subalansuoti, atsižvelgiant į specialias besikuriančios energijos vidaus rinkos savybes. Šiame etape pakeitus balansą gali kilti grėsmė teisėkūros procedūra priimamų aktų pasiūlymuose numatytų politikos iniciatyvų įgyvendinimui, o tai sukeltų kliūčių tolesnei energijos rinkos integracijai, kuri yra pagrindinis šio pasiūlymo tikslas. Todėl atrodo dabar ne laikas įgaliojimus priimti sprendimus perduoti valdančiajai tarybai, kaip numatyta pagal bendrą požiūrį. Priešingai, atrodo tikslinga išlaikyti esamą struktūrą, kuri užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos veikia be jokio tiesioginio ES institucijų arba valstybių narių įsikišimo, kai sprendžiami konkretūs klausimai. Be to, reguliavimo institucijų veiklą vis dar turi patvirtinti ES institucijos programavimo, biudžeto ir strateginiuose dokumentuose. ES institucijos taip pat dalyvauja sprendžiant administracinius klausimus. Todėl nesiūloma keisti esamos Reguliavimo valdybos struktūros ir veiklos.

Taip pat nesiūloma Administracinės valdybos sąvokos pritaikyti prie bendro požiūrio modelyje numatytos valdančiosios tarybos. Paašškėjo, kad esamos sudėties Agentūros Administracinė valdyba pastaraisiais metais buvo ypač veiksminga ir efektyvi. Jos veiklą užtikrina Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos atstovai.

Nors šiame etape Komisija nemano, kad būtų tikslinga Agentūros valdymo struktūrą visapusiškai pritaikyti prie bendro požiūrio, ji toliau stebės, ar aprašyti nukrypimai nuo bendro požiūrio tebėra pagrįsti, o 2021 m. numatyta atlikti kitą vertinimą, per kurį bus įvertinti ne tik Agentūros tikslai, įgaliojimai ir užduotys, bet ir bus skirtas ypatingas dėmesys Agentūros valdymo struktūrai.

Siūlomo reglamento III skyriuje išdėstytos finansinės nuostatos. Kelias atskiras nuostatas siūloma pritaikyti prie bendro požiūrio į decentralizuotas agentūras.

Siūlomo reglamento IV skyriuje, atsižvelgiant į bendrą požiūrį į decentralizuotas agentūras, atnaujinamos kelios atskiros nuostatos ir pateikiamos iš esmės nepakeistos nuostatos dėl darbuotojų ir atsakomybės.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**dėl elektros energijos vidaus rinkos****(nauja redakcija)**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į ~~Europos bendrijos steigimo sutartį~~, ☒ Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ☒ ypač į jos 95 ☒ 194 straipsnio 2 dalį ☒,atsižvelgdami į ☒ Europos ☒ Komisijos pasiūlymą,☒ teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams, ☒

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę,

laikydami ☒ įprastos teisėkūros ☒ procedūros,

kadangi:

↓ naujas

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009²⁷ buvo keletą kartų iš esmės keičiamas. Kadangi reikia padaryti naujų pakeitimų, siekiant aiškumo jis turėtų būti išdėstytas nauja redakcija;

↓ 714/2009 1 konstatuojamoji dalis (pritaikytas)
⇒ naujas

- (2) ⇒ energetikos sąjunga siekiama užtikrinti, kad energija vartotojams – namų ūkiams ir įmonėms – būtų tiekama patikimai, tvariai ir konkurencingai ir būtų įperkama. Nuo seno elektros energijos sistemoje dominuoja vertikaliosios integracijos, dažnai

²⁷ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003 (OL L 211, 2009 8 14, p. 15).

valstybei priklausančios monopolijos, valdančios dideles centralizuotas branduolines arba iškastinio kuro elektrines. ⇐ Nuo 1999 m. pradėjus palaipsniui kurti elektros energijos vidaus rinką buvo siekiama visiems ☒ Sąjungos ☒ Bendrijos vartotojams – ir piliečiams, ir verslo subjektams – suteikti tikrą pasirinkimo galimybę, sukurti naujų verslo galimybių ir didinti tarpvalstybinę prekybą siekiant didesnio našumo, konkurencingų kainų ir aukštesnio lygio paslaugų standartų bei siekiant prisidėti prie tiekimo saugumo ir tvarumo. ⇐ Dėl elektros energijos vidaus rinkos sustiprėjo konkurencija, visų pirma didmeniniu lygmeniu, ir išaugo tarpvalstybinė prekyba. Ji ir toliau išlieka efektyvios energijos rinkos pagrindas; ⇐

↓ naujas

- (3) Europos energetikos sistemoje šiuo metu vyksta didžiausias per dešimtmečius pokytis ir elektros energijos rinka yra šio pokyčio pagrindas. Bendras tikslas sumažinti energetikos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro rinkos dalyviams suteikia naujų galimybių ir iškelia naujų uždavinių. Kartu technologijų pokyčiai užtikrina naujų vartotojų dalyvavimo formų ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo galimybę;
- (4) dėl valstybių įsikišimo, dažnai nekoordinuoto, didmeninė elektros energijos rinka tapo vis labiau iškreipta, o tai neigiamai paveikė investicijas ir tarpvalstybinę prekybą;
- (5) praeityje elektros vartotojai buvo visiškai pasyvūs ir dažnai pirkdavo elektros energiją reguliuojamomis kainomis, kurioms rinka neturėjo jokio tiesioginio poveikio. Ateityje vartotojams būtina užtikrinti visas galimybes dalyvauti rinkoje vienodomis sąlygomis su kitais rinkos dalyviais. Kad būtų galima integruoti vis didėjančią energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalį, būsimoje elektros energijos sistemoje turėtų būti išnaudotos visos turimos lankstumo galimybės, visų pirma reguliavimas apkrova ir energijos kaupimas. Siekiant veiksmingai sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro mažiausiomis sąnaudomis, joje taip pat būtina skatinti energiją vartoti efektyviai;
- (6) dėl didesnės rinkos integracijos ir nepastovios elektros energijos gamybos reikia daugiau pastangų koordinuoti nacionalinę energetikos politiką su kaimynais ir išnaudoti tarpvalstybinės prekybos elektros energija galimybes;

↓ 714/2009 2–5
konstatuojamosios dalys

~~(2) 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių²⁸ ir 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1228/2003 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų²⁹ buvo svariai prisidėta prie tokios elektros energijos vidaus rinkos kūrimo.~~

~~(3) Tačiau šiuo metu Bendrijoje yra kliūčių, trukdančių elektros energijos pardavimui vienodomis sąlygomis, be diskriminacijos ar sunkumų. Visų pirma nediskriminacinė prieiga prie tinklų ir vienodai veiksmingo lygio reguliuojamoji priežiūra dar nėra užtikrinta visose valstybėse narėse ir rinkos išlieka izoliuotos.~~

²⁸ OL L 176, 2003 7 15, p. 37.

²⁹ OL L 176, 2003 7 15, p. 1.

~~(4) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“ pabrėžiama elektros energijos vidaus rinkos sukūrimo ir vienodų galimybių visoms Bendrijos elektros energijos įmonėms užtikrinimo svarba. 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikatai „Dujų ir elektros vidaus rinkos perspektyvos“ ir „Europos dujų ir elektros energijos sektorių tyrimas pagal Reglamentą (EB) Nr. 1/2003 17 straipsnį (Galutinė ataskaita)“ parodė, kad šiuo metu galiojančios taisyklės ir priemonės nesudaro būtinos sistemos ir nepadedą kurti tinklų sujungimo pajėgumų, kurių reikia gerai veikiančiai, veiksmingai ir atvirai vidaus rinkai sukurti.~~

~~(5) Reikėtų ne tik tinkamai įgyvendinti galiojančią reglamentavimo sistemą, bet ir atsižvelgiant į tuos komunikatus pakoreguoti elektros energijos vidaus rinkos reglamentavimo sistemą, nustatytą Reglamentu (EB) Nr. 1228/2003.~~

↓ naujas

- (7) reglamentavimo sistemos buvo tobulinamos, užtikrinant galimybę prekiauti elektros energija visoje Sąjungoje. Tobulinti sistemą padėjo tai, kad buvo priimti keli tinklo kodeksai ir gairės dėl elektros rinkų integravimo. Tuose tinklo kodeksuose ir gairėse yra nuostatos dėl rinkos taisyklių, sistemos eksploatavimo ir jungimo prie tinklo. Siekiant užtikrinti visišką skaidrumą ir padidinti teisinį tikrumą, pagal įprastą teisėkūros procedūrą turėtų būti priimti ir viename teisės akte nustatyti pagrindiniai rinkos veikimo ir pajėgumų paskirstymo balansavimo, einamosios paros, kitos paros ir vėlesniais rinkos laikotarpiais principai;
- (8) turėtų būti nustatyti pagrindiniai rinkos principai, kad elektros kainas nulemia paklausa ir pasiūla. Tos kainos turėtų rodyti, kada reikia elektros, ir taip užtikrinti rinkos paskatas investuoti į lankstumą užtikrinančius šaltinius, kaip antai lanksčią elektros energijos gamybą, jungiamąsias linijas, reguliavimą apkrova ar energijos kaupimą;
- (9) elektros energijos sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, kai didžiausia rinkos dalis atitenka atsinaujinančiųjų išteklių energijai, yra svarbiausias energetikos sąjungos tikslas. Vis mažėjant Sąjungos elektros energijos sektoriaus priklausomybei nuo iškastinio kuro ir vis labiau naudojant energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių, labai svarbu, kad rinkoje būtų pašalintos esamos kliūtys tarpvalstybinei prekybai ir būtų skatinama investuoti į pagrindinę infrastruktūrą, pvz., į lankstesnę elektros energijos gamybą, jungiamąsias linijas, reguliavimą apkrova ir energijos kaupimą. Kad būtų galima pereiti prie kintamos ir paskirstytos elektros energijos gamybos ir užtikrinti, kad Sąjungos elektros rinkos ateityje būtų grindžiamos energijos rinkos principais, būtina vėl sutelkti dėmesį į trumpojo laikotarpio rinkas ir stygiaus kainodarą;
- (10) trumpojo laikotarpio rinkos pagerins likvidumą ir konkurenciją, nes užtikrins galimybę rinkai pateikti daugiau išteklių, ypač lankstesnių. Veiksminga stygiaus kainodara skatins rinkos dalyvius užtikrinti išteklių parengtį tada, kai rinkai labiausiai jų reikia, ir užtikrins jiems galimybę susigrąžinti didmeninėje rinkoje patirtas išlaidas. Todėl itin svarbu užtikrinti, kad, kiek įmanoma, būtų panaikintos administracinės ir netiesioginės viršutinės kainos ribos ir stygiu grindžiamos kainos galėtų didėti iki prarastos apkrovos vertės. Rinkos struktūroje visiškai įdiegus trumpojo laikotarpio rinkas ir stygiaus kainodarą bus galima atsisakyti kitų priemonių, kaip antai pajėgumų

mechanizmų energijos tiekimo saugumui užtikrinti. Kartu stygiaus kainodara be viršutinių kainos ribų didmeninėje rinkoje neturėtų kelti pavojaus, kad galutiniams vartotojams, visų pirma namų ūkiams ir MVĮ, nebus užtikrinamos patikimos ir stabilios kainos;

- (11) nukrypimai nuo pagrindinių rinkos principų, tokių kaip balansavimo atsakomybė, rinka grindžiamas skirstymas ar ribojimas ir perskirstymas, silpnina lankstumo signalus ir trukdo parengti sprendimus, pvz., energijos kaupimo, reguliavimo apkrova ar sutelkimo. Nors siekiant išvengti nereikalingos administracinės naštos tam tikriems dalyviams, visų pirma namų ūkiams ir MVĮ, leidžiančių nukrypti nuostatų vis dėlto reikia, tokios nuostatos, kai jų taikymo sritis apima ištisas technologijas, yra nesuderinamos su tikslu panaudojant rinkos priemones efektyviai sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, todėl turėtų būti pakeistos tikslingesnėmis priemonėmis;

↓ 714/2009 16 konstatuojamoji dalis

- (12) veiksmingos konkurencijos elektros energijos vidaus rinkoje išankstinė sąlyga yra nediskriminaciniai ir skaidrūs mokesčiai už naudojimąsi tinklu, įskaitant perdavimo sistemos jungiamąsias linijas. Šios linijos turėtų būti naudojamos visu pajėgumu, laikantis saugaus tinklų veikimo saugos standartų.

↓ 714/2009 17 konstatuojamoji dalis

- (13) svarbu vengti konkurencijos iškraipymo, atsirandančio dėl valstybių narių perdavimo sistemos operatorių naudojamų skirtingų saugos, eksploatavimo ir planavimo standartų. Be to, rinkos dalyviams turėtų būti atskleisti turimi perdavimo pajėgumai ir turimiems perdavimo pajėgumams įtakos turintys saugos, eksploatavimo bei planavimo standartai.

↓ naujas

- (14) siekiant efektyviai pritraukti būtinas investicijas, kainos taip pat turėtų parodyti, kur elektros energijos reikia labiausiai. Kad zoninėje elektros energijos sistemoje būtų teikiami teisingi su vieta susiję signalai, reikia skaidria tvarka nuosekliai, objektyviai ir patikimai nustatyti prekybos zonas. Siekiant užtikrinti efektyvų Sąjungos elektros energijos tinklo eksploatavimą ir planavimą ir veiksmingus kainų signalus naujiems elektros energijos gamybos pajėgumams, reguliavimo apkrova ar perdavimo infrastruktūrai, prekybos zonos turėtų būti nustatytos atsižvelgiant į struktūrinę perkrovą. Visų pirma, siekiant išspręsti vidaus perkrovos problemą neturėtų būti mažinami tarpzoniniai pajėgumai;
- (15) kad būtų galima integruojant rinką efektyviai sumažinti elektros energijos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro, reikia sistemingai šalinti kliūtis tarpvalstybinei prekybai, kad būtų panaikintas rinkos susiskaidymas ir Sąjungos energijos vartotojai

galėtų pasinaudoti visais integruotų elektros energijos rinkų ir konkurencijos pranašumais;

↓ 714/2009 10 konstatuojamoji dalis

- (16) ~~šiuo reglamentu reikėtų~~ ~~Šis reglamentas turėtų~~ nustatyti pagrindinius tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo principus, numatant ~~tydamas~~ gairių, išsamiai išaiškinančių kitus reikiamus principus ir metodiką, kad būtų greitai prisitaikyta prie pasikeitusių aplinkybių, priėmimą; ~~;~~
-

↓ 714/2009 22 konstatuojamoji dalis

- (17) ~~p~~Perkrovos problemų valdymu turėtų būti duodami tinkami ekonominiai signalai perdavimo sistemos operatoriams ir rinkos dalyviams bei jie turėtų būti grindžiami rinkos mechanizmais; ~~;~~
-

↓ 714/2009 11 konstatuojamoji dalis

- (18) ~~a~~Atviroje, konkurencingoje rinkoje perdavimo sistemos operatorių išlaidas, patirtas dėl tarpvalstybinių elektros energijos srautų priėmimo savo tinkluose, turėtų kompensuoti perdavimo sistemų, iš kurių tie srautai ateina, ir sistemų, kuriose jie baigiasi, operatoriai; ~~;~~
-

↓ 714/2009 12 konstatuojamoji dalis

- (19) ~~i~~ Išmokas ir pajamas, gautas atliekant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimą, reikėtų atsižvelgti nustatant nacionalinio tinklo tarifas; ~~;~~
-

↓ 714/2009 13 konstatuojamoji dalis

- (20) ~~f~~Faktinė mokėtina suma už tarpvalstybinę prieigą prie sistemos gali žymiai skirtis, priklausomai nuo dalyvaujančio perdavimo sistemos operatoriaus ir nuo valstybėse narėse taikomų tarifų nustatymo sistemų struktūros skirtumų. Todėl, siekiant išvengti prekybos iškraipymo, būtinas tam tikras suderinimo lygis; ~~;~~

↓ 714/2009 21 konstatuojamoji dalis

- (21) ~~Turėtų~~ būti nustatytos už perkrovos valdymo procedūras gaunamų pajamų naudojimo taisyklės, nebent dėl susijusios jungiamosios linijos specifinio pobūdžio būtų pateisinama tų taisyklių išimtis;
-

↓ naujas

- (22) siekiant užtikrinti vienodas sąlygas visiems rinkos dalyviams, tinklo tarifai turėtų būti taikomi taip, kad nebūtų niekaip (teigiamai ar neigiamai) diskriminuojami prie skirstymo lygmens ir prie perdavimo lygmens prijungti elektros energijos gamybos pajėgumai. Jais neturėtų būti diskriminuojamas energijos kaupimas, stabdomas dalyvavimas reguliavimo apkrova rinkoje ar trukdoma didinti energijos vartojimo efektyvumą;
- (23) siekiant padidinti tarifų nustatymo skaidrumą ir palyginamumą kai saistantis suderinimas nelaikomas tinkama priemone, [Reglamento (EB) Nr. 713/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 863/2] įsteigta Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – Agentūra) turėtų išleisti rekomendacijas dėl tarifų nustatymo metodikų;
- (24) siekiant geriau užtikrinti optimalias investicijas į transeuropinį tinklą ir spręsti problemą, susijusią su tuo, kad dėl nacionalinių prioritetų stygiaus negali būti įgyvendinami perspektyvūs jungiamųjų linijų projektai, mokesčių už perdavimą perkrauta linija taikymas turėtų būti persvarstomas iš naujo ir leidžiamas tik siekiant užtikrinti jungiamųjų linijų pajėgumų parengtį ir juos išlaikyti arba padidinti;
-

↓ 714/2009 7 konstatuojamoji dalis (pritaikytas)

- (25) ~~Siekiant~~ užtikrinti optimalų elektros energijos perdavimo tinklo valdymą ir sudaryti sąlygas prekiauti elektros energija bei ją tiekti kitų valstybių narių vartotojams ☒ Sąjungoje ~~☒ Bendrijoje~~, turėtų būti įsteigtas Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (toliau – ENTSO-E). ENTSO-E savo užduotis turėtų vykdyti laikydamasis ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ konkurencijos taisyklių, kurios ir toliau taikomos ENTSO-E sprendimams. ENTSO-E užduotys turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o jo veiklos metodas turėtų būti toks, kad būtų užtikrinamas veiksmingumas, skaidrumas ir ENTSO-E atstovaujamas pobūdis. ENTSO-E parengtais tinklo kodeksais neketinama pakeisti būtinų nacionalinių tinklo kodeksų su tarpvalstybiniais klausimais nesusijusiose srityse. Atsižvelgiant į tai, kad veiksmingesnę pažangą galima užtikrinti taikant veikimo regionų lygmeniu metodą, perdavimo sistemos operatoriai bendroje bendradarbiavimo struktūroje turėtų sukurti regionines struktūras tuo pačiu užtikrindami, kad regionų lygmeniu pasiekti rezultatai atitiktų tinklo kodeksus ir neprivalomus dešimties metų tinklo plėtros planus ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ lygmeniu. Valstybės narės turėtų skatinti bendradarbiavimą ir stebėti tinklo efektyvumą regionų lygmeniu. Bendradarbiavimas regionų lygmeniu

↓ naujas

- (26) ENTSO-E turėtų atlikti patikimą Sąjungos lygmens išteklių adekvatumo vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu vertinimą, kad juo remiantis būtų galima objektyviai įvertinti galimas adekvatumo problemas. Susirūpinimas dėl išteklių adekvatumo, sprendžiamas taikant pajėgumų mechanizmus, turėtų būti grindžiamas ES vertinimu;
- (27) šiame reglamente nustatytas išteklių adekvatumo vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu (nuo kitų 10 metų iki kitų metų) vertinimas atliekamas kitu tikslu nei sezoninės prognozės (kitų šešių mėnesių), kaip nustatyta [Reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlyto COM(2016) 862] 9 straipsnyje. Per vidutinio ir ilgojo laikotarpio vertinimus visų pirma įvertinamas pajėgumų mechanizmų poreikis, o pagal sezonines prognozes įspėjama apie riziką, kuri gali kilti per kitus šešis mėnesius ir dėl kurios gali labai pablogėti elektros energijos tiekimas. Be to, regioniniai operatyviniai centrai atlieka ir regioninio adekvatumo vertinimus, kaip nustatyta Europos teisės aktuose dėl elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo. Tai adekvatumo labai trumpu laikotarpiu (nuo kitos savaitės iki kitos paros) vertinimai, naudojami sistemos eksploatavimo reikmėms;
- (28) prieš pradėdamos taikyti pajėgumų mechanizmus, valstybės narės turėtų įvertinti reglamentavimo iškreipimus, kuriais aštrinamas susijęs išteklių adekvatumo klausimas. Turėtų būti reikalaujama, kad jos priimtų priemones nustatytiems iškreipymams pašalinti ir nustatytų jų įgyvendinimo tvarkaraštį. Pajėgumų mechanizmai turėtų būti taikomi tik siekiant pašalinti likusias problemas, kurių negalima išspręsti pašalinant tokius iškreipimus;
- (29) valstybės narės, ketinančios pradėti taikyti pajėgumų mechanizmus, išteklių adekvatumo tikslinius rodiklius turėtų nustatyti per skaidrų ir patikrinamą procesą. Valstybės narės turėtų turėti laisvę pačios nustatyti norimą energijos tiekimo saugumo lygį;
- (30) pagrindiniai pajėgumų mechanizmų principai turėtų būti nustatyti remiantis aplinkos apsaugos ir energetikos sričių valstybės pagalbos principais ir Konkurencijos generalinio direktorato atlikto sektoriaus tyrimo dėl pajėgumų mechanizmų išvadomis. Jau taikomi pajėgumų mechanizmai turėtų būti peržiūrėti atsižvelgiant į šiuos principus. Jei iš Europos išteklių adekvatumo vertinimo aiškėja, kad jokių adekvatumo problemų nėra, neturėtų būti nustatoma jokių naujų pajėgumų mechanizmų ir neturėtų būti prisiimama jokių naujų su pajėgumais susijusių įsipareigojimų pagal jau taikomus pajėgumų mechanizmus. Visada turi būti laikomasi valstybės pagalbos kontrolės taisyklių, taikomų pagal SESV 107–109 straipsnius;
- (31) turėtų būti nustatytos išsamios taisyklės, kuriomis sudaromos veiksmingo tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose, išskyrus rezervinių pajėgumų schemas, sąlygos. Perdavimo sistemos operatoriai suinteresuotiems elektros energijos gamintojams turėtų sudaryti sąlygas dalyvauti pajėgumų mechanizmuose kitose valstybėse narėse. Todėl jie turėtų apskaičiuoti pajėgumus, kurių neviršijant turėtų būti galimas tarpvalstybinis dalyvavimas, užtikrinti tokio dalyvavimo galimybę ir tikrinti parengtį. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų laikomasi tarpvalstybinių taisyklių;

- (32) atsižvelgiant į nacionalinių energetikos sistemų skirtumus ir esamų elektros tinklų techninius apribojimus, dažnai geriausias būdas rinkos integracijos pažangai pasiekti yra didinti rinkos integraciją regionų lygmeniu. Todėl reikėtų stiprinti regioninį perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą. Siekiant užtikrinti efektyvų bendradarbiavimą, naujoje reglamentavimo sistemoje turėtų būti numatytas stipresnis regioninis valdymas ir reguliavimo priežiūra, įskaitant Agentūros galių priimti sprendimus tarpvalstybiniais klausimais sustiprinimą. Glaudesnio valstybių narių bendradarbiavimo gali reikėti ir krizinėse situacijose, siekiant padidinti energijos tiekimo saugumą ir apriboti rinkos iškraipymus;
- (33) perdavimo sistemos operatorių veiklos tarpusavio koordinavimas regionų lygmeniu buvo oficialiai įtvirtintas nustačius privalomą perdavimo sistemos operatorių dalyvavimą regioninių saugumo koordinatorių veikloje, kuris turėtų būti papildytas sustiprinta institucine struktūra, įsteigiant regioninius operatyvinius centrus. Steigiant regioninius operatyvinius centrus turėtų būti atsižvelgta į esamas regioninio koordinavimo iniciatyvas ir remiamas vis labiau integruotas elektros energijos sistemų visoje Sąjungoje eksploatavimas, užtikrinant efektyvų ir patikimą jų veikimą;
- (34) regioninių operatyvinių centrų geografinė veiklos sritis turėtų užtikrinti jiems galimybę vykdyti veiksmingo koordinatoriaus vaidmenį, optimizuojant perdavimo sistemos operatorių veiksmus didesniuose regionuose;
- (35) regioniniai operatyviniai centrai turėtų vykdyti funkcijas ten, kur jų vykdymas regioniniu lygmeniu turi pridėtinę vertę, palyginti su vykdymu nacionaliniu lygmeniu. Regioninių operatyvinių centrų funkcijos turėtų apimti regioninių saugumo koordinatorių atliekamas funkcijas, taip pat papildomas sistemos eksploatavimo, rinkos veikimo ir pasirengimo valdyti riziką funkcijas. Regioninių operatyvinių centrų funkcijos neturėtų apimti tikralaikio elektros energijos sistemos eksploatavimo;
- (36) regioniniai operatyviniai centrai turėtų visų pirma veikti regiono sistemos ir rinkos veikimo interesais, o ne pavienio subjekto interesais. Todėl regioniniams operatyviniams centrams turėtų būti suteiktos sprendimų priėmimo galios vykdant tam tikras funkcijas patiems imtis veiksmų ir nukreipti sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatorių veiksmus, o vykdant kitas funkcijas – atlikti sustiprintą patariamąjį vaidmenį;
- (37) ENTSO-E turėtų užtikrinti, kad įvairių regionų regioninių operatyvinių centrų veiksmai būtų koordinuojami tarpusavyje;
- (38) siekiant padidinti elektros skirstomųjų tinklų veikimo našumą Sąjungoje ir užtikrinti glaudų bendradarbiavimą su perdavimo sistemos operatoriais ir ENTSO-E, Sąjungoje turėtų būti įsteigtas Europos masto skirstomųjų tinklų operatorių (ES STO) subjektas. ES STO subjekto užduotys turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o jo veiklos metodas turėtų užtikrinti efektyvumą, skaidrumą ir Sąjungos skirstomųjų tinklų operatorių atstovavimą. Kai tinkama, ES STO subjektas turėtų glaudžiai bendradarbiauti su ENTSO-E dėl tinklo kodeksų parengimo ir įgyvendinimo ir turėtų teikti rekomendacijas dėl, *inter alia*, paskirstytosios elektros gamybos ir energijos kaupimo integravimo į skirstomuosius tinklus, taip pat kitų su skirstomųjų tinklų valdymu susijusių sričių rekomendacijas;

↓ 714/2009 6 konstatuojamoji dalis (pritaikytas)

- (39) ~~Visų pirma~~ reikia skatinti glaudesnę perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą, kad būtų parengti tinklo kodeksai siekiant teikti ir valdyti veiksmingą ir skaidrią prieigą prie tarpvalstybinių perdavimo tinklų ir užtikrinti suderintą bei veiksmingą perspektyvinę ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ perdavimo sistemos planavimą ir patikimą jos techninę plėtrą, įskaitant tinklų sujungimo pajėgumų kūrimą, deramai atsižvelgiant į aplinką. Tie tinklo kodeksai turėtų atitikti ~~Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros, įsteigtos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 713/2009, įsteigiančiu Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą³⁰ (toliau – Agentūra), Agentūros parengtas rekomendacijas, kurios yra neprivalomo pobūdžio (bendros rekomendacijos). Agentūra turėtų turėti tam tikrą vaidmenį atliekant faktais pagrįstą tinklo kodeksų projektų peržiūrą, be kita ko, jų atitikties bendroms rekomendacijoms atžvilgiu, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. Agentūra turėtų įvertinti siūlomus tinklo kodeksų pakeitimus, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. Perdavimo sistemos operatoriai savo tinklus turėtų eksploatuoti laikydamiesi tų tinklo kodeksų.~~

↓ 714/2009 24 konstatuojamoji dalis

- (40) ~~Siekiant užtikrinti sklandų elektros energijos vidaus rinkos veikimą, reikėtų numatyti nuostatas dėl tvarkos, pagal kurią būti priimami sprendimai ir gairės dėl, *inter alia*, Komisijos atliekamo tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo, užtikrinant valstybių narių reguliavimo institucijų įtraukimą į tą procesą, prireikus per jų europinę asociaciją. Reguliavimo institucijoms ir kitoms atitinkamoms valstybių narių institucijoms tenka svarbus vaidmuo padedant tinkamam elektros energijos vidaus rinkos veikimui.~~

↓ 714/2009 8 konstatuojamoji dalis (pritaikytas)

- (41) ~~V visi rinkos dalyviai yra suinteresuoti veikla, kurios laukiama iš ENTSO-E. Todėl veiksmingo konsultavimosi procesas yra būtinas ir veikiančios struktūros, įsteigtos sudaryti palankesnėms sąlygoms konsultavimosi procesui ir jam organizuoti, pavyzdžiui, Elektros energijos perdavimo koordinavimo sąjunga, ☒ per ☒ nacionalines reguliavimo institucijas arba Agentūrą, įsteigtas sudaryti palankesnes sąlygas konsultavimosi procesui ir jį organizuoti, turėtų atlikti svarbų vaidmenį.~~

³⁰

Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1.

↓ 714/2009 9 konstatuojamoji dalis (pritaikytas)

- (42) ~~Siekdama užtikrinti didesnę viso elektros energijos perdavimo tinklo~~
~~☒ Sąjungoje ☒ Bendrijoje~~ skaidrumą, ENTSO-E turėtų parengti, paskelbti ir nuolat atnaujinti neprivalomą visos ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ dešimties metų tinklo plėtros planą (toliau – visos ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ tinklo plėtros planas). Į tą tinklo plėtros planą turėtų būti įtraukti veiksmingai veikiantys elektros energijos perdavimo tinklai ir būtinos regioninės jungiamosios linijos, svarbios komerciniu ar tiekimo saugumo aspektu.
-

↓ naujas

- (43) tinklo kodeksų rengimo ir priėmimo patirtis parodė, kad naudinga supaprastinti rengimo procedūrą, paaiškinant, kad Agentūra turi teisę persvarstyti elektros tinklo kodeksų projektus, prieš pateikdama juos Komisijai;
-

↓ 714/2009 14 konstatuojamoji dalis

~~Reikia tinkamos ilgalaikių kainų skirtingose vietovėse signalų sistemos, paremtos principu, kad tinklo prieigos mokesčių lygis turėtų atspindėti atitinkamo regiono gamybos ir suvartojimo balansą, remiantis tinklo prieigos mokesčių gamintojams ir (arba) vartotojams diferenciacija.~~

↓ 714/2009 15 konstatuojamoji dalis

~~Nebūtų tikslinga taikyti su atstumu susijusių tarifų arba, kai yra atitinkami kainų skirtingose vietovėse signalai, specialaus tarifo, kurį turi mokėti tik eksportuotojai ar importuotojai papildomai prie bendrojo prieigos prie nacionalinio tinklo mokesčio.~~

↓ 714/2009 18 konstatuojamoji dalis

~~Rinkos stebėseną, kurią pastaraisiais metais vykdė nacionalinės reguliavimo institucijos ir Komisija, parodė, kad šiuo metu taikomi skaidrumo reikalavimai ir prieigos prie infrastruktūros taisyklės yra nepakankami, kad būtų užtikrinta tikra, gerai veikianti, atvira ir veiksminga elektros energijos vidaus rinka.~~

↓ 714/2009 19 konstatuojamoji dalis

~~Būtina užtikrinti vienodas galimybes gauti informaciją apie fizinę sistemos būseną ir jos efektyvumą, kad visi rinkos dalyviai galėtų įvertinti bendrąją paklausos ir pasiūlos padėtį bei nustatyti, kodėl kinta didmeninė kaina. Tai apima išsamesnę informaciją apie elektros energijos gamybą, pasiūlą ir paklausą, įskaitant prognozes, tinklo ir tinklų sujungimo pajėgumus, elektros energijos srautus ir techninę tinklo priežiūrą, subalansavimą ir rezervinę galią.~~

↓ 714/2009 23 konstatuojamoji dalis

- (44) ~~Reikėtų~~ aktyviai skatinti investuoti į stambią naują infrastruktūrą tuo pat metu užtikrinant tinkamą elektros energijos vidaus rinkos veikimą. Siekiant sustiprinti nuolatinės srovės jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis, teigiamą poveikį konkurencijai ir tiekimo saugumui, projekto planavimo etape reikėtų ištirti rinkos dalyvių suinteresuotumą projektu ir priimti perkrovos valdymo taisykles. Jei nuolatinės srovės jungiamosios linijos yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje, prašymus taikyti išimtis kaip kraštutinę priemonę turėtų nagrinėti Agentūra, kad būtų galima geriau atsižvelgti į išimties tarpvalstybinį poveikį ir palengvinti su ja susijusį administracinį darbą. Be to, atsižvelgiant į išskirtinę tų stambių infrastruktūros projektų, kuriems taikoma išimtis, įgyvendinimo riziką, tiekimo ir gamybos interesų turinčios įmonės turėtų turėti galimybę pasinaudoti nuostata, leidžiančia laikinai nukrypti nuo veiklos rūšių atskyrimo taisyklių visapusiško taikymo įgyvendinant minėtus projektus. Pagal Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003³¹ suteiktos išimtys ir toliau taikomos iki numatytos jų galiojimo pabaigos, kaip nurodyta sprendime, kuriuo remiantis buvo suteikta išimtis.
-

↓ 714/2009 25 konstatuojamoji dalis

~~Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų taisyklių ir juo remiantis priimtų gairių.~~

↓ 714/2009 20 konstatuojamoji dalis

- (45) ~~k~~ Kad rinka būtų pasitikima labiau, jos dalyviai turi būti tikri, kad už piktnaudžiavimo veiksmus gali būti taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos. Kompetentingoms institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai veiksmingai išnagrinėti pareiškimus dėl piktnaudžiavimo rinkoje. Tuo tikslu kompetentingoms institucijoms

³¹ 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1228/2003 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų (OL L 176, 2003 7 15, p. 1).

būtina turėti galimybę naudotis duomenimis, iš kurių būtų galima gauti informacijos apie tiekimo įmonių priimtus eksploataavimo sprendimus. Elektros energijos rinkoje daug svarbių sprendimų priima elektros energijos gamybos bendrovės, kurios atitinkamą informaciją turėtų saugoti nustatytos trukmės laikotarpį, kad ja galėtų laisvai naudotis kompetentingos institucijos. Be to, kompetentingos institucijos turėtų reguliariai stebėti, ar perdavimo sistemos operatoriai laikosi taisyklių. Mažoms elektros energijos gamybos bendrovėms, kurios iš tikrųjų negali iškreipti rinkos, šis įpareigojimas neturėtų būti taikomas³².

↓ 714/2009 26 konstatuojamoji dalis

- (46) iš valstybių narių ir kompetentingų nacionalinių institucijų reikėtų reikalauti teikti Komisijai atitinkamą informaciją. Komisija tokią informaciją turėtų naudoti konfidencialiai. Jei būtina, Komisija turėtų turėti galimybę pareikalauti atitinkamos informacijos tiesiai iš susijusių įmonių, kai apie tai pranešama kompetentingoms nacionalinėms institucijoms³².

↓ 714/2009 27 konstatuojamoji dalis

- (47) valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikomų už šio reglamento nuostatų pažeidimus, ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Tos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios³².

↓ 714/2009 28 konstatuojamoji dalis

~~Šio reglamento įgyvendinimui būtinos priemonės turėtų būti patvirtintos vadovaujantis 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimu 1999/468/EB, nustatančiu Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką³².~~

↓ 714/2009 29 konstatuojamoji dalis

~~Visų pirma Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai nustatyti arba priimti gaires, būtinas minimaliam suderinamumo laipsniui užtikrinti, kad būtų pasiekti šio reglamento tikslai. Kadangi tos priemonės yra bendro pobūdžio ir skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant naujomis neesminėmis nuostatomis, jos turi būti patvirtintos pagal Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnyje numatytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.~~

³²

~~OL L 184, 1999 7 17, p. 22.~~

↓ naujas

- (48) valstybės narės ir Energijos bendrijos susitariančiosios šalys turėtų glaudžiai bendradarbiauti visais klausimais, susijusiais su integruotos prekybos elektros energija regiono kūrimu, ir neturėtų imtis jokių priemonių, kurios keltų grėsmę tolesnei elektros energijos rinkų integracijai arba tiekimo saugumui valstybėse narėse ir susitariančiose šalyse;
- (49) siekiant užtikrinti mažiausią veiksmingam rinkos veikimui būtiną suderinimo laipsnį, galios priimti teisės aktus pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį esminėse rinkos integracijai srityse turėtų būti perduotos Komisijai. Jie turėtų apimti perdavimo sistemos operatorių regioninio bendradarbiavimo geografinę sritį, perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mokėjimų dydį, tinklo kodeksų ir gairių priėmimą ir keitimą, taip pat išimtinių nuostatų taikymą naujoms jungiamosioms linijoms. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad šios konsultacijos vyktų laikantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros³³ nustatytų principų. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus turėtų gauti tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams turėtų būti sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
-

↓ 714/2009 30 konstatuojamoji dalis (pritaikytas)

- (50) ~~K~~ Kadangi šio reglamento tikslo, t. y. sudaryti suderintą tarpvalstybinių elektros energijos mainų sistemą, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi to tikslo būtų geriau siekti ☒ Sąjungos ~~Bendrijos~~ lygmeniu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo ☒ Sąjunga ~~Bendrija~~ gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.
-

↓ 714/2009 31 konstatuojamoji dalis

~~Atsižvelgiant į daromų Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 pakeitimų taikymo sritį, siekiant aiškumo ir racionalumo pageidautina, kad visos atitinkamos nuostatos būtų išdėstytos nauja redakcija viename naujo reglamento tekste;~~

³³ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

LSKYRIUS

⊠ **Dalykas, taikymo sritis ir apibrėžtys** ⊠

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiuo reglamentu siekiama:

↓ naujas

- (a) sudaryti sąlygas efektyviai pasiekti Europos energetikos sąjungos tikslus, visų pirma 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos³⁴ tikslus, užtikrinant galimybę teikti rinkos signalus dėl lankstumo didinimo, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir inovacijų;
- (b) nustatyti pagrindinius gerai veikiančių, integruotų elektros energijos rinkų principus, kurie visiems išteklių teikėjams ir elektros vartotojams užtikrintų nediskriminacinę galimybę patekti į rinką, suteiktų galių vartotojams, užtikrintų galimybę naudoti reguliavimą apkrova ir didinti energijos vartojimo efektyvumą, sudarytų sąlygas sutelkti paskirstytąją paklausą ir pasiūlą ir padėtų mažinti ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro, sudarant sąlygas integruoti rinką ir rinkos principais atlyginti už elektros energiją, pagamintą iš atsinaujinančiųjų išteklių;

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

ca) nustatyti sąžiningas tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisykles, taip padidinant konkurenciją elektros energijos vidaus rinkoje, atsižvelgiant į nacionalinių ir regioninių rinkų ypatingas savybes. Tai ⊠ apima ~~⊠ apima~~ tarpvalstybinių elektros energijos srautų kompensavimo mechanizmo ir suderintų tarpvalstybinio perdavimo mokesčių principų nustatymą bei turimų nacionalinių perdavimo sistemų ~~sąjungimo pajėgumų~~ jungiamųjų linijų pralaidumo paskirstymą;

db) sudaryti palankesnes sąlygas gerai veikiančios ir skaidrios didmeninės rinkos sukūrimui, užtikrinant aukštą elektros energijos tiekimo saugumo lygį. Jis nustato tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisyklių suderinimo mechanizmus.

³⁴ COM(2014) 15 *final*.

2 straipsnis

Apibrėžtys

1. Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys nustatytos ~~taikomos 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių~~ [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 2 straipsnyje ~~pateiktos sąvokų apibrėžtys~~ ⇨, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011³⁵ 2 straipsnyje, Komisijos Reglamento (ES) Nr. 543/2013³⁶ 2 straipsnyje ir [Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos nauja redakcija] 2 straipsnyje ⇨ „išskyrus apibrėžtį „jungiamoji linija“, kuri pakeičiama taip: „jungiamoji linija“ – perdavimo linija, kuri kerta ar driekiasi per valstybių narių sieną ir sujungia valstybių narių nacionalines perdavimo sistemas.
2. ☒ Kitų vartojamų terminų ☒ ~~Taikomos šios sąvokų~~ apibrėžtys:
 - (a) „reguliavimo institucijos“ – [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] ~~Direktyvos 2009/72/EB 5735~~ straipsnio 1 dalyje nurodytos reguliavimo institucijos;
 - (b) „tarpvalstybinis srautas“ – fizinis elektros energijos srautas valstybės narės perdavimo tinkle, atsirandantis dėl gamintojų ir (arba) vartotojų veiklos ne toje valstybėje narėje poveikio jos perdavimo tinklui;
 - (c) „perkrova“ – situacija, kai ⇨ negalima priimti visų rinkos dalyvių pasiūlymų, susijusių su prekyba tarp dviejų prekybos zonų, nes dėl jų būtų labai paveikti fiziniai srautai per tinklo elementus, kurie tokių srautų išlaikyti negali ⇨ ~~„jungiamoji linija“, jungianti nacionalinius perdavimo tinklus, negali priimti visų fizinių srautų, atsirandančių dėl rinkos dalyvių reikalaujamos tarptautinės prekybos, nes trūksta atitinkamų jungiamųjų linijų ir (arba) nacionalinių perdavimo sistemų pajėgumų;~~
 - ~~(d) „deklaruojamas eksportas“ – elektros energijos išsiuntimas vienoje valstybėje narėje pagal esminę susitarimo sąlygą, kad kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje tuo pat metu vyks atitinkamas elektros energijos priėmimas (deklaruojamas importas);~~
 - ~~(e) „deklaruojamas tranzitas“ – situacija, kai vyksta elektros energijos deklaruojamas eksportas ir kai nurodytame operacijos kelyje yra šalis, kurioje nevyks nei elektros energijos išsiuntimas, nei atitinkamas jos priėmimas tuo pat metu;~~
 - ~~(f) „deklaruojamas importas“ – elektros energijos priėmimas valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, vykstantis tuo pat metu, kaip ir elektros energijos išsiuntimas (deklaruojamas eksportas) kitoje valstybėje narėje;~~

~~(e)(d)~~ „nauja jungiamoji linija“ – jungiamoji linija, kurios tiesimas neužbaigtas iki 2003 m. rugpjūčio 4 d.;

³⁵ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL L 326, 2011 12 8, p. 1).

³⁶ 2013 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 543/2013 dėl duomenų teikimo ir skelbimo elektros energijos rinkose, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 I priedą (OL L 163, 2013 6 15, p. 1).

- (g) struktūrinė perkrova – perdavimo sistemoje susidaranti perkrova, kurią galima iš anksto numatyti, kurios geografinė padėtis kurį laiką nekinta ir kuri dažnai kartojasi įprastomis elektros energijos sistemos veikimo sąlygomis;
- (h) rinkos operatorius – subjektas, teikiantis pasiūlymų parduoti elektros energiją ir pasiūlymų pirkti elektros energiją derinimo paslaugą;
- (i) paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius (PEERO) – rinkos operatorius, kurį kompetentinga institucija paskyrė atlikti su bendru kitos paros ar einamosios paros prekybos rinkų susiejimo mechanizmu susijusias užduotis;
- (j) prarastos apkrovos vertė – didžiausios elektros energijos kainos, kurią vartotojai pasirenkę mokėti, kad išvengtų atjungimo, įvertis EUR už MWh;
- (k) balansavimas – visi visais laikotarpiais vykdomi veiksmai ir procesai, kuriais perdavimo sistemos operatorius nuolat užtikrina sistemos dažnio išlaikymą iš anksto nustatytame stabilumo intervale ir rezervų kiekio, būtino reikiamai kokybei užtikrinti, atitiktį reikalavimams;
- (l) balansavimo energija – energija, kurią perdavimo sistemos operatoriai naudoja balansavimui atlikti;
- (m) balansavimo paslaugos teikėjas – rinkos dalyvis, teikiantis perdavimo sistemos operatoriams balansavimo energiją ir (arba) balansavimo pajėgumą;
- (n) balansavimo pajėgumai – pajėgumų kiekis, kurį balansavimo paslaugos teikėjas sutiko išlaikyti ir su kuriuo susijusios balansavimo energijos atitinkamo kiekio pasiūlymus sutiko per visą sutarties galiojimo laikotarpį teikti perdavimo sistemos operatoriui;
- (o) už balansą atsakinga šalis – rinkos dalyvis arba jo pasirinktas atstovas, atsakingas už rinkos dalyvio disbalansą elektros energijos rinkoje;
- (p) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis – laiko vienetas, už kurį skaičiuojamas už balansą atsakingų šalių disbalansas;
- (q) disbalanso kaina – teigiama, nulinė arba neigiama disbalanso kiekviena kryptimi kaina kiekvienu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
- (r) disbalanso kainos rajonas – rajonas, kuriame skaičiuojama disbalanso kaina;
- (s) parengties tvirtinimo procesas – procesas, per kurį patikrinama, ar balansavimo pajėgumų teikėjas atitinka perdavimo sistemos operatorių nustatytus reikalavimus;
- (t) rezervo pajėgumas – dažnio išlaikymo rezervų, dažnio atkūrimo rezervų arba pakaitos rezervų kiekis, kuriuo turi galėti naudotis perdavimo sistemos operatorius;
- (u) pirmenybinis skirstymas – elektrinių energijos skirstymas remiantis kitais nei pasiūlymų ekonominio eiliškumo kriterijais ir, centrinių dispečerinių sistemų atveju, tinklo apribojimais, suteikiant pirmenybę tam tikroms elektros energijos gamybos technologijoms;
- (v) pralaidumo skaičiavimo regionas – geografinė teritorija, kurioje taikomas koordinuotas pralaidumo skaičiavimas;

- (w) pajėgumų mechanizmas – administracinė priemonė, kuria užtikrinama, kad kompensuojant už išteklių parengtį bus pasiektas norimas energijos tiekimo saugumo lygis, išskyrus su pagalbėmis susijusias priemones;
- (x) strateginis rezervas – pajėgumų mechanizmas, kurį taikant ištekliai skirstomi tik tuo atveju, jei prekyba kitos paros ir einamosios paros rinkose buvo nesėkminga, perdavimo sistemos operatoriai išnaudojo savo balansavimo išteklius, kad užtikrintų paklausos ir pasiūlos pusiausvyrą, ir disbalanso kaina rinkoje laikotarpiais, kuriais skirstomi rezervai, atitinka prarastos apkrovos vertę;
- (y) didelio naudingumo kogeneracija – kogeneracija, atitinkanti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES³⁷ II priede nustatytus kriterijus;
- (z) parodomasis projektas – projektas, kuriuo demonstruojama technologija yra pirma tokios rūšies technologija Sąjungoje ir kuri yra didelė naujovė, gerokai lenkianti modernias technologijas.

II skyrius

Elektros energijos rinkos bendrosios taisyklės

3 straipsnis

Elektros energijos rinkų veikimo principai

1. Valstybės narės, nacionalinės reguliavimo institucijos, perdavimo sistemos operatoriai, skirstomųjų tinklų operatoriai ir rinkos operatoriai užtikrina, kad elektros energijos rinkos veiktų pagal šiuos principus:
 - (a) kainos formuojamos remiantis paklausa ir pasiūla;
 - (b) vengiama veiksmų, dėl kurių kainos negalėtų būti formuojamos remiantis paklausa ir pasiūla arba kuriais būtų stabdoma lankstesnės elektros energijos gamybos, elektros energijos gamybos išmetant mažai anglies dioksido arba lankstesnės paklausos plėtra;
 - (c) vartotojai turi turėti galimybę gauti naudos iš rinkos galimybių ir didesnės konkurencijos mažmeninėse rinkose;
 - (d) sutelkiant elektros energijos gamybą arba apkrovą iš daugelio objektų vartotojams ir mažoms įmonėms užtikrinama galimybė dalyvauti rinkoje, kad jie galėtų teikti bendrus pasiūlymus elektros energijos rinkoje ir bendrai naudotąsi elektros energijos sistema, laikantis ES sutartimis nustatytų konkurencijos taisyklių;
 - (e) rinkos taisyklėmis remiamas ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, užtikrinant galimybę integruoti iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą energiją ir teikiant paskatas efektyviai vartoti energiją;
 - (f) rinkos taisyklėmis užtikrinamos tinkamos paskatos investuoti į elektros energijos gamybą, energijos kaupimą, energijos vartojimo efektyvumą ir reguliavimą apkrova, kad būtų tenkinami rinkos poreikiai ir taip užtikrinamas energijos tiekimo saugumas;

³⁷ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

- (g) vengiama sudaryti kliūtis tarpvalstybiniams elektros energijos srautams ir tarpvalstybiniams sandoriams elektros energijos rinkose ir susijusių paslaugų rinkose;
- (h) rinkos taisyklėmis numatomas regioninis bendradarbiavimas, jei jis efektyvus;
- (i) visi elektros energijos gamybos, energijos kaupimo ir apkrovos ištekliai dalyvauja rinkoje vienodomis sąlygomis;
- (j) visi gamintojai tiesiogiai arba netiesiogiai yra atsakingi už savo pagamintos energijos pardavimą;
- (k) rinkos taisyklėmis sudaromos sąlygos daryti tyrimų ir technologinės plėtros pažangą visuomenės naudai;
- (l) rinkos taisyklėmis sudaromos galimybės efektyviai skirstyti elektros energijos gamybos ir reguliavimo apkrova išteklius;
- (m) rinkos taisyklėmis sudaromos sąlygos elektros energijos gamybos įmonėms ir energijos tiekimo įmonėms pradėti ir nustoti dalyvauti rinkoje remiantis savo veiklos ekonominio ir finansinio perspektyvumo vertinimu;
- (n) ilgalaikio rizikos draudimo galimybėmis, kuriomis pasinaudodami rinkos dalyviai gali apsidrausti nuo rinkos kainų nepastovumo rizikos ir taip išvengti netikrumo dėl būsimos investicijų grąžos, skaidriai prekiaujama biržose, laikantis ES sutartimis nustatytų konkurencijos taisyklių.

4 straipsnis

Atsakomybė už balansavimą

1. Visi rinkos dalyviai siekia sistemos balanso ir yra finansiškai atsakingi už savo pačių sukeltą sistemos disbalansą. Jie patys yra už balansą atsakingos šalys arba perduoda savo pareigą pačių pasirinktai už balansą atsakingai šaliai.
2. Valstybės narės gali numatyti leidžiančias nukrypti nuo atsakomybės už balansavimą nuostatas, susijusias su:
 - (a) parodomaisiais projektais;
 - (b) elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiais arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiais, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 500 kW;
 - (c) įrenginiais, kuriems pagal Sąjungos valstybės pagalbos taisykles, nustatytas pagal SESV 107–109 straipsnius, naudojama Komisijos patvirtinta parama ir kurie perduoti eksploatuoti iki [Leidinių biurui: įrašyti įsigaliojimo datą]. Valstybės narės gali, laikydamosi Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių, skatinti rinkos dalyvius, kuriems visiškai arba iš dalies netaikoma atsakomybė už balansavimą, už tinkamą kompensaciją prisiimti visą atsakomybę už balansavimą.
3. Nuo 2026 m. sausio 1 d. 2 dalies b punktas taikomas tik elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiams ir didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiams, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 250 kW.

5 straipsnis

Balansavimo rinka

1. Visiems rinkos dalyviams individualiai arba sutelkimo principu užtikrinama galimybė dalyvauti balansavimo rinkoje. Nustatant balansavimo rinkos taisykles ir produktus atsižvelgiama į poreikį paskirstyti vis didėjančią kintamos elektros energijos gamybos dalį, taip pat vis didėjančią apkrovos atsako jautrį ir naujų technologijų kūrimą.
2. Balansavimo rinkos organizuojamos taip, kad būtų veiksmingai užtikrintas rinkos dalyvių nediskriminavimas, atsižvelgiant į skirtingas technines gamybos iš kintamų atsinaujinančiųjų išteklių, reguliavimo apkrova ir energijos kaupimo galimybes.
3. Balansavimo energija ir balansavimo pajėgumai perkami atskirai. Pirkimo procesai turi būti skaidrūs, tačiau turi būti užtikrinamas konfidencialumas.
4. Balansavimo rinkos užtikrina eksploatavimo saugumą, kartu užtikrindamos galimybę kuo labiau išnaudoti ir efektyviai paskirstyti tarpzoninį pralaidumą įvairiais laikotarpiais pagal 15 straipsnį.
5. Atsiskaitant už balansavimo energiją laikomasi ribinių kainų nustatymo principo. Rinkos dalyviams leidžiama teikti pasiūlymus kuo arčiau tikrojo laiko ir bent jau po tarpzoningės einamosios paros prekybos pabaigos laiko, nustatyto pagal Komisijos reglamento (ES) 2015/1222³⁸ 59 straipsnį.
6. Už disbalansą atsiskaitoma tikralaikę energijos vertę atspindinčia kaina.
7. Rezervo pajėgumų apimtis nustatoma regioniniu lygmeniu pagal I priedo 7 punktą. Regioniniai operatyviniai centrai padeda perdavimo sistemos operatoriams nustatyti pagal I priedo 8 punktą pirktiną balansavimo pajėgumo kiekį.
8. Pagal I priedo 8 punktą regioniniu lygmeniu sudaromos sąlygos pirkti balansavimo pajėgumus. Perkama pirminėje rinkoje, o pirkimas organizuojamas taip, kad nebūtų diskriminuojami rinkos dalyviai, individualiai ar sutelkimo principu dalyvaujantys kvalifikacinėje atrankoje.
9. Didinamojo ir mažinamojo balansavimo pajėgumų pirkimas vykdomas atskirai. Sutartis dėl balansavimo pajėgumų sudaroma ne anksčiau kaip likus vienai parai iki jų teikimo pradžios ir ne ilgiau kaip vienai parai.
10. Perdavimo sistemos operatoriai skelbia beveik tikralaikę informaciją apie esamą savo valdymo rajonų balanso būklę, disbalanso kainą ir balansavimo energijos kainą.

6 straipsnis

Kitos paros ir einamosios paros rinkos

1. Perdavimo sistemos operatoriai ir paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai bendrai organizuoja integruotų kitos paros ir einamosios paros rinkų valdymą remiantis rinkų susiejimu, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2015/1222. Perdavimo sistemos operatoriai ir paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai

³⁸ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL L 197, 2015 7 25, p. 24).

bendradarbiauja Sąjungos lygmeniu arba, kai tikslingiau, regioniniu lygmeniu, kad užtikrintų kuo didesnę Sąjungos kitos paros ir einamosios paros prekybos efektyvumą ir veiksmingumą. Įpareigojimas bendradarbiauti taikomas nedarant poveikio Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų taikymui. Pagal [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 59 straipsnį ir [Reglamento (EB) Nr. 713/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 863/2] 4 ir 9 straipsnius reguliavimo institucijos ir Agentūra prižiūri, kaip perdavimo sistemos operatoriai ir paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai vykdo su prekyba elektros energija susijusias savo funkcijas.

2. Kitos paros ir einamosios paros rinkos:
 - (a) organizuojamos nediskriminaciniu principu;
 - (b) rinkos dalyviams užtikrina kuo daugiau galimybių padėti išvengti sistemos disbalanso;
 - (c) rinkos dalyviams užtikrina kuo daugiau galimybių dalyvauti tarpvalstybinėje prekyboje kuo arčiau tikrojo laiko visose prekybos zonose;
 - (d) užtikrina kainas, atspindinčias esminius rinkos principus ir tai, kad rinkos dalyviai gali jomis pasikliauti, tardamiesi dėl ilgalaikio rizikos draudimo produktų;
 - (e) užtikrina eksploatavimo saugumą ir kartu kuo didesnę perdavimo pralaidumo panaudojimą;
 - (f) yra skaidrios, tačiau kartu užtikrina konfidencialumą;
 - (g) užtikrina sandorių anonimiškumą ir
 - (h) užtikrina vienodas sąlygas sandoriams, sudaromiems vienoje prekybos zonoje ir tarp prekybos zonų.
3. Rinkos operatoriai gali savo nuožiūra parengti rinkos dalyvių poreikius atitinkančius produktus ir prekybos galimybes bei užtikrinti, kad visi rinkos dalyviai galėtų individualiai arba sutelkimo principu dalyvauti rinkoje. Jie atsižvelgia į poreikį paskirstyti vis didėjančią kintamos elektros energijos gamybos dalį, taip pat į vis didėjančią apkrovos atsako jautrį ir naujų technologijų kūrimą.

7 straipsnis

Prekyba kitos paros ir einamosios paros rinkose

1. Rinkos operatoriai leidžia rinkos dalyviams prekiauti elektros energija kuo arčiau tikrojo laiko ir bent jau iki tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos laiko, nustatyto pagal Komisijos reglamento (ES) 2015/1222 59 straipsnį.
2. Rinkos operatoriai užtikrina rinkos dalyviams galimybę kitos paros ir einamosios paros rinkose prekiauti elektros energija bent tokiais trumpais kaip atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis laiko intervalais.
3. Rinkos operatoriai teikia pakankamai mažus prekybos kitos paros ir einamosios paros rinkose produktus, taikydami ne daugiau kaip 1 megavato mažiausią pasiūlymą, kad užtikrintų galimybę veiksmingai dalyvauti reguliavimo apkrova ir energijos kaupimo paslaugų teikėjams bei mažiesiems elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojams.

4. Iki 2025 m. sausio 1 d. visuose valdymo rajonuose nustatomas 15 minučių atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis.

8 straipsnis

Išankstinių sandorių rinkos

1. Pagal Reglamentą (ES) 2016/1719 perdavimo sistemos operatoriai suteikia ilgalaikės perdavimo teises arba taiko lygiavertes priemones, kad užtikrintų galimybę rinkos dalyviams, visų pirma elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkams, apsidrausti nuo kainų abiejose prekybos zonų ribos pusėse pokyčių rizikos.
2. Ilgalaikės perdavimo teisės skaidriai, remiantis rinkos ir nediskriminavimo principais, paskirstomos bendrojoje paskirstymo platformoje. Ilgalaikės perdavimo teisės yra garantuojamos ir jas rinkos dalyviai gali perleisti vieni kitiems.
3. Laikydami pagal sutartis nustatytą konkurencijos taisyklių, rinkos operatoriai gali savo nuožiūra parengti išankstinių sandorių draudimo produktus, įskaitant ilgalaikio draudimo produktus, kad užtikrintų rinkos dalyviams, visų pirma elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkams, tinkamas galimybes apsidrausti nuo finansinės rizikos dėl kainų kaitos. Valstybės narės neriboja tokios draudimo veiklos srities vien valstybėje narėje ar prekybos zonoje vykdomais sandoriais.

9 straipsnis

Kainų apribojimai

1. Didžiausia didmeninė elektros energijos kaina neribojama, nebent nustatoma pagal 10 straipsnį nustatytą prarastos apkrovos vertę atitinkanti kaina. Mažiausia didmeninė elektros energijos kaina neribojama, nebent nustatoma minus 2 000 EUR arba mažesnė vertė ir, jei ji pasiekama arba numatoma, kad bus pasiekta, kitą parą nustatoma mažesnė vertė. Ši nuostata taikoma, *inter alia*, visiems pasiūlymams ir galutinėms kainoms visais laikotarpiais, įskaitant balansavimo energiją ir disbalanso kainas.
2. Nukrypstant nuo 1 dalies, iki [Leidinių biurui: *dveji metai po įsigaliojimo*] rinkos operatoriai gali taikyti didžiausios galutinės kainos ribas kitos paros ir einamosios paros laikotarpiais pagal Reglamento (ES) 2015/1222 41 ir 54 straipsnius. Jei ribos pasiekiamos arba numatoma, kad bus pasiektos, kitą parą jos padidinamos.
3. Perdavimo sistemos operatoriai nesiima jokių priemonių, kuriomis siektų pakeisti didmenines kainas. Apie visus skirstymo užsakymus per vieną parą pranešama nacionalinei reguliavimo institucijai.
4. Valstybės narės nustato, kurios jų teritorijoje taikomos politikos kryptys ir priemonės gali prisidėti prie kainų formavimosi netiesioginio suvaržymo, įskaitant pasiūlymų, susijusių su balansavimo energijos aktyvinimu, apribojimus, pajėgumų mechanizmus, perdavimo sistemos operatorių taikomas priemones, priemones, kuriomis ketinama užginčyti rinkos rezultatus ar užkirsti kelią piktnaudžiavimui dominuojančia padėtimi, taip pat neefektyviai nustatytas prekybos zonas.

5. Jei valstybė narė nustato, kad politikos kryptimi arba priemone galėtų būti varžomas kainų formavimasis, ji imasi visų tinkamų veiksmų, kad pašalintų arba, jei tai neįmanoma, kuo labiau sumažintų poveikį pasiūlymų teikimo pobūdžiui. Valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitą iki [Leidinių biurui: šeši mėnesiai po įsigaliojimo], išsamiai nurodydamos priemones ir veiksmus, kurių ėmėsi arba ketina imtis.

10 straipsnis

Prarastos apkrovos vertė

1. Iki [Leidinių biurui: vieni metai po įsigaliojimo] valstybės narės nustato vieną bendrą savo teritorijoje taikomą prarastos apkrovos vertės (PAV) įvertį EUR už MWh. Tas įvertis pranešamas Komisijai ir skelbiamas viešai. Jei valstybės narės teritorijoje yra kelios prekybos zonos, ji gali nustatyti skirtingus PAV kiekvienai prekybos zonai. Nustatydamas PAV, valstybės narės taiko pagal 19 straipsnio 5 dalį parengtą metodiką.
2. Valstybės narės savo įvertį atnauja bent kas penkerius metus.

11 straipsnis

Gaminamos elektros energijos ir reguliavimo apkrovos skirstymas

1. Objektuose gaminama elektros energija ir reguliavimo apkrova skirstomos nediskriminavimo ir rinkos principais, jei pagal 2–4 dalis nenumatyta kitaip.
2. Skirstydami objektuose gaminamą elektros energiją, perdavimo sistemos operatoriai teikia pirmenybę elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiams ar didelio naudingumo kogeneracijai mažuose elektros energijos gamybos įrenginiuose arba elektros energijos gamybos įrenginiams, kuriuose naudojamos besiformuojančios technologijos:
 - (a) elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiams arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiams, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 500 kW, arba
 - (b) parodomiesiems naujoviškų technologijų projektams.
3. Jei bendras elektros energijos gamybos objektų, kuriems teikiama pirmenybė pagal 2 dalį, pajėgumas yra didesnis nei 15 proc. visos valstybės narės įrengtosios elektros energijos gamybos galios, 2 dalies a punktas taikomas tik papildomiems elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektams arba didelio naudingumo kogeneracijos objektams, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 250 kW.

Nuo 2026 m. sausio 1 d. 2 dalies a punktas taikomas tik elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektams arba didelio naudingumo kogeneracijos objektams, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 250 kW arba, jei buvo pasiekta šios dalies pirmame sakinyje nurodyta slenkstinė vertė, – mažesnė nei 125 kW.
4. Elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektams arba didelio naudingumo kogeneracijos objektams, kurie buvo perduoti eksploatuoti iki [Leidinių biurui: įrašyti įsigaliojimo datą] ir kuriems po perdavimo eksploatuoti taikytas prioritetinis skirstymas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES

15 straipsnio 5 dalį arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB³⁹ 16 straipsnio 2 dalį, ir toliau taikomas prioritetinis skirstymas. Prioritetinis skirstymas nebetaikomas nuo tos dienos, kurią elektros energijos gamybos objekte padaroma didelių pakeitimų, t. y. kai būtina sudaryti naują prijungimo sutartį arba padidinamas elektros energijos gamybos pajėgumas.

5. Prioritetinis skirstymas turi nekelti pavojaus saugiam elektros energijos sistemos eksploatavimui, juo nesinaudojama siekiant pagrįsti tarpvalstybinių pralaidumų ribojimą daugiau nei numatyta 14 straipsnyje ir jis grindžiamas skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais.

12 straipsnis

Perskirstymas ir ribojimas

1. Elektros energijos gamybos ribojimas arba perskirstymas ir reguliavimo apkrovos perskirstymas grindžiamas objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais.
2. Ribojami arba perskirstomi ištekliai rinkos mechanizmais atrenkami iš pateiktų elektros energijos gamybos arba apkrovos objektų ribojimo arba perskirstymo pasiūlymų ir toks ribojimas arba perskirstymas kompensuojamas finansiškai. Ne rinka grindžiamas elektros energijos gamybos ribojimas arba perskirstymas arba reguliavimo apkrovos perskirstymas taikomas tik tada, kai nėra rinkos alternatyvų, kai visi rinkos ištekliai yra panaudoti arba kai paslaugai teikti tinkamų elektros energijos gamybos objektų arba apkrovos objektų skaičius rajone yra per mažas veiksmingai konkurencijai užtikrinti. Ištekliai rinkoje gali būti teikiami naudojant bet kokią elektros energijos gamybos, energijos kaupimo ar reguliavimo apkrova technologiją ir juos gali teikti ir kitose valstybėse narėse esantys operatoriai, nebent tai būtų techniškai neįmanoma.
3. Atsakingi sistemos operatoriai bent kartą per metus kompetentingai reguliavimo institucijai pateikia elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginių gamybos apribojimo arba mažinamojo perskirstymo ir priemonių, kurių buvo imtasi siekiant sumažinti tokio apribojimo arba mažinamojo perskirstymo poreikį ateityje, ataskaitą. Elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių arba didelio naudingumo kogeneracijos apribojimas arba perskirstymas kompensuojamas pagal 6 dalį.
4. Laikydamosi tinklo patikimumo ir saugumo išlaikymo reikalavimų, grindžiamų skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, kuriuos apibrėžia kompetentingos nacionalinės institucijos, perdavimo sistemos operatoriai ir skirstomųjų tinklų operatoriai:
 - (a) užtikrina perdavimo ir skirstomųjų tinklų gebėjimą perduoti iš atsinaujinančiųjų išteklių arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiuose pagamintą elektros energiją, kuo mažiau taikant ribojimą ar perskirstymą. Tai neatima iš tinklo planuotojų galimybės atsižvelgti į tam tikrą ribojimą ar perskirstymą, kai aišku, kad tai ekonomiškiau, ir neviršijama 5 proc. jų rajone esančių elektros energijos gamybos

³⁹

2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009 6 5, p. 16).

- iš atsinaujinančiųjų išteklių arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginių įrengtosios galios;
- (b) imasi tinkamų operatyvinių tinklo valdymo ir su rinka susijusių priemonių, kad kuo labiau sumažintų elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiuose ribojimą arba pagamintos energijos mažinamąjį perskirstymą.
5. Jei taikomas ne rinka grindžiamas mažinamasis perskirstymas arba gamybos ribojimas, laikomasi šių principų:
- (a) elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektams mažinamasis perskirstymas arba gamybos ribojimas taikomas tik jei nesama kitų alternatyvų arba jei pritaikius kitus sprendimus neproporcingai padidėtų sąnaudos arba kiltų rizika tinklo saugumui;
- (b) didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiams mažinamasis perskirstymas arba gamybos ribojimas taikomas tik jei nesama kitų alternatyvų (išskyrus elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių mažinamąjį perskirstymą arba ribojimą) arba jei pritaikius kitus sprendimus neproporcingai padidėtų sąnaudos arba kiltų rizika tinklo saugumui;
- (c) elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiuose arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiuose pagamintos energijos, kuri į perdavimo arba skirstomąjį tinklą netiekama, gamyba neribojama, nebent kitaip nebūtų galima išspręsti tinklo saugumo klausimų;
- (d) mažinamasis perskirstymas arba ribojimas pagal a–c punktus tinkamai ir skaidriai pagrindžiamas. Pagrindimas įtraukiamas į ataskaitą, teikiamą pagal 3 dalį.
6. Kai taikomas ne rinka grindžiamas ribojimas arba perskirstymas, ribojimo arba perskirstymo reikalaujantis sistemos operatorius elektros energijos gamybos arba apkrovos objekto, kuriam taikomas ribojimas arba perskirstymas, savininkui moka finansinę kompensaciją. Finansinė kompensacija yra bent jau lygi didžiausiam iš šių elementų:
- (a) dėl apribojimo arba perskirstymo atsiradusios papildomos eksploataavimo išlaidos, kaip antai papildomos išlaidos kurui didinamojo perskirstymo atveju arba atsarginės šilumos tiekimas didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiuose mažinamojo perskirstymo arba ribojimo atveju;
- (b) 90 proc. grynujų įplaukų už parduotą elektros energiją kitos paros rinkoje, kurios būtų gautos elektros energijos gamybos arba apkrovos objektui netaikant ribojimo arba perskirstymo reikalavimo. Kai elektros energijos gamybos arba apkrovos objektams skiriama finansinė parama pagal pagamintos arba suvartotos elektros energijos kiekį, prarasta finansinė parama laikoma grynujų įplaukų dalimi.

III skyrius

Prieiga prie tinklo ir perkrovos valdymas

1 SKIRSNIS

PRALAUDUMO PASKIRSTYMAS

13 straipsnis

Prekybos zonų nustatymas

1. Prekybos zonų ribos nustatomos atsižvelgiant į ilgalaikę struktūrinę perkrovą perdavimo tinkle; prekybos zonose tokios perkrovos neturi būti. Prekybos zonų konfigūracija Sąjungoje formuojama taip, kad būtų kuo didesnis ekonominis efektyvumas ir kuo daugiau tarpvalstybinės prekybos galimybių, kartu išlaikant energijos tiekimo saugumą.
2. Kiekviena prekybos zona turėtų būti lygi disbalanso kainos rajonui.
3. Siekiant užtikrinti optimalų prekybos zonų nustatymą glaudžiai tarpusavyje sujungtuose rajonuose, atliekama prekybos zonų peržiūra. Per tokią peržiūrą Reglamento (ES) 2015/1222 32–34 straipsniuose nustatyta tvarka koordinuotai atliekama prekybos zonų konfigūracijos analizė, kurioje dalyvauja visi susiję suinteresuotieji subjektai iš visų susijusių valstybių narių. Agentūra tvirtina ir gali reikalauti pakeisti prekybos zonų peržiūros procese taikomą metodiką ir prielaidas, taip pat alternatyvias svarstomas prekybos zonų konfigūracijas.
4. Prekybos zonų peržiūros procese dalyvaujantys perdavimo sistemos operatoriai Komisijai pateikia pasiūlymą dėl prekybos zonų konfigūracijos pakeitimo arba išlaikymo. Remdamasi tuo pasiūlymu, Komisija ne vėliau kaip *[6 mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo, konkrečią datą įrašo Leidinių biuras]* arba per šešis mėnesius nuo prekybos zonų konfigūracijos peržiūros, pradėtos pagal Reglamento (ES) 2015/1222 32 straipsnio 1 dalies a, b arba c punktą, išvados pateikimo, atsižvelgiant į tai, kuri data vėlesnė, priima sprendimą pakeisti arba išlaikyti prekybos zonų konfigūraciją.
5. 4 dalyje nurodytas sprendimas grindžiamas prekybos zonų peržiūros rezultatu ir perdavimo sistemos operatorių pasiūlymu dėl konfigūracijos išlaikymo arba pakeitimo. Sprendimas, visų pirma galimi nukrypimai nuo prekybos zonų peržiūros rezultato, pagrindžiamas.
6. Jei pagal Reglamento (ES) 2015/1222 32 straipsnio 1 dalies a, b arba c punktą pradedama papildoma prekybos zonų peržiūra, Komisija gali priimti sprendimą per šešis mėnesius nuo tos prekybos zonų peržiūros išvados pateikimo.
7. Komisija, prieš priimdama sprendimus pagal šį straipsnį, konsultuojasi su susijusiais suinteresuotaisiais subjektais.
8. Komisijos sprendime nurodoma pakeitimo įgyvendinimo data. Ta įgyvendinimo data nustatoma siekiant poreikio veikti tikslingai ir praktinių sumetimų, įskaitant išankstinę prekybą elektros energija, pusiausvyros. Komisija savo sprendime gali nustatyti tinkamas pereinamojo laikotarpio priemones.

1416 straipsnis

⊗ *Pralaidumo paskirstymo ir* ~~⊗~~ *Perkrovos valdymo bendrieji principai*

1. Tinklo perkrovos problemos turi būti sprendžiamos nediskriminaciniais rinka paremtais sprendimais, teikiančiais efektyvius ekonominius signalus susijusiems rinkos dalyviams ir perdavimo sistemos operatoriams. Tinklo perkrovos problemos ~~es~~ ~~geriausia~~ sprendžiamos ~~esti~~ nuo sandorių nepriklausančiais metodais, t. y. tokiais metodais, kuriuos taikant nereikia rinktis tarp atskirų rinkos dalyvių sutarčių. ⇒ Imdamasis operatyvinių priemonių, kuriomis siekia užtikrinti, kad jo perdavimo sistema išliktų normaliosios būsenos, perdavimo sistemos operatorius atsižvelgia į tų priemonių poveikį kaimyniniams valdymo rajonams ir koordinuoja tokias priemones su kitais susijusiais perdavimo sistemos operatoriais, kaip numatyta Reglamente (ES) 1222/2015. ⇐
2. Sandorių apribojimo tvarka yra taikoma tik avariniais atvejais, kai perdavimo sistemos operatorius turi veikti operatyviai ir kai neįmanomas pakartotinis siuntimas arba prekių mainai. Bet kokia tokia tvarka taikoma nediskriminuojant. Išskyrus *force majeure* atvejus, rinkos dalyviams, kuriems buvo skirti pajėgumai, už bet kokią apribojimą yra kompensuojama.
3. Laikantis saugaus tinklų eksploatavimo saugos standartų, rinkos dalyviams suteikiami didžiausi tinklų sujungimo ir (arba) perdavimo tinklų pajėgumai, kurie turi įtakos tarpvalstybiniais srautams. ⇒ Siekiant kuo labiau padidinti turimą pralaidumą naudojama kompensacinė prekyba ir perskirstymas, įskaitant tarp sisteminį perskirstymą, nebent įrodoma, kad tai neekonomiška Sąjungos lygmeniu. ⇐

4. Pralaidumas paskirstomas tik per atsietuosius pralaidumo aukcionus arba susietuosius aukcionus, kuriuose prekiaujama ir pralaidumu, ir elektros energija. Toje pačioje jungiamojoje linijoje gali būti taikomi abu metodai. Einamosios paros prekyba vykdoma nuolat ir gali būti papildoma aukcionais.
5. Nustatyto laikotarpio susietuosiuose ir atsietuosiuose aukcionuose laimi didžiausios vertės pasiūlymai. Išskyrus naujų jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnį, Reglamento 714/2009 17 straipsnį arba šio reglamento 59 straipsnį, atveju, pralaidumo paskirstymo metoduose neleidžiama nustatyti rezervinių kainų.
6. Pralaidumą galima laisvai parduoti antriniu pagrindu, su sąlyga, kad apie tai perdavimo sistemos operatoriumi pranešama pakankamai iš anksto. Jei perdavimo sistemos operatorius neleidžia antrinės prekybos (sandorio), apie tai jis aiškiai ir skaidriai praneša ir paaiškina visiems rinkos dalyviams ir informuoja reguliavimo instituciją.

7. Perdavimo sistemos operatorius, siekdamas išspręsti perkrovos problemą savo valdymo rajone arba valdyti srautus tarp dviejų valdymo rajonų, vykstančius net nesant sandorių, t. y. srautus per valdymo rajonus, kai šaltinis ir paskirties vieta yra tame pačiame valdymo rajone, neriboja kitiems rinkos dalyviams teikiamo jungiamosios linijos pralaidumo.

Perdavimo sistemos operatoriaus prašymu atitinkama reguliavimo institucija gali leisti nukrypti nuo pirmos pastraipos, jei tai būtina siekiant išlaikyti eksploatavimo saugumą arba jei tai naudinga siekiant ekonomiško Sjungos lygmeniu. Tokia nukrypti leidžianti nuostata negali būti susijusi su pralaidumo, jau paskirstyto pagal 5 dalį, ribojimu, yra ribotos galiojimo trukmės, griežtai ribojama tuo, kas būtina, ir taikoma nediskriminuojant vidinių ir tarpzoninių mainų. Prieš leisdama taikyti tokią nukrypti leidžiančią nuostatą, atitinkama reguliavimo institucija konsultuojasi su kitų valstybių narių, sudarančių dalį atitinkamo pralaidumo skaičiavimo regiono, reguliavimo institucijomis. Jei reguliavimo institucija prieštarauja siūlomai nukrypti leidžiančiai nuostatai, dėl jos pagal [Reglamento (EB) Nr. 713/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 863/2] 6 straipsnio 8 dalies a punktą sprendžia Agentūra. Nukrypti leidžiančios nuostatos pagrindimas ir priežastys skelbiami viešai. Jeigu leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, atitinkami perdavimo sistemos operatoriai parengia ir paskelbia problemos, kurią siekiama spręsti taikant tą nuostatą, sprendimo ilguoju laikotarpiu metodiką ir projektus. Nukrypti leidžianti nuostata nustoja galioti pasibaigus jos galiojimo terminui arba įgyvendinus sprendimą, priklausomai nuo to, kas įvyksta anksčiau.

↓ 714/2009

4.8. Likus pakankamai laiko iki atitinkamo eksploatavimo laikotarpio, rinkos dalyviai praneša atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams, ar jie ketina naudotis paskirstytais pajėgumais. Visi paskirstyti pajėgumai, kuriais nebus naudojamas, viešu, skaidriu ir nediskriminaciniu būdu vėl paskiriami rinkai.

5.9. Perdavimo sistemos operatoriai, kiek tai techniškai įmanoma, nukreipia bet kurio energijos srauto pajėgumų galią priešinga kryptimi per perkrautą jungiamąją liniją, kad ta linija būtų išnaudota didžiausiu jos pajėgumu. Visiškai atsižvelgiant į tinklo saugumą, niekada negali būti atsisakoma perkrovą sumažinančių sandorių.

↕ naujas

10. Su pralaidumo paskirstymu susijusių įpareigojimų nevykdymo finansinės pasekmės priskiriamos už tokį nevykdymą atsakingiems subjektams. Jei rinkos dalyviai nepasinaudoja pralaidumu, kurį įsipareigojo panaudoti, arba, kai pralaidumas parduodamas atsietajame aukcione, neprekiauja antriniu pagrindu arba negrąžina pralaidumo per numatytą laikotarpį, jie netenka teisių į tokį pralaidumą ir sumoka išlaidas atspindintį mokestį. Bet kokie išlaidas atspindintys mokesčiai dėl pralaidumo nepanaudojimo turi būti pagrįsti ir proporcingi. Jeigu perdavimo sistemos operatorius nevykdo įsipareigojimo, jis privalo rinkos dalyviui išmokėti kompensaciją už pralaidumo teisių praradimą. Tuo tikslu į jokių dėl tokių aplinkybių patirtus nuostolius neatsižvelgiama. Dėl įsipareigojimų nevykdymo atsirandančios finansinės atsakomybės nustatymo pagrindinės koncepcijos ir metodai nustatomi iš anksto ir juos peržiūri atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija arba institucijos.

15 straipsnis

Tarpzoninio pralaidumo paskirstymas įvairiais laikotarpiais

1. Perdavimo sistemos operatoriai perskaičiuoja turimą tarpzoninį pralaidumą bent po kitos paros ir po tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos. Perdavimo sistemos operatoriai per kitą tarpzoninio pralaidumo paskirstymo procesą paskirsto turimą tarpzoninį pralaidumą, visą likusį tarpzoninį pralaidumą, kuris nebuvo paskirstytas anksčiau, ir visą anksčiau paskirstytą, bet fizinių perdavimo teisių turėtojų atsisakytą tarpzoninį pralaidumą.
2. Jei po tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos turima tarpzoninio pralaidumo, perdavimo sistemos operatoriai jį naudoja balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymo nustatymo procesui valdyti.
3. Paskirstydami tarpzoninį pralaidumą balansavimo pajėgumų mainams ar dalijimuisi rezervais pagal 5 straipsnio 4 ir 7 dalis, perdavimo sistemos operatoriai, kai tinkama, taiko tinklo kodeksuose ir balansavimo gairėse parengtas metodikas.
4. Perdavimo sistemos operatoriai nedidina pagal Reglamentą (ES) 2015/1222 apskaičiuotos patikimumo ribos dėl balansavimo pajėgumų mainų ar dalijimosi rezervais.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

2 SKIRSNIS

⊠ TINKLO MOKESČIAI IR PERKROVOS PAJAMOS ⊠

~~1644~~ straipsnis

Prieigos prie tinklų mokesčiai

1. Tinklo operatorių taikomi prieigos prie tinklų mokesčiai ⇒ , įskaitant prijungimo prie tinklų mokesčius, mokesčius už naudojimąsi tinklais ir, kai taikoma, mokesčius už susijusį tinklo stiprinimą, ⇐ turi būti skaidrūs, jais turi būti atsižvelgiama į tinklo saugumą ⇒ ir lankstumo ⇐ poreikį ir jie turi atitikti faktines patirtas išlaidas, kiek jos atitinka veiksmingo ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus išlaidas, ir taikomi nediskriminuojant. ⇒ Visų pirma jie taikomi taip, kad nebūtų teigiamai ar neigiamai diskriminuojama elektros energijos gamyba prie skirstymo lygmens ir prie perdavimo lygmens prijungtais įrenginiais. Jais neturėtų būti diskriminuojamas energijos kaupimas ar stabdomas dalyvavimas reguliavimo apkrova rinkoje. Nedarant poveikio 3 dalies taikymui, ⇐ ~~tie~~ mokesčiai neturi būti siejami su atstumu.

↓ naujas

2. Tarifai užtikrina tinkamas paskatas perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriams trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu didinti efektyvumą, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, skatinti rinkos integraciją ir energijos tiekimo saugumą bei remti investicijas ir susijusią tyrimų veiklą.
-

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

~~2.3.~~ Tam tikrais atvejais gamintojams ir (arba) vartotojams taikomų tarifų lygis teikia kainų skirtingose vietovėse signalus ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ lygmeniu, o jį nustatant yra atsižvelgta į dėl to kylančių tinklo nuostolių bei perkrovos dydį ir investicijų į infrastruktūrą dydį.

~~3.4.~~ Nustatant prieigos prie tinklo mokesčius atsižvelgiama į:

- (a) įmokas ir pajamas, gaunamas iš perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo;
- (b) faktines sumokėtas ir gautas įmokas, taip pat ir numatomas būsimų laikotarpių įmokas, apytiksliai apskaičiuotas pagal ankstesnius laikotarpius.

~~4.5.~~ Prieigos prie tinklo mokesčių nustatymas pagal šį straipsnį neturi įtakos mokesčiams ~~už deklaruojamą eksportą ir deklaruojamą importą, taikomkylančiams~~ dėl ~~1416~~ straipsnyje nurodyto perkrovos valdymo.

~~5.6.~~ Atskiriems ⇒ tarpvalstybinės prekybos ⇐ elektros energijos ~~deklaruojamo tranzito~~ sandoriams nėra taikomas joks specialus tinklo mokestis.

↓ naujas

7. Skirstymo tarifai atspindi dėl sistemos naudotojų, įskaitant aktyviuosius (elektrą gaminančius) vartotojus, patiriamas skirstomojo tinklo naudojimo sąnaudas ir gali būti diferencijuojami remiantis sistemos naudotojų energijos vartojimo ir gamybos profiliais. Jei valstybėse narėse įdiegtos pažangiosios apskaitos sistemos, reguliavimo institucijos gali įvesti pagal laiką diferencijuotus tinklo tarifus, kurie skaidriai ir vartotojui nuspėjamu būdu atspindėtų naudojimąsi tinklu.
8. Reguliavimo institucijos skatina skirstomųjų tinklų operatorius pirkti savo tinklų eksploatavimo ir plėtros paslaugas ir integruoti į skirstomuosius tinklus naujoviškus sprendimus. Tuo tikslu reguliavimo institucijos pripažįsta tinkamomis ir į skirstymo tarifus įtraukia visas svarbias sąnaudas ir nustato siektinus rezultatus, kad skatintų skirstomųjų tinklų operatorius didinti efektyvumą, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, savo tinkluose.
9. Iki *[Leidinių biurui: prašome įrašyti konkrečią datą – trys mėnesiai po įsigaliojimo]* Agentūra reguliavimo institucijoms pateikia rekomendaciją dėl laipsniško perdavimo ir skirstymo tarifų nustatymo metodikų vienodinimo. Toje rekomendacijoje nurodomi bent šie dalykai:
- (a) gamintojams ir vartotojams taikomų tarifų santykis;

- (b) per tarifus susigrąžinamos sąnaudos;
 - (c) pagal laiką diferencijuoti tinklo tarifai;
 - (d) vietos signalai;
 - (e) perdavimo ir skirstymo tarifų ryšys, įskaitant su nediskriminavimu susijusius principus;
 - (f) tarifų nustatymo ir struktūros skaidrumo užtikrinimo būdai;
 - (g) tinklo naudotojų, kuriems taikomi tarifai ir tarifų išimtys, grupės.
10. Nedarant poveikio tolesniam suderinimui deleguotaisiais aktais pagal šio reglamento 55 straipsnio 1 dalies k punktą, reguliavimo institucijos, pagal [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 59 straipsnio 6 dalies a punktą tvirtindamos arba nustatydamos perdavimo tarifus arba jų nustatymo metodikas, tinkamai atsižvelgia į Agentūros rekomendaciją.
11. Agentūra stebi savo rekomendacijos įgyvendinimą ir kasmet iki sausio 31 d. pateikia ataskaitą Komisijai. Ji atnaušina rekomendaciją bent kas dvejus metus.

17 straipsnis

Perkrovos pajamos

1. Pajamos taikant perkrovos valdymo procedūras tam tikru iš anksto nustatytu laikotarpiu gali būti gaunamos tik tokiu atveju, jei tuo laikotarpiu susidaro perkrova, išskyrus naujų jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnį, Reglamento (EB) Nr. 714/2009 17 straipsnį arba šio reglamento 59 straipsnį, atveju. Tų pajamų paskirstymo procedūrą tikrina reguliavimo institucijos ir ji neturi nei iškraipyti paskirstymo proceso kurios nors pralaidumo arba energijos prašančios šalies naudai, nei trukdyti mažinti perkrovą.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

~~2.6.~~ Visos pajamos iš jungiamųjų linijų ☒ pralaidumo ☒ paskirstymo naudojamos šiais tikslais:

- (a) užtikrinti, kad paskirstytais pajėgumais iš tikrųjų būtų galima pasinaudoti; ~~ir (arba)~~
- (b) išlaikyti ar išplėsti tinklų sujungimo pajėgumus investicijomis į tinklą, visų pirma investicijomis į naujas jungiamąsias linijas.

Jeigu pajamų negalima veiksmingai panaudoti pirmos pastraipos a ~~ir (arba)~~ b punktuose nustatytiems tikslams, ⇒ jos pervedamos į atskirą vidaus sąskaitos eilutę ir naudojamos tiems tikslams ateityje. ⇐ ~~pitarus atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijoms jas galima panaudoti neviršijant didžiausios sumos, kurią turi nustatyti tos reguliavimo institucijos, kaip pajamas, į kurias turi atsižvelgti reguliavimo institucijos, tvirtindamos tinklo tarifų apskaičiavimo ir (arba) tinklo tarifų nustatymo metodiką.~~

~~Likusi pajamų dalis pervedama į atskirą vidaus sąskaitos eilutę ir ten laikoma tol, kol ją galima išleisti pirmos pastraipos a ir (arba) b punktuose nustatytiems tikslams. Reguliavimo institucija informuoja Agentūrą apie antroje pastraipoje nurodytą pritarimą.~~

3. Pajamos pagal 2 dalies a ir b punktus naudojamos laikantis Agentūros pasiūlytos ir Komisijos patvirtintos metodikos. Agentūros pasiūlymas pateikiamas Komisijai iki *[Leidinių biurui: 12 mėnesių po įsigaliojimo]* ir patvirtinamas per šešis mėnesius.

Agentūra savo iniciatyva arba Komisijos prašymu gali atnaujinti metodiką, o Komisija atnaujintą metodiką patvirtina ne vėliau kaip praėjus šešiams mėnesiams nuo jos pateikimo.

Prieš pateikdama metodiką Komisijai, Agentūra dėl jos konsultuojasi pagal [Reglamento (EB) Nr. 713/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 863/2] 15 straipsnį.

Metodikoje nustatomos bent sąlygos, kuriomis pajamos gali būti naudojamos pagal 2 dalies a ir b punktus, taip pat sąlygos, kuriomis ir kaip ilgai jos gali būti laikomos atskiroje vidaus sąskaitos eilutėje, kad būtų galima panaudoti tiems tikslams ateityje.
4. Perdavimo sistemos operatoriai iš anksto aiškiai nustato, kaip bus naudojamos visos perkrovos pajamos, ir teikia faktinio tų pajamų naudojimo ataskaitas. Kasmet iki liepos 31 d. nacionalinės reguliavimo institucijos skelbia ataskaitą, kurioje nurodo per 12 mėnesių iki tų metų birželio 30 d. gautas pajamas ir kaip jos panaudotos, įskaitant konkrečius projektus arba į atskirą sąskaitos eilutę pervestų pajamų sumą, taip pat patvirtinimą, kad pajamos panaudotos laikantis šio reglamento reikalavimų ir pagal šio straipsnio 3 dalį parengtos metodikos.

IV skyrius

Išteklių adekvatumas

18 straipsnis

Išteklių adekvatumas

1. Valstybės narės stebi išteklių savo teritorijoje adekvatumą remdamosi Europos išteklių adekvatumo vertinimu pagal 19 straipsnį.
2. Jei Europos išteklių adekvatumo vertinime nurodyta išteklių adekvatumo problema, valstybės narės nustato, kokie reglamentavimo iškraipymai sukėlė problemą arba prisidėjo prie jos atsiradimo.
3. Valstybės narės paskelbia priemonių, kuriomis siekiama pašalinti nustatytus reglamentavimo iškraipymus, priėmimo tvarkaraštį. Spręsdamos išteklių adekvatumo problemas, valstybės narės visų pirma stengiasi pašalinti reglamentavimo iškraipymus, užtikrinti galimybę taikyti stygiaus kainodarą, plėtoti sujungimo, energijos kaupimo, paklausos valdymo priemones ir didinti energijos vartojimo efektyvumą.

19 straipsnis

⊠ Europos išteklių adekvatumo vertinimas ⊠

~~4.1. Europos ⇒ išteklių adekvatumo vertinimas ⇐ generacijos adekvatumo prognozė, nurodyta 3 dalies b punkte, apima duomenis apie bendrą elektros energijos sistemos generacijos adekvatumą tenkinti esamus ir prognozuojamus energijos poreikius, kad ⇒ dešimties metų laikotarpiu nuo vertinimo datos, suskirstytus pagal metus. ⇐ kitus penkerius metus ir laikotarpiu nuo penkerių iki 15 metų nuo tos prognozės pateikimo datos būtų patenkinti esami ir prognozuojami energijos poreikiai. Europos generacijos adekvatumo prognozė grindžiama nacionalinėmis generacijos adekvatumo prognozėmis, kurias parengia kiekvienas perdavimo sistemos operatorius.~~

2. Iki [Leidinių biurui: šeši mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo] ENTSO-E Agentūrai pateikia Europos išteklių adekvatumo vertinimo remiantis 4 dalyje nurodytais principais metodikos projektą.
3. Perdavimo sistemos operatoriai ENTSO-E pateikia duomenis, būtinus metiniam Europos išteklių adekvatumo vertinimui atlikti. ENTSO-E vertinimą atlieka kiekvienais metais.
4. Europos išteklių adekvatumas vertinamas pagal metodiką, kuri užtikrina, kad vertinimas:
 - (a) būtų atliekamas prekybos zonų lygmeniu ir apimtų bent visas valstybes nares;
 - (b) būtų grindžiamas tinkamais prognozuojamos paklausos ir pasiūlos scenarijais, įskaitant ekonominį nurašymo tikimybės vertinimą, statomus naujus elektros energijos gamybos išteklius, priemones energijos vartojimo efektyvumo tikslams pasiekti ir tinkamą jautrumą didmeninių kainų ir anglies dioksido kainos pokyčiams;
 - (c) būtų atliekamas tinkamai atsižvelgiant į visų išteklių, įskaitant esamus ir būsimus elektros energijos gamybos, energijos kaupimo ir reguliavimo apkrova išteklius, indėlį, taip pat importo ir eksporto galimybes ir į tai, kaip jie padeda užtikrinti lankstų sistemos eksploatavimą;
 - (d) jame būtų numatomas tikėtinas 18 straipsnio 3 dalyje nurodytų priemonių poveikis;
 - (e) apimtų scenarijus be esamų ar planuojamų pajėgumų mechanizmų;
 - (f) būtų grindžiamas rinkos modeliu, kuriame naudojamas, kai tinkama, srautinis metodas;
 - (g) būtų atliekamas taikant tikimybių skaičiavimus;
 - (h) jame būtų taikomi bent šie rodikliai:
 - numatyta energija, kuri nebuvo tiekiama, ir

- numatomas apkrovos sumažėjimas;
- (i) jame būtų nurodomos galimų išteklių adekvatumo problemų priežastys, visų pirma ar tai tinklo, ar išteklių apribojimas, ar abiejų rūšių apribojimas.
- 5. Iki [Leidinių biurui: *šeši mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo*] ENTSO-E Agentūrai pateikia projektą metodikos, pagal kurią skaičiuojama:
 - (a) prarastos apkrovos vertė;
 - (b) elektros energijos gamybos arba reguliavimo apkrova naujo dalyvio kaina ir
 - (c) patikimumo standartas, išreikštas parametrais „numatyta energija, kuri nebuvo tiekiamą“ ir „numatomas apkrovos sumažėjimas“.
- 6. Dėl pasiūlymų pagal 2 ir 5 dalis ir Europos išteklių adekvatumo vertinimo pagal 3 dalį rezultatų iš anksto konsultuojamasi ir pagal 22 straipsnyje nustatytą procedūrą juos tvirtina Agentūra.

20 straipsnis

Patikimumo standartas

1. Taikydamos pajėgumo mechanizmus, valstybės narės turi būti nustačiusios patikimumo standartą, kuriuo skaidriai nurodomas jų norimas energijos tiekimo saugumo lygis.
2. Patikimumo standartą pagal 19 straipsnio 5 dalyje nurodytą metodiką nustato nacionalinė reguliavimo institucija.
3. Patikimumo standartas apskaičiuojamas pagal prarastos apkrovos vertę ir naujo dalyvio kainą tam tikru laikotarpiu.
4. Parametrus, lemiančius pagal pajėgumo mechanizmą perkamo pralaidumo kiekį, tvirtina nacionalinė reguliavimo institucija.

21 straipsnis

Tarpvalstybinis dalyvavimas pajėgumų mechanizmuose

1. Kituose nei strateginiai rezervai mechanizmuose leidžiama tiesiogiai dalyvauti pajėgumų teikėjams, veikiantiems kitoje valstybėje narėje, jei tą valstybę narę ir prekybos zoną, kurioje taikomas mechanizmas, jungia tinklo jungtis.
2. Valstybės narės užtikrina, kad užsienio pajėgumų, kurie gali užtikrinti lygiavertės vidaus pajėgumams technines veikimo charakteristikas, teikėjai galėtų dalyvauti tame pačiame konkurso procese, kuriame dalyvauja vidaus pajėgumų teikėjai.
3. Valstybės narės neriboja savo teritorijoje esančių pajėgumų teikėjų galimybes dalyvauti kitų valstybių narių pajėgumų mechanizmuose.
4. Tarpvalstybinis dalyvavimas visos rinkos masto pajėgumų mechanizmuose nedaro poveikio tarpzoniniams grafikams ir fiziniams srautams tarp valstybių narių, nustatomiems remiantis vien tik pralaidumo paskirstymo pagal 14 straipsnį rezultatais.
5. Pajėgumų teikėjai gali dalyvauti daugiau kaip viename mechanizme tą patį tiekimo laikotarpį. Jei jie neužtikrina išteklių parengties, jiems taikomas neparengties

mokėjimas, o jei dviejose ar daugiau prekybos zonų, kuriose pajėgumų teikėjas yra sudaręs sutartį, kartu yra energijos stygius – du arba daugiau neparengties mokėjimų.

6. Pagal 32 straipsnį įsteigti regioniniai operatyviniai centrai kasmet apskaičiuoja didžiausią naujų dalyvių pajėgumą, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų, atsižvelgdami į numatomą jungiamųjų linijų parengtį ir tikėtiną nepalankiausių sistemos sąlygų susidarymą tarp sistemos, kurioje taikomas mechanizmas, ir sistemos, kurioje yra užsienio pajėgumas. Skaičiavimą reikia atlikti kiekvienai prekybos zonų ribai.
7. Valstybės narės užtikrina, kad 6 dalyje nurodytas naujų dalyvių pajėgumas skaidriai, nediskriminuojant ir laikantis rinkos principų būtų paskirstytas reikalavimus atitinkantiems pajėgumų teikėjams.
8. Bet koks užsienio pajėgumų ir vidaus pajėgumų kainos skirtumas, atsirandantis dėl 7 dalyje nurodyto paskirstymo, atitenka perdavimo sistemos operatoriams, o jie tarpusavyje jį pasidalija pagal 10 dalies b punkte nurodytą metodiką. Perdavimo sistemos operatoriai tokias pajamas naudoja 17 straipsnio 2 dalyje nustatytais tikslais.
9. Perdavimo sistemos, kurioje yra užsienio pajėgumas, operatorius:
 - (a) nustato, ar suinteresuoti pajėgumų teikėjai gali užtikrinti pajėgumo mechanizme, kuriame ketina dalyvauti pajėgumo teikėjas, reikalaujamas technines veikimo charakteristikas, ir užregistruoja pajėgumo teikėją registre kaip reikalavimus atitinkantį pajėgumo teikėją;
 - (b) prireikus atlieka parengties patikrinimus.
10. Iki [Leidinių biurui: *dvylika mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo*] ENTSO-E Agentūrai pateikia:
 - (a) 6 dalyje nurodyto didžiausio naujų dalyvių pajėgumo, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų, apskaičiavimo metodiką;
 - (b) pajamų pasidalijimo pagal 8 dalį metodiką;
 - (c) bendrąsias 9 dalies b punkte nurodytų parengties patikrinimų vykdymo taisykles;
 - (d) bendrąsias nustatymo, kada priklauso mokėti neparengties mokėjimą, taisykles;
 - (e) 9 dalies a punkte nurodyto registro tvarkymo sąlygas;
 - (f) bendrąsias 9 dalies a punkte nurodyto dalyvavimo reikalavimus atitinkančio pajėgumo nustatymo taisykles.

Dėl pasiūlymo iš anksto konsultuojamasi ir pagal 22 straipsnyje nustatytą procedūrą jį tvirtina Agentūra.
11. Agentūra patikrina, ar pajėgumai buvo apskaičiuoti pagal 10 dalies a punkte nurodytą metodiką.
12. Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad tarpvalstybinis dalyvavimas pajėgumų mechanizmuose būtų organizuojamas veiksmingai ir nediskriminuojant. Jos visų pirma sudaro tinkamus neparengties mokėjimų tarpvalstybinio vykdymo užtikrinimo administracinius susitarimus.
13. Reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai 7 dalyje nurodytus paskirstytus pajėgumus gali perleisti vieni kitiems. Reikalavimus atitinantys pajėgumų teikėjai

apie kiekvieną tokį perleidimą praneša 9 dalies a punkte nurodyto registro tvarkytojui.

14. Ne vėliau kaip [Leidinių biurui: *dveji metai po šio reglamento įsigaliojimo*] ENTSO-E sukuria ir tvarko 9 dalies a punkte nurodytą registrą. Registre gali būti registruojami visi reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai, sistemos, kuriose taikomi mechanizmai, ir jų perdavimo sistemos operatoriai.

22 straipsnis

Patvirtinimo procedūra

1. Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, ENTSO-E pateikti pasiūlymai tvirtinami 2–4 dalyse nustatyta tvarka.
2. Prieš pateikdamas pasiūlymą, ENTSO-E konsultuojasi su visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais, nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis.
3. Per tris mėnesius po gavimo dienos Agentūra pasiūlymą patvirtina arba iš dalies pakeičia. Pastaruoju atveju, prieš patvirtindama iš dalies pakeistą pasiūlymą, Agentūra konsultuojasi su ENTSO-E. Patvirtintas pasiūlymas per tris mėnesius po pasiūlytų dokumentų gavimo paskelbiamas Agentūros interneto svetainėje.
4. Agentūra bet kada gali prašyti patvirtintą pasiūlymą pakeisti. Per šešis mėnesius po prašymo gavimo ENTSO-E pateikia Agentūrai siūlomų pakeitimų projektą. Per tris mėnesius po projekto gavimo Agentūra iš dalies pakeičia arba patvirtina pakeitimus ir paskelbia juos savo interneto svetainėje.

23 straipsnis

Pajėgumų mechanizmų rengimo principai

1. Siekdamos išspręsti likusias problemas, kurių negalima pašalinti 18 straipsnio 3 dalyje nurodytomis priemonėmis, valstybės narės, laikydamosi šio straipsnio nuostatų ir Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių, gali įvesti pajėgumų mechanizmus.
2. Jei valstybė narė nori įgyvendinti pajėgumų mechanizmą, ji dėl siūlomo mechanizmo konsultuojasi bent su kaimyninėmis valstybėmis narėmis, su kuriomis turi elektros energijos jungčių.
3. Pajėgumų mechanizmais nesukuriama nereikalingo rinkos iškraipymo ir neribojama tarpvalstybinė prekyba. Pajėgumo kiekis, dėl kurio įsipareigojama mechanizme, neviršija to, kas būtina problemai išspręsti.
4. Elektros energijos gamybos pajėgumai, dėl kurių galutinis investavimo sprendimas priimtas po [Leidinių biurui: *įrašyti įsigaliojimo datą*], pajėgumų mechanizme gali dalyvauti tik tuo atveju, jei jie išmeta mažiau nei 550 g CO₂/kWh. Dėl elektros energijos gamybos pajėgumų, išmetančių 550 g CO₂/kWh arba daugiau, praėjus 5 metams po šio reglamento įsigaliojimo pajėgumų mechanizmuose neįsipareigojama.
5. Jei Europos išteklių adekvatumo vertinime išteklių adekvatumo problemų nenustatyta, valstybės narės pajėgumų mechanizmų netaiko.

24 straipsnis

Esami mechanizmai

Valstybės narės, taikančios pajėgumų mechanizmus [Leidinių biurui: įrašyti šio reglamento įsigaliojimo datą], juos pritaiko taip, kad būtų laikomasi šio reglamento 18, 21 ir 23 straipsnių.

↓ 714/2009 (pritaikytas)

V skyrius

⊠ Perdavimo sistemos eksploatavimas ⊠

25 straipsnis

Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas

1. ~~Visi~~ perdavimo sistemos operatoriai ⊠ Sąjungos ⊠ ~~Bendrijos~~ lygmeniu bendradarbiauja per ENTSO-E, kad paskatintų elektros energijos vidaus rinkos sukūrimą bei veikimą ir tarpvalstybinę prekybą bei užtikrintų optimalų Europos elektros energijos perdavimo tinklo valdymą, koordinuotą eksploatavimą ir tinkamą techninę raidą.

↓ naujas

2. Vykdydamas savo funkcijas pagal ES teisę, ENTSO-E veikia Europos interesais, nepriklausomai nuo individualių nacionalinių interesų ar perdavimo sistemos operatorių nacionalinių interesų, ir padeda efektyviai ir tvariai siekti 2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijoje nustatytų tikslų, visų pirma prisidėdamas prie efektyvaus iš atsinaujinančiųjų išteklių gaminamos elektros energijos integravimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo.

↓ 714/2009
⇒ naujas

26 straipsnis

ENTSO-E įsteigimas

1. ~~Ne vėliau kaip 2001 m. kovo 3 d.~~ Elektros energijos perdavimo sistemos operatoriai Komisijai ir Agentūrai pateikia įsteigtino ENTSO-E įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių, įskaitant konsultavimosi su kitais suinteresuotaisiais subjektais darbo tvarkos taisykles, projektą.

2. Per du mėnesius nuo gavimo dienos Agentūra, oficialiai pasikonsultavusi su visus suinteresuotuosius subjektus, ypač sistemos naudotojus, įskaitant vartotojus, atstovaujančiomis organizacijomis, pateikia Komisijai nuomonę apie įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą.
3. Komisija nuomonę apie įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą pateikia per tris mėnesius nuo Agentūros nuomonės gavimo dienos, atsižvelgdama į pagal 2 dalį pateiktą Agentūros nuomonę.
4. Per tris mėnesius nuo $\Rightarrow$ palankios $\Leftarrow$ Komisijos nuomonės gavimo dienos perdavimo sistemos operatoriai įsteigia ENTSO-E, priima jo įstatus bei darbo tvarkos taisykles ir juos paskelbia.

↓ naujas

5. Pagrįstu Komisijos arba Agentūros prašymu arba jei padaroma 1 dalyje nurodytų dokumentų pakeitimų, dokumentai pateikiami Komisijai ir Agentūrai. Agentūra ir Komisija pateikia nuomonę pagal 2–4 dalis.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
 $\Rightarrow$ naujas

27~~8~~ straipsnis

ENTSO-E užduotys

~~1. ENTSO-E parengia tinklo kodeksus šio straipsnio 6 dalyje nurodytose srityse, Komisijai jo paprašius pagal 6 straipsnio 6 dalį.~~

~~2.1. ENTSO-E gali:~~

~~a) ENTSO-E, siekdamas įgyvendinti 254 straipsnyje nustatytus tikslus, gali parengti tinklo kodeksus 6 dalyje 55 straipsnio 1 dalyje nustatytoje srityse, kai tie tinklo kodeksai nesusiję su sritymis, kurios nurodytos jam skirtame Komisijos prašyme. Tie tinklo kodeksai pateikiami Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę. ENTSO-E tinkamai atsižvelgia į tą nuomonę;~~

~~3. ENTSO-E priima:~~

~~b) kas dvejus metus $\boxtimes$ priima ir paskelbia $\boxtimes$ neprivalomą dešimties metų visos $\boxtimes$ Sąjungos $\boxtimes$ Bendrijos tinklo plėtros planą (toliau – visos $\boxtimes$ Sąjungos $\boxtimes$ Bendrijos tinklo plėtros planas), įskaitant Europos generacijos adekvatumo prognozę kas dvejus metus;~~

↓ naujas

c) rengia ir priima pasiūlymus dėl Europos išteklių adekvatumo vertinimo pagal 19 straipsnio 2, 3 ir 5 dalis ir dėl tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose pagal 21 straipsnio 10 dalį techninių specifikacijų;

↓ 714/2009 (pritaikytas)

~~e) d)~~ ☒ priima ☒ ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ perdavimo sistemos operatorių techninio bendradarbiavimo su trečiųjų šalių perdavimo sistemų operatoriais koordinavimo rekomendacijas;

↓ naujas

- (e) priima regioninių operatyvinių centrų bendradarbiavimo ir koordinavimo sistemą;
- (f) priima pasiūlymą dėl sistemos eksploatavimo regiono, už kurį atsakingas kiekvienas regioninis operatyvinis centras, nustatymo;
-

↓ 347/2013 (pritaikytas)

⇒ naujas

~~a) g)~~ ☒ priima ☒ bendras tinklo eksploatavimo priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti tinklo eksploatacijos įprastomis ir avarinėmis sąlygomis koordinavimą, įskaitant bendrą incidentų klasifikavimo skalę, ir mokslinių tyrimų planus ⇒, įskaitant tų planų įgyvendinimą taikant efektyvią mokslinių tyrimų programą⇐. Šiose priemonėse, *inter alia*, nurodoma:

- i) informacija, įskaitant tinkamą kitos dienos, tos dienos informaciją ir tikrą laiką informaciją, naudingą siekiant pagerinti veiklos koordinavimą, taip pat optimalus informacijos rinkimo dažnumas ir dalijimasis tokia informacija;
- ii) technologinė keitimosi tikrą laiką informacija platforma ir, jei tinkama, technologinės i papunktyje nurodytos informacijos rinkimo ir perdavimo platformos, taip pat procedūrų, kurias taikant galima padidinti perdavimo sistemos operatorių veiklos koordinavimą, įgyvendinimas, siekiant ateityje toki koordinavimą taikyti Sąjungos lygmeniu;
- iii) kaip perdavimo sistemos operatoriai pateikia veiklos informaciją agentūrai ir kitiems perdavimo sistemos operatoriams ar bet kuriems subjektams, tinkamai įgalintiems juos remti siekiant veiklos koordinavimo, ir
- iv) kad perdavimo sistemos operatoriai paskiria kontaktinį centrą, atsakingą už atsakymą į agentūros ar kitų perdavimo sistemos operatorių ar bet kurių kitų tinkamai įgaliotų subjektų, kaip nurodyta iii papunktyje, pateikus tokios informacijos prašymus;

~~ENTSO-E ne vėliau kaip 2015 m. gegužės 16 d. agentūrai ir Komisijai pateikia su i-iv papunkčių nuostatomis susijusias priimtas specifikacijas.~~

~~Per 12 mėnesių nuo specifikacijų priėmimo dienos agentūra pateikia nuomonę, kurioje ji išnagrinėja, ar šios specifikacijos pakankamai prisideda prie tarpvalstybinės prekybos skatinimo ir optimalaus Europos elektros energijos perdavimo tinklo valdymo, koordinuoto eksploatavimo, veiksmingo naudojimo ir tinkamos techninės raidos užtikrinimo.~~

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

~~d)h)~~ ☒ priima ☒ metinę veiklos programą;

~~e)i)~~ ☒ priima ☒ metinę ataskaitą;

~~j)f)~~ ☒ parengia ir priima ☒ ~~metinę vasaros ir žiemos generacijos~~ ⇒ sezoninio ⇐ adekvatumo prognozę ☒ pagal [Reglamentas dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlytas COM(2016) 862] 9 straipsnio 2 dalį ☒].

~~4. Europos generacijos adekvatumo prognozė, nurodyta 3 dalies b punkte, apima duomenis apie bendrą elektros energijos sistemos generacijos adekvatumą, kad kitus penkerius metus ir laikotarpį nuo penkerių iki 15 metų nuo tos prognozės pateikimo datos būtų patenkinti esami ir prognozuojami elektros energijos poreikiai. Europos generacijos adekvatumo prognozė grindžiama nacionalinėmis generacijos adekvatumo prognozėmis, kurias parengia kiekvienas perdavimo sistemos operatorius.~~

↓ naujas

2. ENTSO-E Agentūrai pateikia nustatytą su regioninių operatyvinių centrų steigimu ir veikla susijusių trūkumų ataskaitą.
3. ENTSO-E skelbia savo susirinkimo, valdybos ir komitetų posėdžių protokolus ir reguliariai informuoja visuomenę apie savo sprendimų priėmimą ir veiklą.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

~~5. 4. = I 31~~ dalies ~~4h~~ punkte nurodytą metinę veiklos programą įtraukiamas tinklo kodeksų, kuriuos reikia parengti, sąrašas bei aprašas, tinklo eksploatavimo koordinavimo planas, mokslinių tyrimų ir plėtros veikla, kurią reikia įgyvendinti tais metais, ir planinis grafikas.

~~9. 5. =~~ ENTSO-E pateikia visą turimą informaciją, kurios Agentūra reikalauja savo užduotims pagal ~~299~~ straipsnio 1 dalį įvykdyti. ⇒ Perdavimo sistemos operatoriai pateikia visą būtiną informaciją, kad ENTSO-E galėtų įvykdyti pirmame sakinyje nurodytą savo užduotį. ⇐

~~612.~~ Komisijos prašymu ENTSO-E pateikia nuomonę Komisijai dėl ~~5718~~ straipsnyje nustatytų gairių priėmimo.

~~7. Tinklo kodeksai rengiami tarpvalstybinių tinklų klausimais ir rinkos integracijos klausimais ir nepažeidžia valstybių narių teisės priimti nacionalinius tinklo kodeksus, kurie neturi poveikio tarpvalstybinei prekybai.~~

~~8. ENTSO-E stebi ir analizuoja tinklo kodeksų ir Komisijos priimtų gairių, kaip nustatyta 6 straipsnio 11 dalyje, įgyvendinimą bei jų poveikį taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai, suderinimui. ENTSO-E teikia išvadas Agentūrai, o analizės rezultatus įtraukia į šio straipsnio 3 dalies e punkte nurodytą metinę ataskaitą.~~

2840 straipsnis

Konsultacijos

1. Rengdamas ⇨ pasiūlymus, susijusius su 27 straipsnio 1 dalyje nurodytomis užduotimis ⇨ ~~8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus tinklo kodeksus, visos Bendrijos tinklo plėtros plano projektą ir metinę veiklos programą~~, ENTSO-E, vadovaudamasis 26 straipsnio ~~5 dalyje~~ nurodytomis darbo tvarkos taisyklėmis, ankstyvame etape išsamiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais atitinkamais ☒ suinteresuotaisiais subjektais ~~☒ rinkos dalyviais~~, visų pirma su visus suinteresuotuosius subjektus atstovaujančiomis organizacijomis. Taip pat konsultuojamasi su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis, elektros energijos tiekimo ir gamybos įmonėmis, sistemos naudotojais, įskaitant vartotojus, skirstomųjų tinklų operatoriais, įskaitant atitinkamas pramonės asociacijas, technines įstaigas ir suinteresuotųjų subjektų forumus. Konsultuojantis siekiama sužinoti visų atitinkamų šalių nuomonę ir pasiūlymus sprendimų priėmimo procese.
2. Visi su 1 dalyje nurodytomis konsultacijomis susiję dokumentai ir posėdžių protokolai skelbiami viešai.
3. Prieš priimdamas ⇨ pasiūlymus pagal 27 straipsnio 1 dalį ⇨ ~~8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus metinę veiklos programą ir tinklo kodeksus~~, ENTSO-E nurodo, kaip buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas. Tais atvejais, kai į pastabas nebuvo atsižvelgta, ENTSO-E nurodo priežastis, dėl kurių nebuvo atsižvelgta.

299 straipsnis

Agentūros vykdoma stebėseną

1. Agentūra stebi, kaip vykdomos ~~278~~ straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos ENTSO-E užduotys, ir teikia ataskaitą Komisijai.

Agentūra stebi, kaip ENTSO-E įgyvendina pagal ~~55 straipsnio 148 straipsnio 2~~ dalį parengtus tinklo kodeksus ~~ir laikantis 6 straipsnio 1-10 dalių parengtus tinklo kodeksus, kurių Komisija nepriėmė pagal 6 straipsnio 11 dalį~~. Jei ENTSO-E neįgyvendina tokių tinklo kodeksų, Agentūra prašo ENTSO-E pateikti tinkamai pagrįstą paaiškinimą, kodėl jis jų neįgyvendino. Agentūra informuoja Komisiją apie tą paaiškinimą ir pateikia savo nuomonę šiuo klausimu.

Agentūra stebi ir analizuoja, kaip įgyvendinami tinklo kodeksai ir Komisijos priimtose gairės, kaip nustatyta ~~54 straipsnio 1 6 straipsnio 11~~ dalyje, ir kokį poveikį jie turi taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai ir užtikrinti nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą, suderinimui, bei teikia ataskaitą Komisijai.
2. ENTSO-E pateikia visos ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ tinklo plėtros plano projektą, metinės veiklos programos projektą, įskaitant informaciją apie konsultacijų procesą, ir kitus ~~27 straipsnio 18 straipsnio 3~~ dalyje nurodytus dokumentus Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę.

Per du mėnesius nuo gavimo, Agentūra pateikia ENTSO-E ir Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę ir rekomendacijas, jei, jos nuomone, metinės veiklos programos projektu ar visos ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ tinklo plėtros plano projektu, kuriuos

pateikė ENTSO-E, nebūtų prisidėta užtikrinant nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą ar pakankamą trečiųjų šalių prieigai atvirų tarpvalstybinių jungiamųjų linijų lygį.

↓ 347/2013

~~3044~~ straipsnis

Sąnaudos

Šio reglamento 25–29 ir 54–574–12 straipsniuose ir Reglamento (ES) Nr. 347/2013 11 straipsnyje nurodytos veiklos, kurią vykdo ENTSO-E, sąnaudas padengia perdavimo sistemos operatoriai PSO ir į jas atsižvelgiama apskaičiuojant tarifus. Reguliavimo institucijos patvirtina tas sąnaudas tik tuo atveju, jei jos pagrįstos ir tinkamos.

↓ 714/2009
⇒ naujas

~~3142~~ straipsnis

Regioninis perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas

1. Siekdami prisidėti prie 278 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos veiklos, perdavimo sistemos operatoriai užtikrina, kad ENTSO-E būtų bendradarbiaujama regionų lygmeniu. Visų pirma jie kas dvejus metus paskelbia regioninį investicijų planą ir juo remdamiesi gali priimti sprendimus dėl investavimo. ⇒ ENTSO-E skatina perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą regioniniu lygmeniu, užtikrindamas sąveikumą, ryšius ir regionų veiklos rezultatų stebėjimą srityse, kurios dar nesuderintos Sąjungos lygmeniu. ⇐
2. Perdavimo sistemos operatoriai skatina eksploataavimo priemonės tinkamiausiam tinklo valdymui užtikrinti, taip pat skatina energijos mainų plėtrą, tarpvalstybinių pajėgumų koordinuotą paskirstymą taikant rinkos priemonėmis grindžiamus nediskriminacinius sprendimo būdus, atkreipiant tinkamą dėmesį į konkrečius trumpalaikio paskirstymo netiesioginių aukcionų privalumus, ir balansavimo bei rezervinės galios mechanizmų integravimą.
3. Siekdama įgyvendinti šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus tikslus ir atsižvelgdama į esamas regioninio bendradarbiavimo struktūras, Komisija gali apibrėžti kiekvienos regioninio bendradarbiavimo struktūros geografinį veiklos regioną. Kiekvienai valstybei narei leidžiama skatinti bendradarbiavimą daugiau nei viename geografiniame veiklos regione. ⇒ Komisija pagal 63 straipsnį įgaliojama priimti deleguotuosius aktus dėl geografinės srities, su kuria siejama kiekviena regioninio bendradarbiavimo struktūra. ⇐ ~~Pirmame sakinyje nurodyta priemonė, skirta iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas ji papildant, tvirtinama pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu. Tuo tikslu Komisija konsultuojasi su Agentūra ir ENTSO-E.~~

32 straipsnis

Regioninių operatyvinių centrų steigimas ir uždavinys

1. Iki [Leidinių biurui: *dvylika mėnesių po įsigaliojimo*] visi perdavimo sistemos operatoriai įsteigia regioninius operatyvinius centrus pagal šiame skyriuje nustatytus kriterijus. Regioniniai operatyviniai centrai įsteigiami vienos iš regiono, kuriame veiks, valstybių narių teritorijoje.
2. Regioniniai operatyviniai centrai organizuojami pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/101/EB⁴⁰ 1 straipsnyje nurodytą juridinį statusą.
3. Regioniniai operatyviniai centrai papildo perdavimo sistemos operatorių vaidmenį, vykdydami regioninės svarbos funkcijas. Jie nustato veiklos tvarką, siekdami užtikrinti efektyvų, saugų ir patikimą jungtinės perdavimo sistemos eksploatavimą.

33 straipsnis

Regioninių operatyvinių centrų geografinė veiklos sritis

1. Iki [Leidinių biurui: *šeši mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo*] ENTSO-E Agentūrai pateikia pasiūlymą, kuriame nustato sistemos eksploatavimo regionus, už kuriuos atsakingi regioniniai operatyviniai centrai, atsižvelgdamas į esamus regioninius saugumo koordinatorius ir šiuos kriterijus:
 - (a) tinklo topologiją, įskaitant elektros sistemų sujungimo laipsnį ir energijos srautų tarpusavio priklausomybę;
 - (b) sinchroninį sistemų sujungimą;
 - (c) regiono dydį – regionas turi aprėpti bent vieną pralaidumo skaičiavimo regioną;
 - (d) balansavimo rezervų geografinį optimizavimą.
2. Gavusi pasiūlymą dėl sistemos eksploatavimo regionų nustatymo, Agentūra per tris mėnesius jį patvirtina arba pasiūlo padaryti pakeitimų. Pastaruoju atveju, prieš priimdama pakeitimus, Agentūra konsultuojasi su ENTSO-E. Priimtas pasiūlymas paskelbiamas Agentūros interneto svetainėje.

⁴⁰ 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/101/EB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės reikalauja iš Sutarties 48 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių siekiant apsaugoti narių ir trečiųjų asmenų interesus, koordinavimo, siekiant suvienodinti tokias apsaugos priemones (OL L 258, 2009 10 1, p. 11).

Regioninių operatyvinių centrų užduotys

1. Kiekvienas regioninis operatyvinis centras vykdo visas toliau išvardytas funkcijas sistemos eksploatavimo regione, kuriame įsteigtas, ir regioniniai operatyviniai centrai vykdo bent šias funkcijas, išsamiau nustatytas I priede:
 - (a) koordinuoto pralaidumo skaičiavimo;
 - (b) koordinuotos saugumo analizės;
 - (c) bendrų sistemos modelių kūrimo;
 - (d) perdavimo sistemos operatorių sistemos apsaugos planų ir veikimo atkūrimo planų nuoseklumo vertinimo;
 - (e) regioninio veikimo atkūrimo koordinavimo ir optimizavimo;
 - (f) po veiksmų ir po trikdžių atliekamos analizės ir ataskaitų rengimo;
 - (g) regiono rezervų apimties nustatymo;
 - (h) palankesnių regioninio balansavimo pajėgumo viešojo pirkimo sąlygų sudarymo;
 - (i) regioninės sistemos adekvatumo kitos paros ir einamosios paros laikotarpiais prognozės ir rizikos mažinimo veiksmų parengimo;
 - (j) atjungimo planavimo koordinavimo;
 - (k) perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmų optimizavimo;
 - (l) mokymo ir atestavimo;
 - (m) regioninių krizės scenarijų nustatymo pagal [Reglamentas dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlytas COM(2016) 862] 6 straipsnio 1 dalį, jei šią užduotį perdavė ENTSO-E;
 - (n) kasmetinio krizės modeliavimo parengimo ir atlikimo bendradarbiaujant su kompetentingomis institucijomis pagal [Reglamentas dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlytas COM(2016) 862] 12 straipsnio 3 dalį;
 - (o) užduočių, susijusių su regioninių krizės scenarijų nustatymu, jei ir tiek, kiek šios užduotys perduotos regioniniams operatyviniams centrams pagal [Reglamentas dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlytas COM(2016) 862] 6 straipsnio 1 dalį, vykdymo;
 - (p) užduočių, susijusių su sezoninėmis adekvatumo prognozėmis, jei ir tiek, kiek šios užduotys perduotos regioniniams operatyviniams centrams pagal [Reglamentas dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlytas COM(2016) 862] 9 straipsnio 2 dalį, vykdymo;
 - (q) didžiausio naujų dalyvių pajėgumo, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų, apskaičiavimo pajėgumų mechanizmuose pagal 21 straipsnio 6 dalį.
2. Komisija gali regioniniams operatyviniams centrams pagal šio reglamento VII skyrių skirti papildomų su sprendimų priėmimo galiomis nesusijusių funkcijų.
3. Perdavimo sistemos operatoriai savo regioniniam operatyviniam centrui pateikia šioms funkcijoms vykdyti būtiną informaciją.

4. Regioniniai operatyviniai centrai sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams pateikia visą informaciją, būtiną regioninių operatyvinių centrų sprendimams ir siūlomoms rekomendacijoms įgyvendinti.

35 straipsnis

Bendradarbiavimas regioniniuose operatyviniuose centruose

1. Kasdienė regioninių operatyvinių centrų veikla vykdoma remiantis bendrų sprendimų priėmimu. Bendrų sprendimų priėmimo procesas grindžiamas:
 - (a) darbo tvarka, kuria nustatomi su funkcijomis susiję planavimo ir veiklos aspektai, pagal 36 straipsnį;
 - (b) konsultavimosi su sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriais vykdant savo veiklos pareigas ir užduotis procedūra pagal 37 straipsnį;
 - (c) sprendimų ir rekomendacijų priėmimo procedūra pagal 38 straipsnį;
 - (d) regioninių operatyvinių centrų priimtų sprendimų ir rekomendacijų persvarstymo procedūra pagal 39 straipsnį.

36 straipsnis

Darbo tvarka

1. Regioniniai operatyviniai centrai parengia darbo tvarką, kuria nustatomi su vykdomomis funkcijomis susiję planavimo ir veiklos aspektai, atsižvelgiant visų pirma į tų funkcijų specifiką ir reikalavimus, kaip nustatyta I priede.
2. Regioniniai operatyviniai centrai užtikrina, kad darbo tvarkoje būtų nustatytos susijusių šalių informavimo taisyklės.

37 straipsnis

Konsultavimosi procedūra

Regioniniai operatyviniai centrai parengia procedūrą, pagal kurią, vykdant jų kasdienės veiklos pareigas ir užduotis, organizuojamas tinkamas ir reguliarus konsultavimasis su perdavimo sistemos operatoriais ir susijusiais suinteresuotaisiais subjektais. Siekiant užtikrinti, kad būtų galima spręsti reguliavimo klausimus, prireikus konsultacijose dalyvauja reguliavimo institucijos.

38 straipsnis

Sprendimų ir rekomendacijų priėmimas

1. Regioniniai operatyviniai centrai parengia sprendimų ir rekomendacijų priėmimo procedūrą.
2. Regioniniai operatyviniai centrai priima perdavimo sistemos operatoriams skirtus saistančius sprendimus, susijusius su 34 straipsnio 1 dalies a, b, g ir q punktuose nurodytomis funkcijomis. Perdavimo sistemos operatoriai įgyvendina regioninių

operatyvinių centrų priimtus saistančius sprendimus, išskyrus atvejus, kai dėl to būtų neigiamai paveikta sistemos sauga.

3. Regioniniai operatyviniai centrai priima perdavimo sistemos operatoriams skirtas rekomendacijas, susijusias su 34 straipsnio 1 dalies c–f ir h–p punktuose nurodytomis funkcijomis.
4. Sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijos gali bendrai nuspręsti regioniniam operatyviam centrui suteikti saistančių sprendimų priėmimo galias, susijusias su viena ar daugiau 34 straipsnio 1 dalies c–f ir h–l punktuose nurodytų funkcijų.

39 straipsnis

Sprendimų ir rekomendacijų persvarstymas

1. Regioniniai operatyviniai centrai parengia sprendimų ir rekomendacijų persvarstymo procedūrą.
2. Procedūra pradedama vieno arba daugiau sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatorių prašymu. Persvarsčius sprendimą arba rekomendaciją, regioniniai operatyviniai centrai priemonę patvirtina arba pakeičia.
3. Jei persvarstoma priemonė yra saistantis sprendimas pagal 38 straipsnio 2 dalį, dėl prašymo persvarstyti sprendimo galiojimas nestabdomas, išskyrus atvejus, kai dėl to būtų neigiamai paveikta sistemos sauga.
4. Jei persvarstoma priemonė yra rekomendacija pagal 38 straipsnio 3 dalį ir po persvarstymo perdavimo sistemos operatorius nusprendžia nukrypti nuo rekomendacijos, jis regioniniam operatyviam centrui ir kitiems sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams pateikia išsamų pagrindimą.

40 straipsnis

Regioninių operatyvinių centrų valdyba

1. Kad galėtų priimti su savo valdymu susijusias priemones ir stebėti savo veiklos rezultatus, regioniniai operatyviniai centrai įsteigia valdybą.
2. Valdybą sudaro nariai, atstovaujantys perdavimo sistemos operatoriams, ir stebėtojai, atstovaujantys sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijoms. Reguliavimo institucijų atstovai neturi balsavimo teisių.
3. Valdyba atsakinga už:
 - (a) regioninio operatyvinio centro įstatų ir darbo tvarkos taisyklių parengimą ir patvirtinimą;
 - (b) organizacinės struktūros nustatymą ir įgyvendinimą;
 - (c) metinio biudžeto parengimą ir patvirtinimą;
 - (d) bendrų sprendimų priėmimo proceso pagal 35 straipsnį parengimą ir patvirtinimą.
4. Su regioninių operatyvinių centrų kasdiene veikla ir funkcijų vykdymu susijusios užduotys nepriklauso valdybos kompetencijai.

41 straipsnis

Organizacinė struktūra

1. Regioniniai operatyviniai centrai savo organizaciją parengia ir valdo remdamiesi struktūra, padedančia užtikrinti jų funkcijų saugą. Jų organizacinėje struktūroje nustatoma:
 - (a) vadovaujančių darbuotojų įgaliojimai, pareigos ir atsakomybė;
 - (b) įvairių organizacijos dalių ir procesų sąsajos ir atskaitomybės ryšiai.
2. Regioniniai operatyviniai centrai gali įsteigti regioninius skyrius, kad šie spręstų specifinius vietos klausimus arba padėtų operatyviniams centrams efektyviai ir patikimai vykdyti savo funkcijas.

42 straipsnis

Įranga ir darbuotojai

Regioniniai operatyviniai centrai turi turėti visus žmogiškuosius, techninius, fizinius ir finansinius išteklius, kurių reikia, kad jie galėtų vykdyti įpareigojimus pagal šį reglamentą ir atlikti savo funkcijas.

43 straipsnis

Stebėjimas ir atskaitų teikimas

1. Regioniniai operatyviniai centrai nustato bent šių dalykų nuolatinio stebėjimo procesą:
 - (a) savo veiklos efektyvumo;
 - (b) priimamų sprendimų, teikiamų rekomendacijų ir pasiektų rezultatų;
 - (c) kiekvienos funkcijos, už kurią jie atsakingi, veiksmingumo ir efektyvumo.
2. Regioniniai operatyviniai centrai Agentūrai ir sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijoms bent kasmet pateikia duomenis, surinktus vykdant nuolatinį stebėjimą.
3. Regioniniai operatyviniai centrai skaidriai nustato savo sąnaudas ir pateikia ataskaitą Agentūrai ir sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijoms.
4. Regioniniai operatyviniai centrai metinę savo veiklos efektyvumo ataskaitą pateikia ENTSO-E, Agentūrai, sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijoms ir pagal Komisijos sprendimo 2012/C 353/02⁴¹ 1 straipsnį įsteigtai Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupei.
5. Apie trūkumus, nustatytus vykdant stebėjimo procesą pagal 1 dalį, regioniniai operatyviniai centrai praneša ENTSO-E, sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijoms, Agentūrai ir valstybių narių kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už krizių prevenciją ir valdymą.

⁴¹ 2012 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimas, kuriuo įsteigiama Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupė (OL C 353, 2012 11 17, p. 2).

44 straipsnis

Atsakomybė

Regioniniai operatyviniai centrai imasi būtinų veiksmų, kad apdraustų su savo užduočių vykdymu susijusią atsakomybę, visų pirma kai priima perdavimo sistemos operatoriams skirtus saistančius sprendimus. Pasirenkant draudimo metodą atsižvelgiama į regioninio operatyvinio centro juridinį statusą ir teikiamo komercinio draudimo lygį.

↓ 714/2009 (pritaikytas)

45~~8~~ straipsnis

☒ Dešimties metų tinklo plėtros planas ☒

1. ~~10. ENTSO-E kas dvejus metus priima ir skelbia visos Bendrijos tinklo plėtros planą. Visos~~ ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ tinklo plėtros plane ☒ , nurodytame 27 straipsnio 1 dalies b punkte, ☒ aprašomas integruoto tinklo modeliavimas, veiksmų prognozuojamais atvejais aprašas, ~~Europos generacijos adekvatumo prognozė ir sistemos atsparumo atkūrimo įvertinimas.~~

Visos ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ tinklo plėtros planas visų pirma:

↓ 347/2013

- (a) grindžiamas nacionaliniais investavimo planais, atsižvelgiant į 12 straipsnio 1 dalyje nurodytus regioninius investavimo planus, ir, jei reikia, Sąjungos lygmens su tinklo planavimu susijusius aspektus, kaip nurodyta ~~2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių~~⁴², atliekama sąnaudų ir naudos analizė taikant to reglamento 11 straipsnyje nustatytą metodiką;

↓ 714/2009 (pritaikytas)

- (b) tarpvalstybinių jungiamųjų linijų atžvilgiu taip pat grindžiamas įvairių sistemos naudotojų pagrįstais poreikiais ir apima [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] ~~Direktyvos 2009/72/EB 8, 4413 ir 5122~~ straipsniuose nurodytų investuotojų ilgalaikius įsipareigojimus; ir
- (c) parodo investicijų, visų pirma į tarpvalstybinius pajėgumus, trūkumus.

Atsižvelgiant į ~~antros pastraipos~~ c punktą, prie visos ☒ Sąjungos ~~☒ Bendrijos~~ tinklo plėtros plano gali būti pridėdama kliūčių, kurios trukdo didinti tarpvalstybinius tinklo pajėgumus ir kurių atsiranda dėl skirtingų patvirtinimo procedūrų arba praktikos, apžvalga.

⁴² 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių (OL L 115, 2013 4 25, p. 39).

~~112~~. Agentūra teikia nuomonę apie nacionalinius dešimties metų tinklo plėtros planus, kad įvertintų jų suderinamumą su visos Sąjungos ~~⊠ Bendrijos~~ tinklo plėtros planu. Jei Agentūra nustato, kad nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas nesuderinamas su visos Sąjungos ~~⊠ Bendrijos~~ tinklo plėtros planu, ji rekomenduoja iš dalies pakeisti atitinkamai nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą arba visos Sąjungos ~~⊠ Bendrijos~~ tinklo plėtros planą. Jei toks nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas parengtas vadovaujantis [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2]~~Direktyvos 2009/72/EB 5122~~ straipsniu, Agentūra kompetentingai nacionalinei reguliavimo institucijai rekomenduoja iš dalies pakeisti nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą, vadovaujantis tos direktyvos ~~5122~~ straipsnio 7 dalimi, ir apie tai informuoti Komisiją.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

~~4613~~ straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmas

1. Perdavimo sistemos operatoriai gauna kompensaciją už išlaidas, patirtas priimant tarpvalstybinius elektros energijos srautus savo tinkluose.
2. 1 dalyje nurodytą kompensaciją moka nacionalinių perdavimo sistemų, iš kurių tarpvalstybiniai srautai ateina, ir sistemų, kuriose tie srautai baigiasi, operatoriai.
3. Kompensacijos mokamos reguliariai už tam tikrą praėjusį laikotarpį. Siekiant nurodyti faktines išlaidas, prireikus atliekami sumokėtos kompensacijos *ex post* patikslinimai.

Pirmasis laikotarpis, už kurį mokamos kompensacijos, nustatomas ~~5748~~ straipsnyje nurodytose gairėse.

4. Komisija ~~nustato~~ ⇒ pagal 63 straipsnį priima deleguotuosius aktus dėl ⇐ mokėtinų kompensacijų ~~dydžiųdydžius~~. ~~Ta priemonė, skirta iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas ji papildant, tvirtinama pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.~~
5. Priimamų tarpvalstybinių srautų ir nustatytų kaip atsirandantys ir (arba) pasibaigiantys nacionalinėse perdavimo sistemose tarpvalstybinių srautų dydis nustatomas pagal elektros energijos fizinius srautus, faktiškai išmatuotus per tam tikrą laikotarpį.
6. Išlaidos, patirtos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo, nustatomos remiantis numatomomis ilgalaikėmis vidutinėmis augančiomis išlaidomis, atsižvelgiant į nuostolius, investicijas į naują infrastruktūrą ir atitinkamą turimos infrastruktūros išlaidų dalį, kiek tokia infrastruktūra naudojama tarpvalstybiniams srautams perduoti, ypač atsižvelgiant į poreikį užtikrinti tiekimo saugumą. Nustatant patirtas išlaidas taikoma pripažinta standartinė išlaidų apskaičiavimo metodika. Gaunama kompensacija sumažinama atsižvelgiant į naudą, kurią tinklas gauna priimdamas tarpvalstybinius srautus.

7. Jei dviejų ar daugiau valstybių narių perdavimo tinklai visa apimtimi ar iš dalies sudaro vieno valdymo bloko dalį, tik dėl ~~43~~ ~~straipsnyje nurodyto~~ perdavimo sistemos operatorių

tarpusavio kompensavimo mechanizmo visas valdymo blokas laikomas sudarančiu vienos iš atitinkamų valstybių narių perdavimo tinklo dalį, siekiant išvengti, kad srautai valdymo blokuose pagal ~~šios dalies pirmos pastraipos b punktą~~ 2 straipsnio 2 dalies b punktą būtų laikomi tarpvalstybiniais srautais, už kuriuos turėtų būti mokamos kompensacijos pagal ~~šio straipsnio 1 dalį~~ 13 straipsnį. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos gali nuspręsti, kurioje atitinkamoje valstybėje narėje visas valdymo blokas laikomas sudarančiu perdavimo tinklo dalį.

↓ 714/2009

⇒ naujas

47~~45~~ straipsnis

Informacijos teikimas

1. Perdavimo sistemos operatoriai įdiegia koordinavimo ir keitimosi informacija mechanizmus, kurie užtikrintų tinklų saugumą perkrovos valdymo metu.
2. Perdavimo sistemos operatorių naudojami saugos, eksploatavimo ir planavimo standartai yra vieši. Skelbiamoje informacijoje nurodoma bendra visų perdavimo pajėgumų ir perdavimo patikimumo ribos apskaičiavimo schema, paremta elektriniais ir fiziniais tinklo ypatumais. Tokias schemas tvirtina reguliavimo institucijos.
3. Perdavimo sistemos operatoriai paskelbia apytikslius kiekvienos dienos turimų perdavimo pajėgumų apskaičiavimus, nurodydami visus jau rezervuotus perdavimo pajėgumus. Tokia informacija skelbiama nustatytais intervalais prieš perdavimo dieną ir bet koku atveju apima ateinančios savaitės ir ateinančio mėnesio apytikslius apskaičiavimus, taip pat numatomo turimų pajėgumų patikimumo kiekybinį įvertinimą.
4. Perdavimo sistemos operatoriai skelbia atitinkamus duomenis apie apibendrintą prognozę ir faktinę paklausą, gamybos ir apkrovos įrenginių prieinamumą ir faktinį jų naudojimą, apie tinklų ir jungiamųjų linijų prieinamumą ir jų naudojimą bei apie balansavimo energiją ir rezervinę galią. Galima naudoti apibendrintus apytikslius apskaičiuotus duomenis apie mažų gamybos ir apkrovos įrenginių prieinamumą ir faktinį jų naudojimą.
5. Atitinkami rinkos dalyviai perdavimo sistemos operatoriams teikia reikiamus duomenis.
6. Gamybos įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso gamybos įrenginiai arba kurios juos eksploatuoja, kai bent vieno gamybos įrenginio instaliuotoji galia yra bent 250 MW⇒ arba kai bendras įmonės valdomų gamybos įrenginių pajėgumas yra bent 400 MW ⇐, penkerius metus kaupia ir nacionalinei reguliavimo institucijai, nacionalinei konkurencijos institucijai ir Komisijai teikia visus kiekvieno įrenginio valandinius duomenis, reikalingus tikrinant visus eksploatavimo dispečerių sprendimus ir energijos biržos, aukcionų dėl tinklų sujungimo, rezervinės galios pajėgumų rinkos ir rinkos be tarpininkų dalyvių pasiūlymų teikimo veiksmus. Informacija apie kiekvieną įrenginį ir kiekvienos valandos informacija, kurią reikia kaupti, apima duomenis apie prieinamus gamybos pajėgumus ir numatytą rezervinę

galią, įskaitant tos numatytos rezervinės galios paskirstymą įrenginiams tuo metu, kai teikiami pasiūlymai, ir vykstant gamybai, bet jais neapsiriboja.

↓ naujas

7. Siekiant užtikrinti, kad kiekvienas perdavimo sistemos operatorius galėtų apskaičiuoti apkrovos srautus savo atitinkamoje teritorijoje, perdavimo sistemos operatoriai reguliariai keičiasi pakankamai tiksliais duomenimis apie tinklą ir apkrovos srautus. Tokie patys duomenys pateikiami reguliavimo institucijoms ir Komisijai, jei jos to reikalauja. Reguliavimo institucijos ir Komisija tuos duomenis tvarko konfidencialiai ir užtikrina, kad juos konfidencialiai tvarkytų jų užsakymu analitinį darbą su tais duomenimis atliekantys konsultantai.

↓ 714/2009

48~~3~~ straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių sertifikavimas

1. Komisija nedelsdama išnagrinėja bet kokią sprendimo dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo pranešimą, kaip nustatyta [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2]~~[Direktyvos 2009/72/EB 5210]~~ straipsnio 6 dalyje. Per du mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dienos Komisija atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai pateikia nuomonę dėl jo suderinamumo su [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2]~~[Direktyvos 2009/72/EB 5210]~~ straipsnio 2 dalimi arba 5311~~5311~~ straipsniu ir 439~~439~~ straipsniu.

Rengdama pirmoje pastraipoje nurodytą nuomonę Komisija gali prašyti Agentūros pateikti nuomonę dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo. Tokiu atveju pirmoje pastraipoje nurodytas dviejų mėnesių laikotarpis pratęsiamas dar dviem mėnesiais.

Jei per pirmoje ir antroje pastraipose nurodytus laikotarpius Komisija nepateikia nuomonės, laikoma, kad ji neprieštaruja reguliavimo institucijos sprendimui.

2. Per du mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo, kuo labiau į ją atsižvelgdama nacionalinė reguliavimo institucija priima galutinį sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo. Reguliavimo institucijos sprendimas ir Komisijos nuomonė skelbiami kartu.
3. Bet kuriuo procedūros metu reguliavimo institucijos ir (arba) Komisija gali pareikalausti, kad perdavimo sistemos operatorius ir (arba) įmonė, atliekanti bet kurias gamybos ar tiekimo funkcijas, pateiktų visą informaciją, būtiną šiame straipsnyje nustatytoms jų užduotims atlikti.
4. Reguliavimo institucijos ir Komisija išsaugo neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.

~~5. Komisija gali priimti gaires, nustatančias išsamią tvarką, kurios reikia laikytis taikant šio straipsnio 1 ir 2 dalis. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento~~

~~nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.~~

~~5.6~~ Gavusi pranešimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo pagal [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] ~~Direktyvos 2009/72/EB 439~~ straipsnio ~~940~~ dalį, Komisija priima sprendimą dėl sertifikavimo. Reguliavimo institucija vykdo Komisijos sprendimą.

↴ naujas

VI skyrius

Skirstomųjų tinklų eksploatavimas

49 straipsnis

Europos masto skirstomųjų tinklų operatorių subjektas

Skirstomųjų tinklų operatoriai, kurie nėra vertikaliosios integracijos įmonės dalis arba kurie yra atsieti vadovaujantis [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 35 straipsnio nuostatomis, bendradarbiauja Sąjungos lygmeniu per Europos masto skirstomųjų tinklų operatorių subjektą (ES STO subjektas), siekdami padėti sukurti elektros energijos vidaus rinką ir skatinti jos veikimą ir optimalų skirstomųjų tinklų ir perdavimo sistemų valdymą ir koordinuotą eksploatavimą. Skirstomųjų tinklų operatoriai, norintys dalyvauti ES STO subjekto veikloje, tampa registruotaisiais subjekto nariais.

50 straipsnis

ES elektros STO subjekto įsteigimas

1. Iki [Leidinių biurui: *dvylika mėnesių po įsigaliojimo*] skirstomųjų tinklų operatoriai, pasinaudodami administracine Agentūros parama, Komisijai ir Agentūrai pateikia įsteigtino ES STO subjekto įstatų projektą, registruotų narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių, įskaitant konsultavimosi su ENTSO-E ir kitais suinteresuotaisiais subjektais tvarkos taisykles ir finansavimo taisykles, projektą.
2. Per du mėnesius nuo gavimo dienos Agentūra, oficialiai pasikonsultavusi su visus suinteresuotuosius subjektus, ypač skirstomųjų tinklų naudotojus, atstovaujančiomis organizacijomis, pateikia Komisijai nuomonę dėl įstatų projekto, narių sąrašo ir darbo tvarkos taisyklių projekto.
3. Komisija, atsižvelgdama į Agentūros nuomonę, pateiktą pagal 2 dalį, savo nuomonę dėl įstatų projekto, narių sąrašo ir darbo tvarkos taisyklių projekto pateikia per tris mėnesius nuo Agentūros nuomonės gavimo dienos.
4. Per tris mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo dienos skirstomųjų tinklų operatoriai įsteigia ES STO subjektą, priima jo įstatus bei darbo tvarkos taisykles ir juos paskelbia.

5. Pagrįstu Komisijos arba Agentūros prašymu arba jei padaroma 1 dalyje nurodytų dokumentų pakeitimų, dokumentai pateikiami Komisijai ir Agentūrai. Agentūra ir Komisija pateikia nuomonę 2–4 dalyse nustatyta tvarka.
6. Su ES STO subjekto veikla susijusias išlaidas padengia skirstomųjų tinklų operatoriai, kurie yra registruoti nariai, ir į jas atsižvelgiama skaičiuojant tarifus. Reguliavimo institucijos patvirtina šias išlaidas tik tuo atveju, jei jos pagrįstos ir proporcingos.

51 straipsnis

ES STO subjekto užduotys

1. ES STO subjekto užduotys:
 - (a) koordinuotas perdavimo ir skirstomųjų tinklų eksploatavimas ir planavimas;
 - (b) atsinaujinančiųjų energijos išteklių, paskirstytosios gamybos ir kitų į skirstomuosius tinklus įdiegtų, pvz., energijos kaupimo, išteklių integravimas;
 - (c) reguliavimo apkrova plėtra;
 - (d) skirstomųjų tinklų skaitmeninimas, įskaitant pažangiųjų elektros energijos tinklų ir pažangiųjų apskaitos sistemų diegimą;
 - (e) duomenų tvarkymas, kibernetinis saugumas ir duomenų apsauga;
 - (f) dalyvavimas tobulinant tinklo kodeksus pagal 55 straipsnį.
2. Be to, ES STO subjektas:
 - (a) bendradarbiauja su ENTSO-E dėl tinklo kodeksų ir gairių, priimtų pagal šį reglamentą ir susijusių su skirstomųjų tinklų eksploatavimu ir planavimu, taip pat su koordinuotu perdavimo ir skirstomųjų tinklų eksploatavimu, įgyvendinimo stebėjimo;
 - (b) bendradarbiauja su ENTSO-E ir tvirtina geriausią koordinuoto perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų eksploatavimo ir planavimo praktiką, įskaitant tokius klausimus, kaip operatorių tarpusavio duomenų mainai ir paskirstytųjų energijos išteklių koordinavimas;
 - (c) siekia nustatyti geriausią 1 dalyje nurodytų sričių ir energijos vartojimo efektyvumo skirstomajame tinkle didinimo praktiką;
 - (d) tvirtina metinę darbo programą ir metinę ataskaitą;
 - (e) veikia laikydamasis visų konkurencijos taisyklių.

52 straipsnis

Konsultavimasis rengiant tinklo kodeksus

1. Rengdamas galimus tinklo kodeksus pagal 55 straipsnį, ES STO subjektas, laikydamasis 50 straipsnyje nurodytų darbo tvarkos taisyklių, ankstyvajame etape išsamiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais svarbiais suinteresuotaisiais subjektais, visų pirma su visus suinteresuotuosius subjektus atstovaujančiomis

organizacijomis. Taip pat konsultuojamasi su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis, elektros energijos tiekimo ir gamybos įmonėmis, sistemos naudotojais, įskaitant vartotojus, skirstomųjų tinklų operatoriais, įskaitant atitinkamas pramonės asociacijas, technines įstaigas ir suinteresuotųjų subjektų forumus. Konsultuojantis siekiama sužinoti visų atitinkamų šalių nuomonę ir pasiūlymus sprendimų priėmimo procese.

2. Visi su 1 dalyje nurodytomis konsultacijomis susiję dokumentai ir posėdžių protokolai skelbiami viešai.
3. ES STO subjektas atsižvelgia į nuomones, pareikštas per konsultacijas. Prieš priimdamas 55 straipsnyje nurodytus tinklo kodeksų pasiūlymus, ES STO subjektas nurodo, kaip buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas. Tais atvejais, kai į pastabas nebuvo atsižvelgta, jis nurodo priežastis, dėl kurių nebuvo atsižvelgta.

53 straipsnis

Skirstomųjų tinklų operatorių ir perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas

1. Skirstomųjų tinklų operatoriai bendradarbiauja su perdavimo sistemos operatoriais savo tinklų planavimo ir eksploatavimo klausimais. Visų pirma perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai keičiasi visa būtina informacija ir duomenimis apie elektros energijos gamybos išteklių ir reguliavimo apkrova išteklių veikimo charakteristikas, kasdienį savo tinklų veikimą ir investicijų į tinklus planavimą ilguoju laikotarpiu, siekdami užtikrinti, kad jų tinklai būtų ekonomiškai, saugiai ir patikimai plėtojami ir eksploatuojami.
2. Perdavimo sistemų ir skirstomųjų tinklų operatoriai bendradarbiauja siekdami užtikrinti koordinuotą prieigą prie išteklių, kaip antai paskirstytosios elektros energijos gamybos, energijos kaupimo ar reguliavimo apkrova, kuri gali būti konkrečiai naudinga ir skirstomajam tinklui, ir perdavimo sistemai.

VII skyrius

Tinklo kodeksai ir gairės

54 straipsnis

Tinklo kodeksų ir gairių priėmimas

1. Komisija gali, naudodamasi 55 ir 57 straipsniuose nurodytais įgaliojimais, priimti deleguotuosius aktus. Tokie deleguotieji aktai gali būti priimami kaip tinklo kodeksai, grindžiami ENTSO-E arba, kai taip nustatyta pagal 55 straipsnio 2 dalį parengtame prioritetų sąrašė, ES STO subjekto ir Agentūros parengtu siūlomu tekstu, pagal 55 straipsnyje nustatytą procedūrą arba kaip gairės pagal 57 straipsnyje nustatytą procedūrą.
2. Rengiant tinklo kodeksus ir gaires:
 - (a) užtikrinamas minimalus suderinimo lygis, būtinas šio reglamento tikslams pasiekti,
 - (b) prireikus atsižvelgiama į regioninius ypatumus,

- (c) neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti, ir
- (d) nedaroma poveikio valstybių narių teisei nustatyti nacionalinius tinklo kodeksus, kuriais nedaroma įtaka tarpvalstybinei prekybai.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

556 straipsnis

Tinklo kodeksų priėmimas

~~6.1.~~ ⇒ Komisija įgaliota priimti deleguotuosius aktus pagal 63 straipsnį dėl tinklo kodeksų nustatymo ⇐ ~~1 ir 2 dalyse nurodyti tinklo kodeksai rengiami šiose srityse, prireikus atsižvelgiant į regioninius savitumus:~~

- (a) tinklo saugumo ir patikimumo taisyklės, įskaitant techninio perdavimo rezervinės galios lygį tinklo eksploatavimo saugumui užtikrinti;
- (b) tinklų sujungimo taisyklės;
- (c) prieigos suteikimo trečiajai šaliai taisyklės;
- (d) keitimosi duomenimis ir atsiskaitymo taisyklės;
- (e) sąveikos taisyklės;
- (f) eksploatavimo procedūros avarijos atveju;
- (g) pajėgumų paskirstymo ir perkrovos valdymo taisyklės ⇒, įskaitant elektros energijos gamybos ribojimo ir elektros energijos gamybos bei apkrovos perskirstymo taisykles ⇐;
- (h) prekybos taisyklės, susijusios su techniniu ir eksploataciniu tinko prieigos paslaugų teikimu ir sistemos balansavimu;
- (i) skaidrumo taisyklės;
- (j) balansavimo taisyklės, įskaitant su tinklu susijusias rezervinės galios taisykles;
- (k) suderinto perdavimo ⇒ ir skirstymo ⇐ tarifo sudedamųjų dalių ⇒ ir prijungimo mokesčių ⇐ taisyklės, įskaitant kainų skirtingose vietovėse signalų ir perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo taisykles; ≠
- (l) energijos vartojimo efektyvumas, susijęs su elektros energijos tinklais; =

↓ naujas

- (m) nediskriminacinio, skaidraus su dažniu nesusijusių pagalbinių paslaugų, įskaitant nuostoviosios būsenos įtampos reguliavimą, inerciją, greitą reaktyviosios srovės tiekimą ir paleidimo po visuotinės avarijos galimybę, teikimo taisyklės;
- (n) reguliavimo apkrova taisyklės, įskaitant sutelkimo, energijos kaupimo ir apkrovos ribojimo taisykles;
- (o) kibernetinio saugumo taisyklės; ir

(p) su regioniniais operatyviniais centrais susijusios taisyklės.

↓ 714/2009
⇒ naujas

~~4.2.~~ Komisija, pasikonsultavusi su Agentūra, ENTSO-E ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, ⇒ kas trejus metus ⇐ parengia ~~metinį~~ prioritetų sąrašą, kuriame įvardijamos 1 dalyje 8 straipsnio 6 dalyje nustatytos sritys, įtrauktinos į rengiamus tinklo kodeksus. ⇒ Jei tinklo kodekso dalykas yra tiesiogiai susijęs su skirstomųjų tinklų eksploatavimu ir yra mažiau svarbus perdavimo sistemai, Komisija gali reikalauti, kad projekto rengimo komitetą sušauktų ir tinklo kodekso pasiūlymą Agentūrai pateiktų ES elektros STO subjektas, o ne ENTSO-E. ⇐

~~2.3.~~ Komisija prašo, kad Agentūra per pagrįstą – ne ilgesnį nei šešių mėnesių – laikotarpį jai pateiktų neprivalomas bendras rekomendacijas (bendros rekomendacijos), kuriose ~~pagal 8 straipsnio 7 dalį~~ būtų išdėstyti aiškūs ir objektyvūs tinklo kodeksų, susijusių su prioritetų sąraše įvardytomis sritimis, rengimo principai. ⇒ Komisijos prašyme gali būti nurodytos sąlygos, su kuriomis siejami klausimai sprendžiami bendroje rekomendacijoje. ⇐ Kiekvienomis bendromis rekomendacijomis prisidedama ⇒ prie rinkos integracijos, ⇐ užtikrinant nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą. Gavusi pagrįstą Agentūros prašymą, Komisija tą laikotarpį gali pratęsti.

~~3.4.~~ Agentūra per ne trumpesnę nei dviejų mėnesių laikotarpį oficialiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su ENTSO-E ⇒ , ES STO subjektu ⇐ ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl bendrų rekomendacijų.

↓ naujas

5. Agentūra, gavusi atitinkamą prašymą pagal 3 dalį, Komisijai pateikia neprivalomą bendrą rekomendaciją. Agentūra, gavusi atitinkamą prašymą pagal 6 dalį, peržiūri neprivalomą rekomendaciją ir iš naujo pateikia ją Komisijai.

↓ 714/2009
⇒ naujas

~~4.6.~~ Jei Komisija mano, kad bendromis rekomendacijomis neprisidedama prie ⇒ rinkos integracijos ⇐, nediskriminacinių sąlygų, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos veikimo užtikrinimo, ji gali prašyti Agentūros per pagrįstą laikotarpį peržiūrėti bendras rekomendacijas ir jas dar kartą pateikti Komisijai.

~~5.7.~~ Agentūrai nepateikus ar dar kartą nepateikus bendrų rekomendacijų per laikotarpį, kurį Komisija yra nustačiusi pagal ~~32~~ ar ~~64~~ dalis, Komisija pati parengia atitinkamas bendras rekomendacijas.

~~6.8.~~ Komisija prašo ENTSO-E ⇒ arba, kai taip nustatyta pagal 2 dalį parengtame prioritetų sąraše, ES elektros STO subjekto ⇐ per pagrįstą – ne ilgesnį nei 12 mėnesių – laikotarpį pateikti Agentūrai tinklo kodeksą ⇒ pasiūlymą ⇐, kuris atitiktų atitinkamas bendras rekomendacijas.

~~7. Per trijų mėnesių laikotarpį nuo tinklo kodekso gavimo dienos, per kurį Agentūra gali oficialiai konsultuotis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, Agentūra pateikia ENTSO-E pagrįstą nuomonę dėl tinklo kodekso.~~

~~8. Atsižvelgdamas į Agentūros nuomonę, ENTSO-E gali iš dalies keisti tinklo kodeksą ir jį dar kartą pateikti Agentūrai.~~

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

~~4.9.~~ ⇒ ENTSO-E, arba, kai taip nustatyta pagal 2 dalį parengtame prioritetų sąrašė, ES STO subjektas suaukia projekto komitetą, kuris padės jam parengti tinklo kodeksą. Projekto komitetą sudaro ENTSO-E, Agentūros, ES STO subjekto ir – prireikus – paskirtųjų elektros energijos rinkos operatorių ir riboto skaičiaus pagrindinių susijusių suinteresuotųjų subjektų atstovai. ⇐ ENTSO-E ⇒ arba, kai taip nustatyta pagal 2 dalį parengtame prioritetų sąrašė, ES STO subjektas ⇐ parengia tinklo kodeksus ⇐ pasiūlymus ⇐ šio straipsnio ~~6.1~~ dalyje nurodytose srityse, Komisijai jo paprašius pagal ~~8 dalį 6 straipsnio 6 dalį~~.

~~9.10. Kai tik~~ Agentūra ⇒ persvarsto tinklo kodeksą, užtikrina ⇐ ~~įsitikina~~, kad tinklo kodeksas ~~atitinka~~ atitiktų atitinkamas bendras rekomendacijas ⇒ ir juo būtų prisidedama prie rinkos integracijos, nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir efektyvaus rinkos veikimo ⇐, ~~ir Agentūra per tinkamą laikotarpį~~ ⇒ šešis mėnesius nuo pasiūlymo gavimo ⇐ pateikia jį Komisijai ir gali rekomenduoti jį priimti. Jeigu Komisija nepriima to tinklo kodekso, ji nurodo priežastis, kodėl jis nebuvo priimtas. ⇒ Komisijai pateiktame pasiūlyme Agentūra atsižvelgia į susijusių šalių nuomones, pateiktas tuomet, kai vadovaujant ENTSO-E arba ES STO subjektui buvo rengiamas pasiūlymas, ir dėl Komisijai pateikiamos versijos oficialiai konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. ⇐

~~10.11.~~ Jei ENTSO-E ⇒ arba ES STO subjektas ⇐ neparengia ~~us~~ tinklo kodekso per Komisijos pagal ~~8.6~~ dalį nustatytą laikotarpį, Komisija gali prašyti Agentūros parengti tinklo kodekso projektą remiantis atitinkamomis bendromis rekomendacijomis. Rengdama tinklo kodekso projektą pagal šią dalį Agentūra gali konsultuotis papildomai. Agentūra pateikia Komisijai pagal šią dalį parengtą tinklo kodekso projektą ir gali rekomenduoti jį priimti.

~~11.12.~~ Savo iniciatyva, jei ENTSO-E ⇒ arba ES STO subjektas ⇐ neparengia ~~ia~~ tinklo kodekso arba Agentūra neparengia ~~ia~~ tinklo kodekso projekto, kaip nurodyta šio straipsnio ~~11.10~~ dalyje, arba rekomendavus Agentūrai pagal šio straipsnio ~~10.9~~ dalį, Komisija gali priimti vieną ar kelis tinklo kodeksus ~~18 straipsnio 6~~ dalyje nustatytoje srityse.

~~13.~~ Jei Komisija siūlo priimti tinklo kodeksą savo iniciatyva, bent du mėnesius Komisija dėl tinklo kodekso projekto konsultuojasi su Agentūra, ENTSO-E ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. ~~Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas ji papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.~~

~~12.14.~~ Šis straipsnis nepažeidžia Komisijos teisės priimti ir iš dalies keisti ~~57.48~~ straipsnyje nustatytas gaires. ⇒ Juo nedaroma poveikio ENTSO-E galimybei parengti neprivalomas 1 dalyje nustatytų sričių gaires, kai jos nesusijusios su jam skirtame Komisijos prašyme nurodytomis sritimis. Šios gairės pateikiamos Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę. ENTSO-E tinkamai atsižvelgia į tą nuomonę. ⇐

Tinklo kodeksų keitimas

↓ naujas

1. Komisija pagal 63 straipsnį įgaliojama priimti deleguotuosius aktus dėl tinklo kodeksų keitimo užbaigus 55 straipsnyje nustatytą procedūrą. Pakeitimus gali siūlyti ir Agentūra šio straipsnio 2–4 dalyse nustatyta tvarka.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

~~1.2.~~ Pagal ~~556~~ straipsnį priimtų tinklo kodekso pakeitimų projektus Agentūrai gali siūlyti asmenys, kurie tikriausiai yra suinteresuoti tuo tinklo kodeksu, be kita ko, ENTSO-E, ⇒ ES STO subjektas, ⇐ perdavimo sistemos operatoriai, sistemos naudotojai ir vartotojai. Be to, Agentūra gali siūlyti pakeitimus savo iniciatyva.

~~2.3. Agentūra konsultuojasi su visais suinteresuotaisiais subjektais, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 713/2009 10 straipsnyje. Taikydama tą procedūrą Agentūra gali teikti Komisijai pagrįstus pasiūlymus dėl pakeitimų, paaiškindama, kaip tokie pasiūlymai yra suderinami su 655 straipsnio 2 dalyje nustatytais tinklo kodeksų tikslais. ⇒ Jei Agentūra mano, kad siūlomas pakeitimas yra leistinas, taip pat dėl savo iniciatyva siūlomų pakeitimų ⇐ ☒ Agentūra konsultuojasi su visais suinteresuotaisiais subjektais, kaip numatyta [Reglamento (EB) Nr. 713/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 863/2] 15 straipsnyje. ☒~~

~~3.4. Komisija turi įgaliojimus, atsižvelgdama į Agentūros pasiūlymus, Komisija gali priimti bet kurio pagal 556 straipsnį priimto tinklo kodekso pakeitimus. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos ⇒ kaip deleguotuosius aktus ⇐ pagal 63 straipsnį. 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.~~

~~4.5. Taikant 63 straipsnyje 23 straipsnio 2 dalyje~~ nustatytą procedūrą pasiūlytų pakeitimų svarstymas apsiriboja aspektais, susijusiais su pasiūlytu pakeitimu. Tie pasiūlyti pakeitimai netrukdo priimti kitų pakeitimų, kuriuos gali pasiūlyti Komisija.

Gairės

↓ naujas

1. Komisija gali priimti privalomas toliau išvardytų sričių gaires.
2. Komisija gali priimti deleguotąjį aktą kaip srities, kurioje tokie aktai galėtų būti rengiami ir pagal 55 straipsnio 1 dalyje nustatytą tinklo kodekso procedūrą, gaires.

~~1.3. Jeigu reikia,~~ ⇒ Gali būti priimtos gairės dėl ⇐ perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizm~~ui skirtose gairėse.~~ ☒ Jose ☒ pagal ~~4613~~ ir ~~1614~~ straipsniuose nustatytus principus apibrėžiama:

- (a) išsami informacija apie tvarką, pagal kurią nustatoma, kurie perdavimo sistemos operatoriai privalo mokėti kompensaciją už tarpvalstybinius srautus, įskaitant, kaip suma pagal ~~4613~~ straipsnio 2 dalį paskirstoma nacionalinių perdavimo sistemų, iš kurių tarpvalstybiniai srautai ateina, ir sistemų, kuriose tie srautai baigiasi, operatoriams;
- (b) išsami informacija apie taikytiną mokėjimo tvarką, įskaitant pirmojo laikotarpio, už kurį kompensacija mokėtina pagal ~~4613~~ straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, nustatymą;
- (c) išsami metodika, pagal kurią nustatoma, už kuriuos priimamus tarpvalstybinius srautus turi būti mokama kompensacija pagal ~~4613~~ straipsnį (atsižvelgiant į srautų kiekį ir tipą) ir tų srautų, atėjusių iš atskirų valstybių narių perdavimo sistemų ir (arba) pasibaigusių tose sistemose, dydžio nustatymą pagal ~~4613~~ straipsnio 5 dalį;
- (d) išsami metodika, pagal kurią nustatomos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo patirtos išlaidos ir gauta nauda pagal ~~4613~~ straipsnio 6 dalį;
- (e) išsami informacija apie tai, kaip atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą tvarkomi ne iš Europos ekonominės erdvės valstybių atėję arba ne tose valstybėse pasibaigę elektros energijos srautai; ir
- (f) nacionalinių sistemų, kurios sujungtos nuolatinės srovės linijomis, dalyvavimas pagal ~~4613~~ straipsnį.

~~2.4. Gairėse taip pat galima nustatyti reikiamas taisykles, kurias įgyvendinant būtų įmanoma laipsniškai suderinti pagrindinius principus, kuriais remiantis apskaičiuojami~~ ⇒ dėl ⇐ mokesčių, kuriuos pagal nacionalinių ⇒ skirstymo ir perdavimo ⇐ tarifų sistemų ⇒ ir prijungimo tvarkos ⇐ nuostatas moka gamintojai ⇒, energijos kaupėjai ⇐ ir vartotojai (apkrova), įskaitant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo dalies išskyrimą nacionaliniuose tinklo mokesčiuose ir kainų skirtingose vietovėse atitinkamų bei patikimų signalų pagal ~~1614~~ straipsnyje nustatytus principus teikimą.

Gairėse ⇒ gali būti numatyta ⇐ ~~numatoma~~ nuostata dėl kainų skirtingose vietovėse atitinkamų bei patikimų suderintų signalų teikimo ☒ Sąjungos ☒ Bendrijos lygmeniu.

Toks derinimas neturi kliudyti valstybėms narėms taikyti mechanizmus, užtikrinančius, kad vartotojų (apkrova) mokamus prieigos prie tinklo mokesčius būtų įmanoma palyginti visoje jų teritorijoje.

~~3.5. Jeigu reikia,~~ minimalų suderinimo lygį, reikalingą ~~pasiekti~~ šio reglamento tiksl~~ui~~ ~~pasiekti~~, užtikrinančiose gairėse taip pat ⇒ gali būti ⇐ nustatoma:

~~(g) išsami su informacijos teikimu susijusi informacija pagal 15 straipsnyje nustatytus principus;~~

~~a) b)~~ išsami informacija apie prekybos elektros energija taisykles;

~~b) e)~~ išsami informacija apie investavimo į jungiamųjų linijų pajėgumus paskatų taisykles, įskaitant kainų skirtingose vietovėse signalus.

~~(h) išsami informacija apie 8 straipsnio 6 dalyje išvardytas sritis.~~

~~Tuo tikslu Komisija konsultuojasi su Agentūra ir ENTSO-E.~~

~~4. Turimų nacionalinių sistemų sujungimo perdavimo pajėgumų valdymo ir paskirstymo gairės pateiktos I priede.~~

↓ 347/2013 (pritaikytas)

~~4a-6. Komisija gali priimti PSO veiklos koordinavimo įgyvendinimo gaires Sąjungos lygmeniu. Tos gairės turi atitikti šio reglamento 556 straipsnyje nurodytus tinklo kodeksus ir būti jais pagrįstos, taip pat jos turi būti pagrįstos priimtomis specifikacijomis ir šio reglamento 27 straipsnio 1 dalies g8 ~~straipsnio 3 dalies a~~ punkte ~~nurodyta agentūros nuomone~~ nurodytomis specifikacijomis. Priimdama gaires Komisija atsižvelgia į tai, kad esama regioninių ir nacionalinių veiklos reikalavimų skirtumų.~~

~~Gairės priimanamos laikantis 23 ~~straipsnio~~ 362 ~~straipsnio~~ 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.~~

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

~~75. Komisija gali priimti gaires šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse išvardytais klausimais. Ji šio straipsnio 4 dalyje nurodytas gaires gali iš dalies pakeisti, laikydamasi 15 ir 16 straipsniuose nustatytų principų, visų pirma tam, kad į jas būtų įtrauktos išsamos gairės dėl realiai taikomų pajėgumų paskirstymo metodikų, ir kad perkrovos valdymo mechanizmai būtų tobulinami atsižvelgiant į vidaus rinkos tikslus. Jeigu reikia, darant tokius pakeitimus nustatomos bendros taisyklės dėl tinklo naudojimo ir eksploatavimo minimalių saugos ir eksploatavimo standartų, kaip nurodyta 15 straipsnio 2 dalyje. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas, ji papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.~~

~~Priimdama arba iš dalies keisdama gaires Komisija: ⇒ konsultuojasi su Agentūra, ENTSO-E ir, kai tinkama, kitais suinteresuotaisiais subjektais. ⇐~~

~~a) užtikrina, kad gairėmis būtų užtikrinamas minimalus suderinimo lygis, reikalingas pasiekti šio reglamento tikslus, ir kad jomis neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti; ir~~

~~b) nurodo, kokių veiksmų ėmėsi tam, kad trečiųjų šalių, kurios priklauso Bendrijos elektros energijos sistemai, taisyklės atitiktų minėtas gaires.~~

~~Pirmą kartą priimdama gaires pagal šį straipsnį Komisija užtikrina, kad į jas, pateiktas kaip vienos priemonės projektas, būtų įtraukti bent 1 dalies a ir d punktuose ir 2 dalyje nurodyti klausimai.~~

5821 ~~straipsnis~~

Valstybių narių teisė numatyti išsamesnes priemones

Šis reglamentas nepažeidžia valstybių narių teisių išlaikyti arba nustatyti priemones, kurių nuostatos yra išsamesnės už nustatytąsias šiame reglamente, 57 ~~arba 18~~ straipsnyje

nurodytose gairėse ⇒ arba 55 straipsnyje nurodytuose tinklo kodeksuose, jei tos priemonės nekelia pavojaus Sąjungos teisės aktų veiksmingumui ⇐.

VIII skyrius

⊠ Baigiamosios nuostatos ⊠

5947 straipsnis

Naujos jungiamosios linijos

1. Jeigu pateikiamas prašymas, naujoms nuolatinės srovės jungiamosioms linijoms tam tikrą ribotos trukmės laikotarpį gali būti netaikoma šio reglamento 17 straipsnio 2 dalis ~~16 straipsnio 6 dalis~~ ir ~~[Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] Direktyvos 2009/72/EB 6 ir 9 bei 4332~~ straipsniai, ~~59 ir 37~~ 59 ir 37 straipsnio 6 dalis ir 60 straipsnio 1 dalis ~~bei 10 dalys~~, jeigu laikomasi šių sąlygų:
 - (a) investicijos turi didinti konkurenciją elektros energijos tiekimo srityje;
 - (b) investavimo rizikos lygis yra toks, kad apskritai nebūtų investuojama, jeigu nebūtų suteikta išimtis;
 - (c) nuosavybės teisė į jungiamąją liniją turi priklausyti fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuris bent dėl savo teisinės formos yra nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemose ta jungiamoji linija bus nutiesta;
 - (d) tos jungiamosios linijos naudotojai moka naudojimosi mokestį;
 - (e) iš dalies atvėrus rinką, kaip nurodyta ~~1996 m. gruodžio 19 d.~~ Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/92/EB ~~dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių~~⁴³ 19 straipsnyje, jokia jungiamosios linijos kapitalo ar eksploatavimo sąnaudų dalis nebuvo atgauta iš jokios mokesčių, mokėtų už naudojamą jungiamąją liniją sujungtomis perdavimo ar skirstymo sistemomis, dalies; ir
 - (f) išimtis negali turėti neigiamo poveikio konkurencijai ar elektros energijos vidaus rinkos arba reguliuojamos sistemos, su kuria jungiamoji linija sujungta, veiksmingam veikimui.
2. 1 dalis išimtiniais atvejais taip pat taikoma kintamosios srovės jungiamosioms linijoms su sąlyga, kad atitinkamo investavimo išlaidos ir rizika yra itin didelė, palyginti su išlaidomis ir rizika, kurios paprastai atsiranda sujungiant dvi kaimynines nacionalines perdavimo sistemas kintamosios srovės jungiamąją liniją.
3. 1 dalis taip pat taikoma žymiai padidėjus turimų jungiamųjų linijų pajėgumui.
4. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos kiekvienu atveju priima sprendimą dėl išimties suteikimo pagal 1, 2 ir 3 dalis. Išimtį galima taikyti visam naujos jungiamosios linijos pajėgumui ar jo daliai arba visam gerokai padidintam eksploatuojamos jungiamosios linijos pajėgumui ar jo daliai.

⁴³ 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (OL L 27, 1997 1 30, p. 20).

Per du mėnesius nuo dienos, kai prašymą suteikti išimtį gavo paskutinė iš atitinkamų reguliavimo institucijų, Agentūra gali pateikti patariamąją nuomonę toms reguliavimo institucijoms, kad jos galėtų remtis šia nuomone priimdamos sprendimą.

Sprendžiant, ar suteikti išimtį, kiekvienu atveju svarstoma, ar reikia nustatyti išimties taikymo trukmės ir nediskriminacinės prieigos prie jungiamosios linijos sąlygas. Sprendžiant dėl tų sąlygų pirmiausia atsižvelgiama į papildomus pajėgumus, kurie turi būti sukurti arba turimų pajėgumų modifikavimą, projekto įgyvendinimo trukmę ir nacionalines aplinkybes.

Prieš suteikdamos išimtį atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos priima sprendimą dėl pajėgumų valdymo ir paskirstymo taisyklių ir mechanizmų. Perkrovos valdymo taisyklėse įrašomas įpareigojimas nepanaudotus pajėgumus pasiūlyti rinkoje, o įrenginio naudotojams suteikiama teisė pajėgumus, dėl kurių jie yra sudarę sutartis, parduoti antrinėje rinkoje. Vertinant 1 dalies a, b ir f punktuose nurodytus kriterijus atsižvelgiama į pajėgumų paskirstymo procedūros rezultatus.

Jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius susitarė dėl sprendimo suteikti išimtį, jos informuoja Agentūrą apie tą sprendimą.

Sprendimas suteikti išimtį, įskaitant šios dalies antroje pastraipoje nurodytas sąlygas, turi būti tinkamai pagrįstas ir paskelbtas.

5. 4 dalyje nurodytą sprendimą priima Agentūra:
 - (a) jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius nuo dienos, kai buvo pateiktas prašymas paskutinei iš tų reguliavimo institucijų suteikti išimtį, negali susitarti; arba
 - (b) gavusi bendrą atitinkamų reguliavimo institucijų prašymą.Agentūra, prieš priimdama tokį sprendimą, konsultuojasi su atitinkamomis reguliavimo institucijomis ir prašymo teikėjais.
6. Neatsižvelgiant į 4 ir 5 dalis, valstybės narės gali numatyti, kad atitinkamai reguliavimo institucija arba Agentūra valstybės narės atitinkamai įstaigai pateiktų savo nuomonę dėl prašymo suteikti išimtį, kad ta įstaiga priimtų oficialų sprendimą. Ta nuomonė paskelbiama kartu su sprendimu.
7. Reguliavimo institucijos kiekvieno gauto prašymo suteikti išimtį kopiją nedelsdamos persiunčia Agentūrai ir Komisijai informuoti. Atitinkamos reguliavimo institucijos ar Agentūra (notifikuojančios įstaigos) apie sprendimą nedelsdamos praneša Komisijai ir pateikia visą reikiamą informaciją apie sprendimą. Komisijai galima pateikti apibendrintą informaciją, kad ji galėtų priimti tinkamai pagrįstą sprendimą. Visų pirma tą informaciją sudaro:
 - (a) išsamios priežastys, dėl kurių išimtis buvo suteikta arba atsisakyta ją suteikti, įskaitant finansinę informaciją, pagrindžiančią būtinybę suteikti išimtį;
 - (b) poveikio konkurencijai ir efektyviam elektros energijos vidaus rinkos veikimui, jeigu būtų suteikta išimtis, analizė;
 - (c) išimties galiojimo trukmės ir atitinkamos jungiamosios linijos bendrų pajėgumų dalies, dėl kurios buvo suteikta išimtis, priežastys; ir
 - (d) konsultacijų su atitinkamomis reguliavimo institucijomis rezultatas.
8. Per ⇨ 50 darbo dienų ⇨ ~~dviejų mėnesių laikotarpį~~ nuo kitos dienos po to, kai pagal 7 dalį buvo gautas pranešimas, Komisija gali priimti sprendimą paprašyti, kad

notifikuojančios įstaigos iš dalies pakeistų arba atšauktų sprendimą suteikti išimtį. Tą ~~dvejų mėnesių~~ ⇒ 50 darbo dienų ⇐ laikotarpį galima pratęsti ⇒ dar 50 darbo dienų ⇐ ~~dviem papildomais mėnesiais~~, jei Komisijai reikia gauti papildomos informacijos. Papildomas laikotarpis prasideda kitą dieną po visos informacijos gavimo dienos. Be to, pradinis ~~dvejų mėnesių~~ laikotarpis gali būti pratęstas, jeigu tam pritaria Komisija ir notifikuojančios įstaigos.

Jeigu informacija, kurios prašoma, nepateikiama per prašyme nustatytą laikotarpį, pranešimas laikomas atšauktu, išskyrus tuos atvejus, kai Komisijai ir notifikuojančioms įstaigoms pritarus dar nepasibaigęs minėtas laikotarpis pratęsiamas arba kai notifikuojančios įstaigos tinkamai pagrįstu pareiškimu informuoja Komisiją, kad, jų nuomone, pranešimas yra išsamus.

Notifikuojančios įstaigos Komisijos sprendimą iš dalies pakeisti ar atšaukti sprendimą suteikti išimtį įvykdo per vieną mėnesį ir atitinkamai informuoja Komisiją.

Komisija užtikrina slaptos komercinės informacijos konfidencialumą.

Komisijos pritarimas sprendimui suteikti išimtį nustoja galioti praėjus dvejiems metams nuo jo priėmimo dienos, jeigu iki to laiko jungiamosios linijos tiesimas nepradedamas, ir praėjus penkeriems metams nuo jo priėmimo dienos, jeigu iki to laiko jungiamoji linija nepradedama eksploatuoti, nebent Komisija ⇒, remdamasi pagrįstu notifikuojančių įstaigų prašymu, ⇐ nuspręstų, kad bet koks vėlavimas susijęs su didelėmis kliūtimis, nepriklausančiomis nuo asmens, kuriam buvo suteikta išimtis, valios.

↓ naujas

9. Jei atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos pagal 1 dalį priimtą sprendimą nusprendžia pakeisti, jos nedelsdamos apie savo sprendimą praneša Komisijai ir pateikia visą su šiuo sprendimu susijusią informaciją. Šiam sprendimui, apie kurį pranešama, taikomos 1–8 dalys, atsižvelgiant į galiojančios išimties ypatumus.
10. Komisija gali, gavusi prašymą arba savo iniciatyva, pradėti nagrinėti klausimą iš naujo:
 - (a) jei, tinkamai atsižvelgiant į teisėtus šalių lūkesčius ir ekonominę pusiausvyrą, pasiektą priėmus pradinį sprendimą suteikti išimtį, iš esmės pasikeitė bet kuris faktas, kuriuo buvo remtasi priimant sprendimą;
 - (b) jei susijusios įmonės nevykdo įsipareigojimų; arba
 - (c) jei sprendimas priimtas remiantis neišsamia, neteisinga arba klaidinančia šalių suteikta informacija.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

11.9. Komisija ☒ įgaliojama ☒ ~~gali~~ priimti su šio straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų taikymo ~~gaires~~ ⇒ gairių priėmimu susijusius deleguotuosius aktus pagal 63 straipsnį ⇐ ir nustatyti šio straipsnio 4, 7, ~~bei~~ 8 ⇒ , 9 ir 10 ⇐ dalių taikymo tvarką. ~~Tos priemonės, skirtos iš~~

~~dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.~~

~~19 straipsnis~~

Reguliavimo institucijos

~~Vykdydamos savo pareigas, reguliavimo institucijos užtikrina, kad būtų laikomasi šio reglamento ir pagal 18 straipsnį priimtų gairių. Prireikus, šio reglamento tikslams pasiekti reguliavimo institucijos bendradarbiauja tarpusavyje, su Komisija ir su Agentūra, laikydamosi Direktyvos 2009/72/EB IX skyriaus nuostatų.]~~

~~6020~~ 6020 straipsnis

Informacijos teikimas ir konfidencialumas

1. Valstybės narės ir reguliavimo institucijos Komisijos prašymu pateikia jai visą informaciją, būtiną ⇒ siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento nuostatų ⇨ 13 straipsnio 4 dalies ir 18 straipsnio tikslais.

~~Visų pirma 13 straipsnio 4 ir 6 dalių tikslais reguliavimo institucijos reguliariai teikia informaciją apie faktines nacionalinių perdavimo sistemos operatorių išlaidas, taip pat duomenis ir visą susijusią informaciją apie fizinius srautus perdavimo sistemos operatorių tinkluose ir tinklų išlaidas.~~

Komisija nustato pagrįstą terminą, per kurį informacija turi būti pateikta, atsižvelgdama į prašomos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.

2. Jei atitinkama valstybė narė arba reguliavimo institucija nepateikia 1 dalyje nurodytos informacijos per nustatytą terminą pagal ~~šio straipsnio~~ 1 dalį, Komisija gali paprašyti visos ⇒ siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento nuostatų, ⇨ 13 straipsnio 4 dalies ir 18 straipsnio tikslu būtinos informacijos tiesiogiai iš atitinkamų įmonių.

Siųsdama prašymą dėl informacijos įmonei, Komisija tuo pat metu išsiunčia prašymo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje yra tos įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

3. Savo prašyme dėl 1 dalyje nurodytos informacijos Komisija nurodo teisinį prašymo pagrindą, terminą, per kurį ta informacija turi būti pateikta, prašymo tikslą ir 6122 straipsnio 2 dalyje numatytas sankcijas už neteisingos, neišsamios ar klaidinančios informacijos pateikimą. Komisija nustato pagrįstą terminą, atsižvelgdama į prašomos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.
4. Prašomą informaciją pateikia įmonių savininkai arba jų atstovai, o juridinių asmenų atveju – įstatymais arba įmonių įstatais įgalioti jiems atstovauti asmenys. Kai savo klientų vardu informaciją pateikia tinkamai įgalioti teisininkai, už pateiktą neišsamią, neteisingą ar klaidinančią informaciją visapusiškai atsako jų klientai.
5. Jei įmonė nepateikia prašomos informacijos per Komisijos nustatytą terminą arba pateikia neišsamią informaciją, Komisija savo sprendimu gali prašyti pateikti informaciją. Tame sprendime nurodoma, kokios informacijos prašoma, ir nustatomas atitinkamas terminas, per kurį ji turi būti pateikta. Jame nurodomos 6122 straipsnio 2

dalyje numatytos sankcijos. Jame taip pat nurodoma teisė peržiūrėti sprendimą Europos Sąjungos Bendrijų Teisingumo Teisme.

Siųsdama sprendimą, Komisija tuo pat metu išsiunčia jo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje asmuo gyvena arba kurioje yra įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

6. 1 ir 2 dalyse nurodyta informacija naudojama tik ~~13 straipsnio 4 dalies ir 18 straipsnio tikslais~~ ⇒ siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento nuostatų ⇐.

Komisija ~~negali atskleisti~~ atskleidžia pagal šį reglamentą gautos informacijos, kuri, dėl jos pobūdžio, laikoma profesine paslaptimi.

~~6122~~ straipsnis

Sankcijos

1. Nepažeisdamos 2 dalies, valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų už šio reglamento ⇒, pagal 55 straipsnį priimtų tinklo kodeksų ir pagal 57 straipsnį priimtų gairių ⇐ nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų siekiant užtikrinti, kad šios nuostatos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. ~~Valstybės narės apie šias taisykles, atitinkančias Reglamente (EB) Nr. 1228/2003 nustatytas nuostatas, praneša Komisijai ne vėliau kaip 2004 m. liepos 1 d. ir nedelsdamos Komisiją informuoja apie visus vėlesnius pakeitimus, turinčius joms įtakos. Apie taisykles, kurios neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1228/2003 nustatytų nuostatų, jos praneša Komisijai ne vėliau kaip 2011 m. kovo 3 d. ir nedelsdamos Komisiją informuoja apie visus vėlesnius pakeitimus, turinčius joms įtakos.~~
2. Jei įmonės tyčia ar per aplaidumą pateikia neteisingą, neišsamią ar klaidinančią informaciją atsakydamos į pagal ~~6020~~ 6020 straipsnio 3 dalį pateiktą prašymą arba nepateikia jos per terminą, nustatytą sprendimu, priimtu pagal ~~6020~~ 6020 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą, Komisija savo sprendimu gali skirti įmonėms baudas, neviršijančias 1 % bendros praėjusių ūkinių metų apyvartos. Nustatydama baudos dydį Komisija atsižvelgia į pirmos pastraipos reikalavimų nesilaikymo sunkumą.
3. Pagal 1 dalį numatytos sankcijos ir pagal 2 dalį priimti sprendimai nėra baudžiamosios teisės pobūdžio.

↓ 714/2009

~~6223~~ straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda pagal ~~Direktyvos 2009/72/EB~~ [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] ~~6846~~ 6846 straipsnį įsteigtas komitetas.
- ~~2. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1-4 dalys ir 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnį.~~

↓ 347/2013

~~23. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011⁴⁴, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai, 5 straipsnis.~~

↓ 714/2009

~~24 straipsnis~~

~~Komisijos ataskaita~~

~~Komisija stebi, kaip įgyvendinamas šis reglamentas. Pagal Direktyvos 2009/72/EB 47 straipsnio 6 dalį pateiktoje ataskaitoje Komisija taip pat pateikia ataskaitą apie taikant šį reglamentą įgytą patirtį. Ataskaitoje pirmiausia analizuojama, koku mastu šiuo reglamentu sėkmingai užtikrintos nediskriminacinės ir išlaidas atspindinčios priegios prie tinklo sąlygos tarpvalstybiniams elektros energijos mainams, siekiant suteikti vartotojui pasirinkimą gerai veikiančioje elektros energijos vidaus rinkoje ir užtikrinti ilgalaikį tiekimo saugumą, taip pat kiek veiksmingai yra teikiami kainų skirtingose vietovėse signalai. Jei reikia, kartu su ataskaita pateikiami atitinkami pasiūlymai ir (arba) rekomendacijos.~~

↓ naujas

63 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.
2. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, nurodytus 31 straipsnio 3 dalyje, 46 straipsnio 4 dalyje, 55 straipsnio 1 dalyje, 56 straipsnio 1 ir 4 dalyse ir 59 straipsnio 11 dalyje Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo [Leidinių biurui: *prašome įrašyti įsigaliojimo datą*].
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada panaikinti 31 straipsnio 3 dalyje, 46 straipsnio 4 dalyje, 55 straipsnio 1 dalyje, 56 straipsnio 1 ir 4 dalyse ir 59 straipsnio 11 dalyje nurodytus įgaliojimus priimti deleguotuosius aktus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

⁴⁴ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą, Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 31 straipsnio 3 dalį, 46 straipsnio 4 dalį, 55 straipsnio 1 dalį, 56 straipsnio 1 arba 4 dalį arba 59 straipsnio 11 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

↓ 714/2009 (pritaikytas)
⇒ naujas

6425 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (EB) Nr. ☒ 714/2009 ☒ ~~1228/2003~~ panaikinamas ~~nuo 2011 m. kovo 3 d.~~
Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir skaitomos pagal II priede pateiktą atitikties lentelę.

↓ 714/2009 (pritaikytas)

6526 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo ~~2011 m. kovo 3 d.~~ ☒ 2020 m. sausio 1 d. ☒

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas